

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

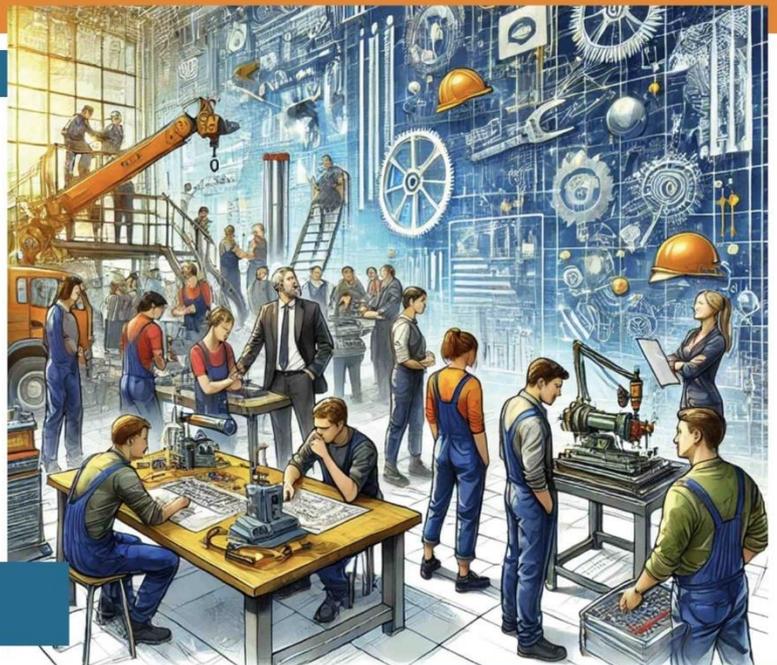
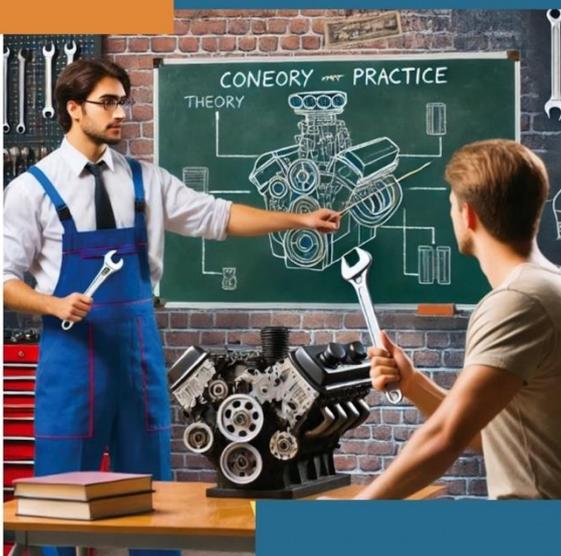

ВІКТОРІЯ СИДОРЕНКО

**АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОНЛАЙН-ОПИТУВАННЯ**

**«ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ
НА РИНКУ ПРАЦІ ЗДОБУВАЧІВ ЗП(ПТ)О
В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ
(ЗА ПРОФЕСІЯМИ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ)»**

УДК 331.5:378.2|(477)"364/366"

Рекомендовано до друку Вченою радою Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України (протокол № 1 від 23 січня 2025 року)

Рецензенти:

Герасименко Юлія Сергіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти

Філіцька Наталія Павлівна, директор Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості, ключовий стейкхолдер БІНПО

Автор:

Сидоренко Вікторія Вікторівна, директор Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, доктор педагогічних наук, професор

Сидоренко В.В. Аналітичний звіт про результати проведення Всеукраїнського онлайн-опитування «Підготовка конкурентоспроможних на ринку праці здобувачів ЗП(ПТ)О в умовах профільного навчання (за професіями транспортної галузі). Вікторія Сидоренко. Біла Церква: БІНПО, 2025. 98 с.

Аналітичний звіт містить результати проведеного Всеукраїнського онлайн-опитування у рамках проєкту «Багаторічна програма стійкості для України» Фонду у структурі ЮНІСЕФ «Education Cannot Wait» за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Всеукраїнське онлайн-опитування проводилось з метою ознайомлення із сучасними формами і методами викладання загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, рівня їх інтеграції із професійним складником освітніх програм, аналізу наявності та ефективності їх дидактичного і матеріально-технічного забезпечення; отримання об'єктивної інформації щодо очікувань і задоволеності станом навчання, викладання за ОП, рівня наближеності до професійних запитів здобувачів освіти та потреб ринку праці; забезпечення здобувачів необхідними компетентностями, що відповідають вимогам роботодавців і ринку праці; підвищення якості підготовки сучасного фахівця ЗП(ПТ)О для повоєнної відбудови економіки України.

Респондентами Всеукраїнського онлайн-опитування виступили здобувачі закладів професійної (професійно-технічної освіти); викладачі закладів професійної (професійно-технічної освіти); директори (заступники директорів) закладів професійної (професійно-технічної) освіти, роботодавці.

Матеріали онлайн-опитування, зокрема аналітична інформація, рекомендації тощо, можуть бути використані для розроблення модельних програм професійного спрямування, інноваційного навчально-дидактичного забезпечення в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа», з урахуванням новітніх освітніх викликів, потреб ринку праці, роботодавців і ключових стейкхолдерів.

Для широкого загалу освітян та роботодавців, хто дотичний до організації різних сегментів безперервного професійного розвитку фахівців для повоєнної відбудови економіки України.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОНЛАЙН-ОПИТУВАННЯ.....	4
КОРИСНІ QR-КОДИ.....	7
РОЗДІЛ I	
РЕЗУЛЬТАТИ ОНЛАЙН-АНКЕТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	8
РОЗДІЛ II	
РЕЗУЛЬТАТИ ОНЛАЙН-АНКЕТУВАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	40
РОЗДІЛ III	
РЕЗУЛЬТАТИ ІНТЕРВ'ЮВАННЯ ДИРЕКТОРІВ (ЗАСТУПНИКІВ ДИРЕКТОРІВ) ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	66
РОЗДІЛ IV	
РЕЗУЛЬТАТИ ОНЛАЙН-АНКЕТУВАННЯ РОБОТОДАВЦІВ «ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ: ДУМКА РОБОТОДАВЦІВ».....	78

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОНЛАЙН-ОПИТУВАННЯ

Онлайн-опитування проводилось у рамках проекту «Багаторічна програма стійкості для України» Фонду у структурі ЮНІСЕФ «Education Cannot Wait» за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Термін проведення: з **02 грудня 2024 року по 09 січня 2025 року**.

Респонденти: здобувачі закладів професійної (професійно-технічної освіти); викладачі закладів професійної (професійно-технічної освіти); директори (заступники директорів) закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Онлайн-опитування проводилось з метою ознайомлення із сучасними формами і методами викладання загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, рівня їх інтеграції із професійним складником освітніх програм, аналізу наявності та ефективності їх дидактичного і матеріально-технічного забезпечення; отримання об'єктивної інформації щодо очікувань і задоволеності станом навчання, викладання за ОП, рівня наближеності до професійних запитів здобувачів освіти та потреб ринку праці; забезпечення здобувачів необхідними компетентностями, що відповідають вимогам роботодавців і ринку праці; підвищення якості підготовки сучасного фахівця ЗП(ПТ)О для повоєнної відбудови економіки України.

Опитування проводилось у формі онлайн-анкетування та онлайн-інтерв'ювання.

Вибірка респондентів становить 1 303 особи. Із них:

- **1 113 здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти;**
- **154 викладачі закладів професійної (професійно-технічної) освіти;**
- **20 директорів (заступників директорів) закладів професійної (професійно-технічної) освіти;**
- **16 роботодавців і ключових стейкхолдерів.**

Зокрема **1 287 осіб** із **13 закладів професійної (професійно-технічної) освіти** з різних областей України (Чернівецька, Львівська, Хмельницька, Київська, Дніпропетровська, м. Львів, м. Київ).

Найбільша кількість респондентів, які взяли участь в онлайн-опитуванні, закладами П(ПТ)О розподілено таким чином (рис. 1, табл. 1). Найбільша кількість респондентів: КЗ П(ПТ)О «Київський професійний коледж автомобільного транспорту та будівельної механізації» – 306; Львівське міжрегіональне вище професійне училище залізничного

транспорту – 125; Вище професійне училище №24 (м. Заставна) – 114; Вище професійне училище №29 (м. Львів) – 104.

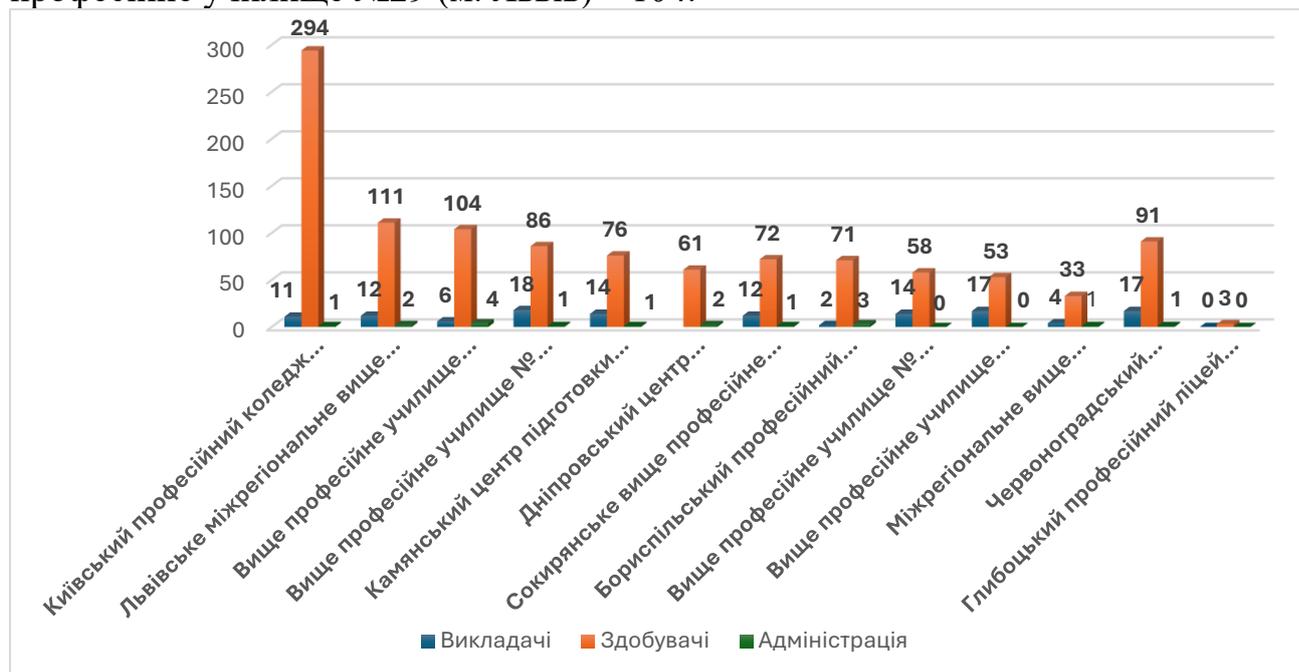

Рис. 1 Кількість респондентів, які взяли участь в онлайн-опитуванні за категоріями: здобувачі ЗП(ПТ)О, викладачі ЗП(ПТ)О, директори (заступники директорів) ЗП(ПТ)О

Таблиця 1

Кількісне співвідношення викладачів, здобувачів ЗП(ПТ)О, директорів (заступників директорів), які взяли участь в онлайн-опитуванні

Назва закладу П(ПТ)О	Кількість викладачів, які взяли участь опитуванні	Кількість здобувачів освіти, які взяли участь в опитуванні	Кількість адміністрації, які взяли участь в опитуванні	Загальна кількість респондентів
КЗ П(ПТ)О «Київський професійний коледж автомобільного транспорту та будівельної механізації»	11	294	1	306
Львівське міжрегіональне вище професійне училище залізничного транспорту	12	111	2	125
Вище професійне училище №24 (м. Заставна)	6	104	4	114
ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей»	17	91	1	109
Вище професійне училище №29 (м. Львів)	18	86	1	105

ДПТНЗ «Кам'янський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту»	14	76	1	91
Сокирянське вище професійне училище (Чернівецька обл.)	12	72	1	85
ЗП(ПТ)О «Бориспільський професійний коледж»	2	71	3	76
ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти»	27	61	2	90
Вище професійне училище № 25 м. Хмельницького	14	58		72
Вище професійне училище № 17 (м. Дніпро)	17	53		70
ДПТНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище автомобільного транспорту та будівництва» (м. Львів)	4	33	1	38
Глибоцький професійний ліцей (Чернівецька обл.)	0	3		3

Матеріали онлайн-опитування, зокрема аналітична інформація, рекомендації тощо, можуть бути використані для розроблення модельних програм професійного спрямування, інноваційного навчально-дидактичного забезпечення в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа», з урахуванням новітніх освітніх викликів, потреб ринку праці, роботодавців і ключових стейкхолдерів.

КОРИСНІ QR-КОДИ

ВІДСКАНУЙТЕ

АНКЕТА ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Покликання для проходження анкети:

<https://forms.gle/2GZhdcWy7ejrC8iXA>

ВІДСКАНУЙТЕ!

**АНКЕТА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ
ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ**

Покликання на анкету:

<https://forms.gle/WpGvoupKCnVd6s5Q7>

**ПИТАННЯ ДЛЯ ІНТЕРВ'Ю ДИРЕКТОРА
(ЗАСТУПНИКА ДИРЕКТОРА) ЗАКЛАДУ
ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ)
ОСВІТИ**

Покликання для проходження інтерв'ю:

<https://forms.gle/s4KnaD9tkneXWtB88>

ВІДСКАНУЙТЕ МЕНЕ

**АНКЕТА ДЛЯ РОБОТОДАВЦІВ
«ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ:
ДУМКА РОБОТОДАВЦІВ»**

Покликання для проходження анкети:

<https://forms.gle/QNm87AFHFtAgHzmX8>

РОЗДІЛ І

РЕЗУЛЬТАТИ ОНЛАЙН-АНКЕТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

ВІДСКАНУЙТЕ

АНКЕТА ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Покликання для проходження анкети:

<https://forms.gle/2GZhdcWy7ejrC8iXA>

Онлайн-анкетування здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти проводилось у рамках проекту «Багаторічна програма стійкості для України» Фонду у структурі ЮНІСЕФ «Education Cannot Wait» за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Термін проведення: з **02 грудня по 08 грудня 2024 року**.

Онлайн-опитування здобувачів (професійно-технічної) освіти проводилось з метою отримання об'єктивної інформації щодо очікувань і задоволеності станом навчання, викладання за ОП, рівня наблизеності до професійних запитів здобувачів освіти та потреб ринку праці; удосконалення освітнього процесу відповідно викликів, вимог ринку праці; забезпечення здобувачів необхідними компетентностями, що відповідають вимогам роботодавців і ринку праці; підвищення якості підготовки сучасного фахівця ЗП(ПТ)О для повоєнної відбудови економіки України.

Вибірка респондентів становить 1 113 здобувачів із 13 закладів професійно-технічної освіти з різних областей України (Чернівецька, Львівська, Хмельницька, Київська, Дніпропетровська, м. Львів, м.Київ).

Вивчення думки здобувачів вищої освіти, залучення їх до формулювання цілей освітніх програм та програмних результатів навчання у

формі розвитку/удосконалення фахових компетентностей організовувалось на *принципах академічної доброчесності, прозорості, неупередженості, відкритості і достовірності інформації.*

Анкета складалась із 14 запитань. На запитання анкети дали відповіді всі респонденти, які взяли участь в опитуванні, що свідчить про зацікавленість проблематикою. Багато відповідей респонденти висловлювали у відкритих відповідях, ділились власним досвідом.

За об'ємом онлайн-анкетування – суцільне, за способом заповнення анкет (опосередковане), за способом спілкування (заочне).

Під час опитування здобувачів використовувались такі різновиди питань анкети:

- за формою (закриті, напівзакриті, прямі, опосередковані);
- за конструкцією відповідей (дихотомічні, поліваріантні, питання-діалоги та питання ілюстрація як різновиди функціонально-психологічних запитань);
- за змістом (питання про факти, питання про знання, питання про думки, ставлення).

Перші три питання онлайн-анкети – це **паспортичка для респондентів**. Ця структурна частина анкети містить питання щодо приналежності до закладу професійної освіти, майбутньої професії, курсу навчання в ЗП(ПТ)О.

1. З поданого переліку оберіть заклад професійної (професійно-технічної) освіти, в якому Ви навчаєтесь: *

Найбільша кількість респондентів, які взяли участь в онлайн-анкетуванні, закладами П(ПТ)О розподілилась таким чином:

КЗ П(ПТ)О «Київський професійний коледж автомобільного транспорту та будівельної механізації» - 294 (26,4 %),

Львівське міжрегіональне вище професійне училище залізничного транспорту – 111,

Вище професійне училище №24 (м. Заставна) – 104,
ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей» –
91.

Найменша кількість респондентів, яка пройшло онлайн-опитування:
ДПТНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище автомобільного
транспорту та будівництва» (м. Львів) – 33, Глибоцький професійний ліцей
(Чернівецька обл.) – 3 (рис.1, табл.1)

1. З поданого переліку оберіть заклад професійної (професійно-технічної) освіти, в якому Ви навчаєтесь:
1 113 відповідей

Рис. 1 Кількісне співвідношення здобувачів ЗП(ПТ)О, які взяли участь в онлайн-опитуванні

Таблиця 1

**Кількісне співвідношення здобувачів ЗП(ПТ)О,
які взяли участь в онлайн-опитуванні**

Назва закладу П(ПТ)О	Кількість здобувачів освіти, які взяли участь в опитуванні
КЗ П(ПТ)О «Київський професійний коледж автомобільного транспорту та будівельної механізації»	294
Львівське міжрегіональне вище професійне училище залізничного транспорту	111
Вище професійне училище №24 (м. Заставна)	104
ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей»	91
Вище професійне училище №29 (м. Львів)	86
ДПТНЗ «Кам'янський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту»	76
Сокирянське вище професійне училище (Чернівецька обл.)	72
ЗП(ПТ)О «Бориспільський професійний коледж»	71

ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти»	61
Вище професійне училище № 25 м. Хмельницького	58
Вище професійне училище № 17 (м. Дніпро)	53
ДПТНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище автомобільного транспорту та будівництва» (м. Львів)	33
Глибоцький професійний ліцей (Чернівецька обл.)	3

2. Оберіть курс навчання:

1 курс

2 курс

Найбільша кількість опитаних: здобувачі I курсу – 433 (39%). Кількість здобувачів 2 курсу – 380 (34%), здобувачів 3 курсу – 300 (27%).

2. Оберіть курс навчання:

1 113 відповідей

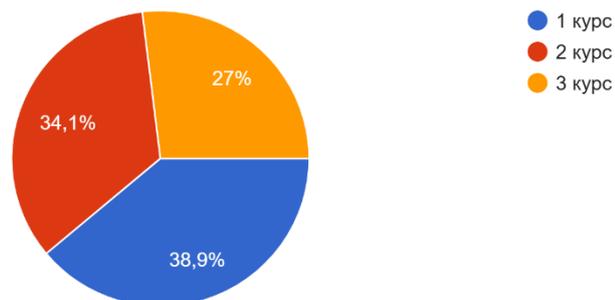
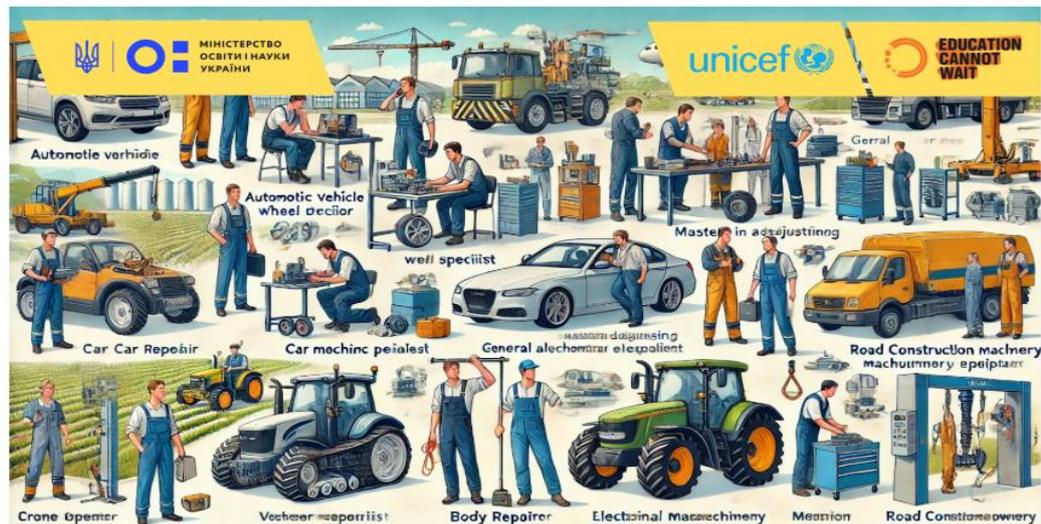

Рис. 2 Кількість опитаних за курсами навчання в ЗП(ПТ)О

Усі учасники онлайн-опитування навчаються в закладах П(ПТ)О, які переважно готують фахівців транспортної галузі.

3. Із поданого переліку оберіть професію, за якою Ви навчаєтесь у закладі професійної (професійно-технічної) освіти

Респонденти, які взяли участь в онлайн-анкетуванні, здобувають у ЗП(ПТ)О переважно професії, пов'язані із транспортною галуззю – **914**, інші професії – **199** здобувачів освіти (рис. 3):

- слюсар з ремонту колісних транспортних засобів – 356 відповідей (32 %)
- авторемонтник – 92 (8,3 %)
- тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва – 98 (8,8 %)
- майстер з діагностики та налагодження електронного устаткування автомобільних засобів – 97 (8,7 %)
- рихтувальник кузовів – 18 (1,6 %)
- слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування – 12 (1,1 %)
- машиніст землерийно-будівельних машин – 35 (3,2 %)
- машиніст крана автомобільного – 18 (1,6 %)
- машиніст підйимально-транспортних машин – 47 (4,2 %)
- слюсар з ремонту дорожньо-будівельних машин та тракторів – 44 (4 %)
- слюсар з механоскладальних робіт – 27 (2,4 %)
- слюсар з ремонту рухомого складу – 7 (0,6 %)
- помічник машиніста електровоза – 36 (3,2 %)
- помічник машиніста тепловоза – 18 (1,6 %)
- водій автотранспортних засобів – 9 (0,8 %)
- інше – 199 (18 %)

3. Із поданого переліку оберіть професію, за якою Ви навчаєтесь у закладі професійної (професійно-технічної) освіти

1 113 відповідей

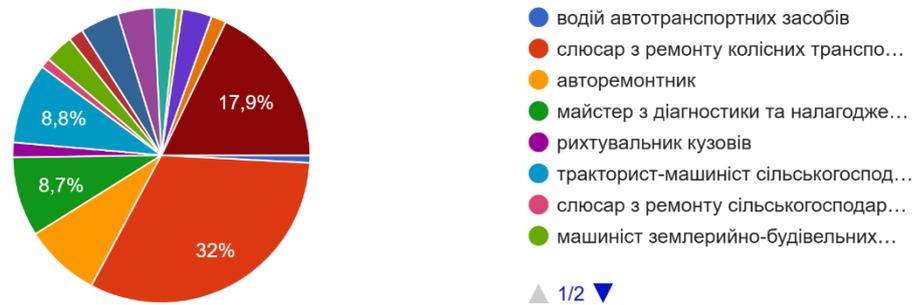

Рис.3. Співвідношення респондентів, які взяли участь в онлайн-анкетуванні, за професіями

Четверте питання онлайн-опитування стосувалось мотивації вибору того чи іншого закладу П(ПТ)О. Серед чинників вибору ЗП(ПТ)О можна виокремити: *внутрішні чинники* (інтереси та захоплення, здібності та особистісні якості, стан здоров'я) та *зовнішні чинники* (рекомендації батьків, попит на професію на ринку праці, можливість отримувати високооплачувану роботу, думка друзів та оточення, наявність державної підтримки спеціальності). Також існує вплив інших чинників, зокрема доступність навчальних закладів, географічні особливості, перспективи отримання подальшої освіти. Кожен із цих факторів має певний вплив, і вибір професії часто стає результатом їхнього поєднання.

4. Назвіть, що вплинуло на Ваш вибір закладу професійної (професійно-технічної) освіти, в якому навчаєтесь:

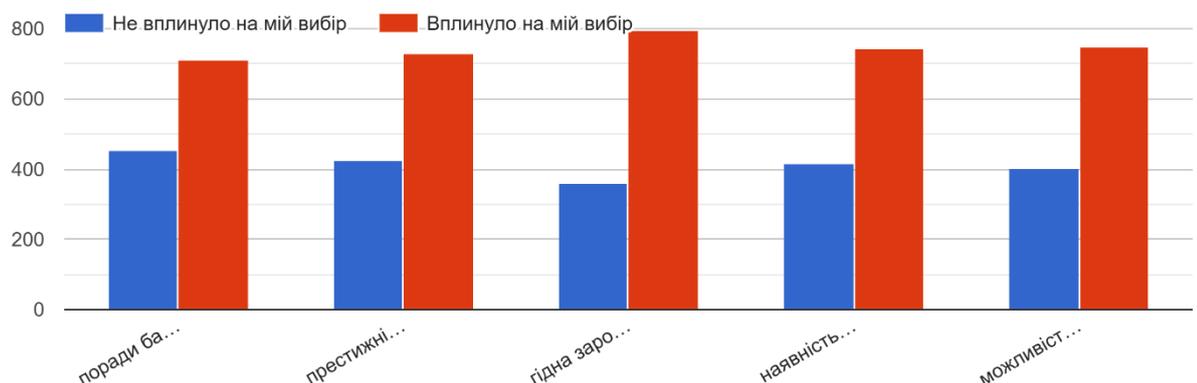

	Не вплинуло на мій вибір	Вплинуло на мій вибір
поради батьків або друзів	☐	☐
престижність майбутньої проф...	☐	☐
гідна заробітна плата в майбут...	☐	☐
наявність у Вас необхідних для...	☐	☐
можливість кар'єрного зростан...	☐	☐

До переліку запропонованих відповідей були включені переважно зовнішні чинники. Згідно отриманих результатів (див. рис. 4), провідним чинником вибору професії є **гідна заробітна плата в майбутньому і затребуваність на ринку праці** (69 %). Отже, здобувачі освіти прагнуть вибрати спеціальність, яка забезпечить стабільність та фінансову незалежність. Інші варіанти відповідей розподілились таким чином:

- можливість кар'єрного зростання (65 %),
- наявність необхідних для професії знань, здібностей і навичок (63 %),
- престижність майбутньої професії (63 %),
- поради батьків або друзів (61 %), що є свідченням важливості цих факторів для професійного вибору.

4. Назвіть, що вплинуло на Ваш вибір закладу професійної (професійно-технічної) освіти, в якому навчаєтесь:

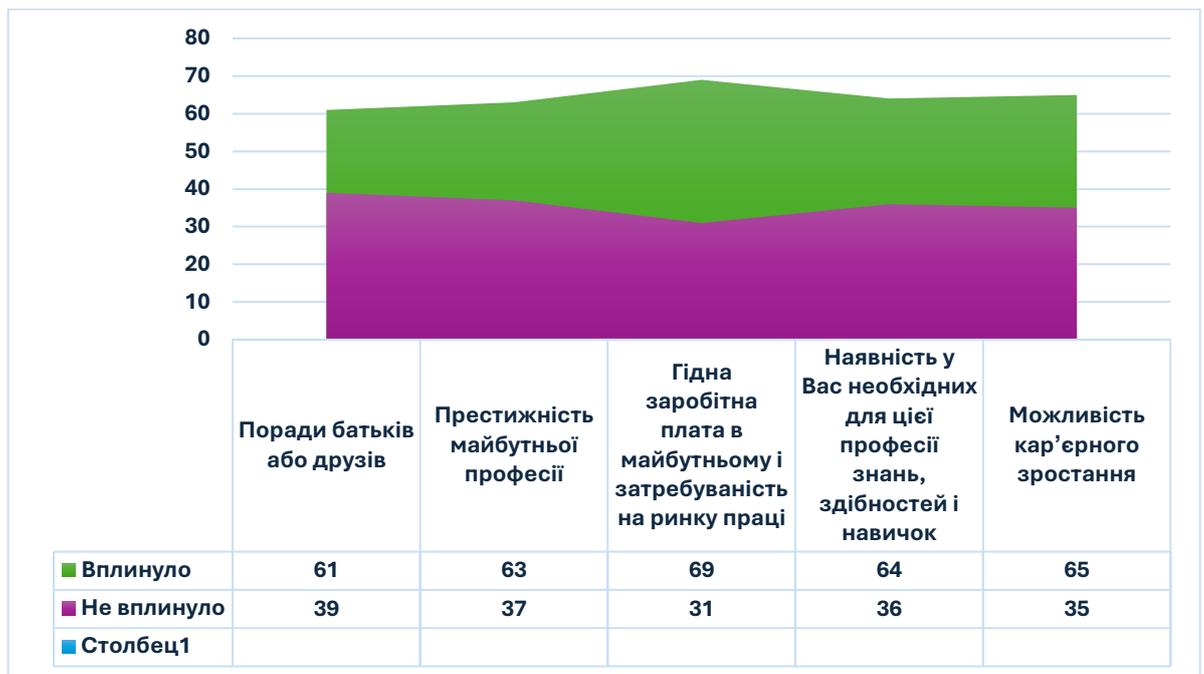

Рис. 4. Розподіл відповідей респондентів на питання: «Назвіть, що вплинуло на Ваш вибір закладу професійної (професійно-технічної) освіти, в якому навчаєтесь» (у відсотках, множинний вибір)

П'яте питання онлайн-анкетування стосувалось **визначення важливих для здобувачів освіти професійних навичок**, яких би вони хотіли набути в процесі навчання в ЗП(ПТ)О. Зауважимо, що до переліку навичок були включені **soft skills** як комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних, наскрізних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність та не пов'язані з конкретною професійною сферою, універсальні навички, які стосуються особистісних якостей, поведінки і спілкування. Soft skills є основним освітнім трендом та необхідним складником безперервного професійного розвитку сучасного фахівця. Ці набуті соціально-психологічні навички, які фахівець отримує шляхом неформальної та інформальної освіти та використовує для розвитку в професійній галузі; не мають сертифікації, важко відстежити, виміряти кількісними показниками, перевірити їх рівень розвитку, наочно продемонструвати; за їх розвиток відповідає права півкуля головного мозку, EQ – емоційний інтелект; мінливі та ситуативні, що залежать від конкретної спеціальності та підприємства зокрема; допомагають фахівцям знаходити оптимальні рішення в широкому спектрі завдань, які не описані в посадових обов'язках; передбачають постановку цілей, лідерство, мотивацію, емоційний інтелект, комунікацію, прийняття рішень, планування, управління конфліктами, критичне мислення, креативність, опірність стресам; вбирають соціальні, інтелектуальні, комунікативні, вольові тощо компетенції.

Учасникам онлайн-опитування було запропоновано обрати 4 найважливіші для них особисто навички (рис. 5):

5. Із поданого переліку оберіть навички, які необхідні для Вашої майбутньої професії та яких Ви хочете набути під час навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти (можна обрати до 4-х):

Рис. 5. П'яте питання онлайн-анкети: «Із поданого переліку оберіть навички, які необхідні для Вашої майбутньої професії та яких Ви хочете набути під час навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти (можна обрати до 4-х)»

Градацію навичок, необхідних для майбутньої професії та яких здобувачі хочуть набути під час навчання в ЗП(ПТ)О, розподілено таким чином (рис.6):

1. здатність оцінювати ситуацію і самостійно приймати рішення – 732 (65,8%)
2. робота в команді – 705 (63,3 %)
3. комунікація, вміння вести діалог – 497 (44,7%)
4. стресостійкість – 486 (43,7%)
5. комплексне розв'язання професійних проблем – 434 (39%)
6. орієнтація на надання послуг іншим – 426 (38,3 %)
7. критичне мислення – 371 (33,3 %)
8. управління часом – 260 (23,4 %)
9. цифрові навички – 248 (22,3%)
10. творчість – 237 (21,3%)
11. вирішення конфліктів – 234 (21%)

5. Із поданого переліку оберіть навички, які необхідні для Вашої майбутньої професії та яких Ви хочете набути під час навчання в закладі про...сійно-технічної) освіти (можна обрати до 4-х):
1 113 відповідей

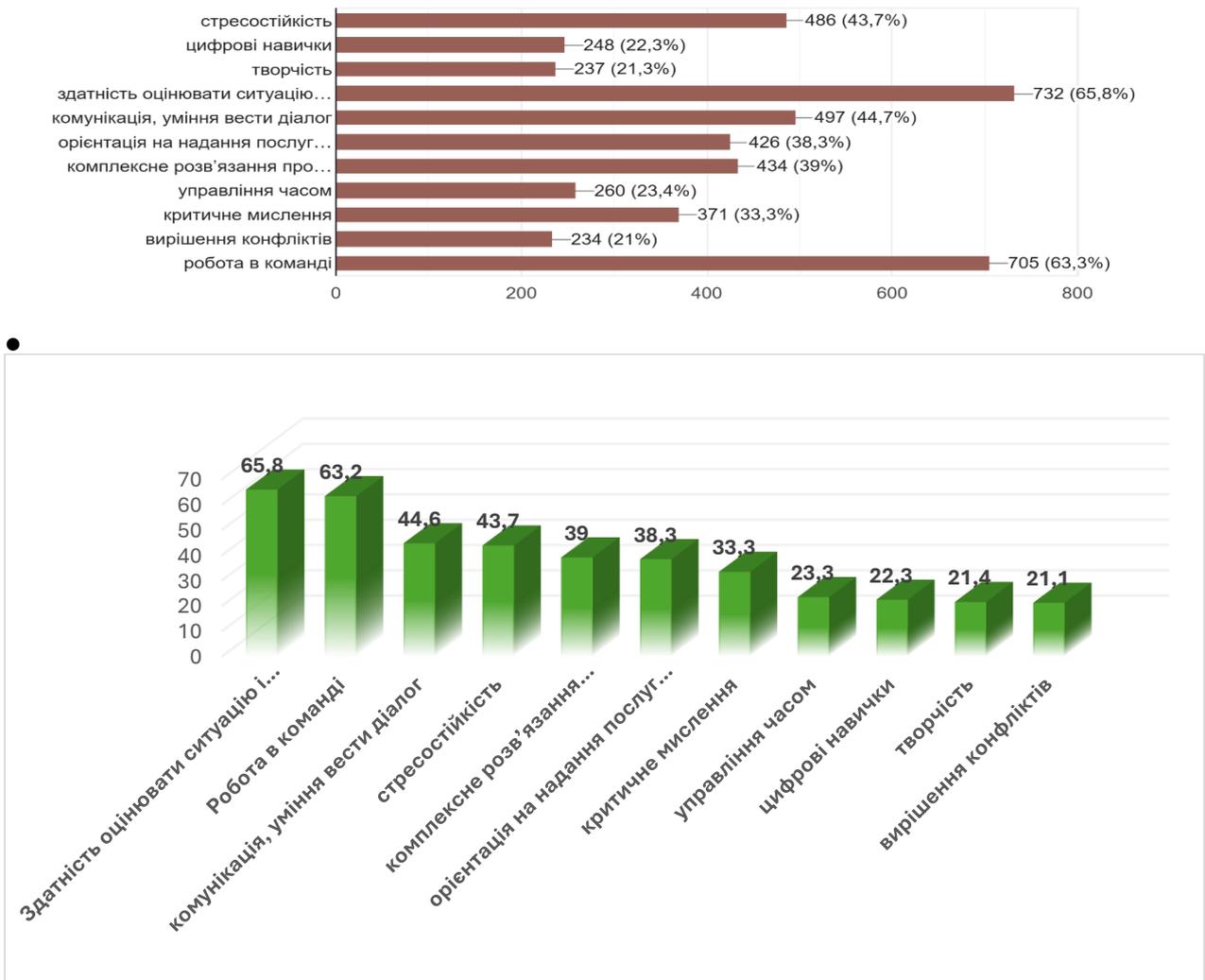

Рис. 6. Навички, яких хочуть набути здобувачі під час навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти

Найважливішими навичками для здобувачів є «здатність оцінювати ситуацію, робота в команді та комунікація» – **732 (65,8%)**. Здатність оцінювати ситуацію є критично важливою для фахівців у транспортній сфері з кількох причин, а важливість володіння цими навичками здобувачі усвідомлюють ще на етапі навчання. З одного боку, у транспортній сфері часто виникають ситуації, які вимагають швидкої реакції, наприклад, аварійні випадки, зміни погодних умов, затори чи поломки транспортних засобів. Здатність аналізувати обставини, оцінювати ризики, приймати правильні рішення допомагає уникати аварій та забезпечувати безпеку пасажирів чи вантажів. Також володіння цією навичкою допомагає оптимізувати маршрути, уникати заторів та економити час і ресурси. Сучасний транспорт залежить від технологій, таких як GPS-навігація, системи безпеки, автоматизовані

транспортні системи. Фахівці повинні оцінювати інформацію, яку надають ці системи, і адаптувати свої рішення залежно від реальних умов.

Для фахівців транспортної сфери *«здатність оцінювати ситуацію і приймати рішення»* – це базова навичка, яка забезпечує безпеку, ефективність і якість роботи. Вона дозволяє адаптуватися до швидко змінюваних умов і приймати рішення, які мінімізують ризики для людей, обладнання та довкілля.

Соціальна взаємодія – це одна з найнеобхідніших навичок на робочому місці для якісного, інноваційного виконання професійних завдань

Навичка соціальної взаємодії реалізується в обміні професійною діяльністю, інформацією, досвідом. Навички *«робота в команді»* (705 респондентів (63,3 %) та *«комунікація, вміння вести діалог»* (497 респондентів (44,7%)) в результатах опитування займають другу і третю позицію відповідно. Багато сучасних професій, в тому числі в транспортній галузі, вимагають тісної взаємодії з колегами для досягнення спільного результату. Командна робота дозволяє швидше знаходити спільні рішення. Роботодавці цінують здатність працювати в команді та ефективно комунікувати, тому ці навички збільшують шанси випускників знайти роботу та досягти успіху. Також вміння чітко висловлювати свої думки, слухати інших та вирішувати конфлікти є необхідним для успішної взаємодії в колективі. Для багатьох сучасних професій важливе спілкування з клієнтами, замовниками чи керівництвом, що також залежить від комунікативних навичок. Ефективна комунікація полегшує обговорення проблем, пошук рішень та досягнення згоди.

Отже, здобувачі визнають ці навички як ключові для своєї професійної реалізації, оскільки вони є основою успішної співпраці та адаптації на сучасному динамічному ринку праці.

У результатах онлайн-анкетування навичка «стресостійкість» займає четверту позицію (486 відповідей (43,7%)). Фахівці транспортної сфери часто працюють у стресових умовах: нічні зміни, інтенсивний рух, аварійні ситуації. Резильєнтність допомагає зберігати спокій, уникати паніки та діяти ефективно.

Особливу увагу варто звернути на таку навичку, як *«комплексне розв'язання професійних проблем»* (434 відповідей (39%), *п'ята позиція у списку*), яка є важливою для фахівців у транспортній сфері через специфіку їхньої роботи, оскільки вимагає врахування багатьох взаємопов'язаних факторів. Транспортна сфера – це система, де кожен елемент взаємопов'язаний. Наприклад, для перевезення вантажу потрібно врахувати технічний стан транспорту, маршрут, погодні умови та часові обмеження. Комплексний підхід дозволяє передбачати та усувати потенційні проблеми, щоб уникнути затримок чи порушень. На транспорті також важливим є раціональне використання ресурсів: пального, часу, техніки та персоналу. Це також галузь, яка потребує знань із різних сфер: технічної, логістичної, правової, економічної. Комплексне розв'язання професійних проблем дозволяє фахівцям у транспортній сфері забезпечувати ефективність, безпеку та якість

роботи, залишаючись конкурентоспроможними й адаптивними до змін. Це навичка, яка підвищує як індивідуальні, так і командні результати.

Середні позиції мають такі навички, як: орієнтація на надання послуг 426 (38,3 %), критичне мислення 371 (33,3 %). Менш пріоритетними, на думку респондентів, є творчість 237 (21,3%), цифрові навички 248 (22,3%), вирішення конфліктів – 234 (21%), можливо, через специфіку професійної діяльності майбутніх фахівців або менше розуміння їхньої важливості.

Шосте і восьме питання онлайн-опитування (питання-діалоги і питання-ілюстрації) є різновидом функціонально-психологічних запитань, що спрямовані на розвиток комунікативних навичок, пов'язаних із специфікою діяльності фахівців транспортної галузі. Зокрема варіювання комунікативної поведінки, комунікативного стилю, комунікативно-поведінкової стратегії і тактики в ситуаціях міжособистісної взаємодії залежно від умов, завдань, поведінкових моделей і позиції співрозмовників; комунікативне лідерство, активність, ініціатива в організації професійної взаємодії; обирати оптимальний спосіб професійної взаємодії; володіти технікою мовлення, прийомами, які допомагають переконувати, досягати спільних рішень, компромісів; регулювати емоційно-вольову сферу; створювати атмосферу психологічного комфорту, психологічної безпеки тощо.

У шостому запитанні респондентам запропоновано вирішити комунікативну ситуацію: *«До автосервісу звернувся власник автомобіля з такою проблемою: «Машина стала погано тягнути, особливо при підйомі вгору. Іноді видає дивні звуки з-під капота». Відповідь автослюсарів була різною: один майстер відповів коротко і лаконічно, а інший – детально розпитав клієнта про проблему. На Вашу думку, наскільки важливо автослюсарю вміти спілкуватися з клієнтом, уважно вислуховувати, переконувати, вести діалог» (рис.7).*

⋮

6. До автосервісу звернувся власник автомобіля з такою проблемою: «Машина стала погано тягнути, особливо при підйомі вгору. Іноді видає дивні звуки з-під капота». Відповідь автослюсарів була різною: один відповів коротко і лаконічно, а інший – детально розпитав клієнта про проблему. На Вашу думку, наскільки важливо автослюсарю вміти спілкуватися з клієнтом, уважно вислуховувати, переконувати, вести діалог:

*

Рис. 7 Питання 6 онлайн-анкетування: «...наскільки важливо автослюсарю вміти спілкуватися з клієнтом, уважно вислуховувати, переконувати, вести діалог?»

Здобувачі продемонстрували усвідомлення важливості навички якісного спілкування та ведення діалогу (85,3 % респондентів обрали варіант відповіді «дуже важливо», 11,4 % – «важливо лише в складних випадках») (рис. 8).

6. До автосервісу звернувся власник автомобіля з такою проблемою: «Машина стала погано тягнути, особливо при підйомі вгору. Іноді вид...жно вислуховувати, переконувати, вести діалог: 1 113 відповідей

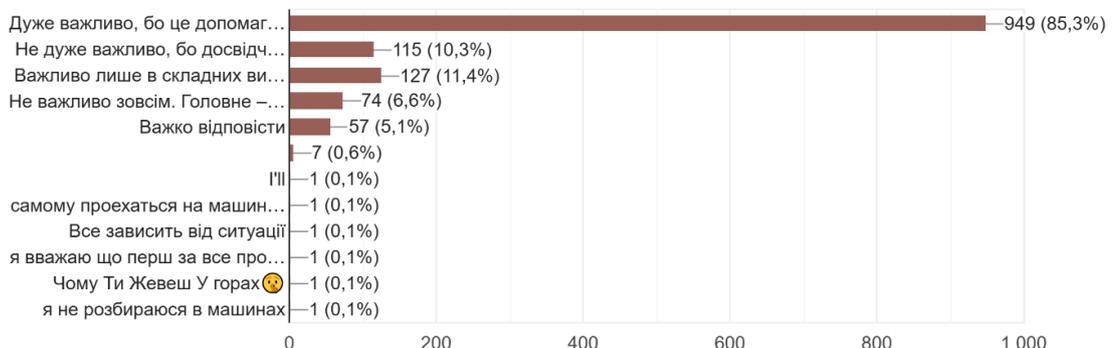

Рис. 8 Розподіл відповідей на 6 питання: «...наскільки важливо автослюсарю вміти спілкуватися з клієнтом, уважно вислуховувати, переконувати, вести діалог?»

На жаль, частина респондентів не усвідомлює, що чітка і професійна комунікація допомагає уникнути непорозумінь, що критично важливо в умовах роботи з обладнанням, інструментом (респонденти обрали варіант відповіді «не дуже важливо, бо досвідчений автослюсар і так все зрозуміє без зайвих розмов» 10,4 %; варіант «не важливо зовсім. Головне – виконати свою роботу якісно» обрали 6,6 % респондентів) (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл відповідей на питання анкети: «...наскільки важливо автослюсарю вміти спілкуватися з клієнтом, уважно вислуховувати, переконувати, вести діалог?» (у %, множинний вибір)

Варіанти відповідей	Кількість відповідей (%)
Дуже важливо, бо це допомагає швидко і чітко визначити причину поломки	85,3
Не дуже важливо, бо досвідчений автослюсар і так все зрозуміє без зайвих розмов	10,4
Важливо лише в складних випадках	11,4
Не важливо зовсім. Головне – виконати свою роботу якісно	6,6
Важко відповісти	5,1
Інше	1,1

Сьоме питання анкети – функціонально-психологічне, спрямоване на зняття психологічної, емоційної напруги здобувачів освіти, небажаних настанов, ставлення до опитування респондента, підтримки інтересу до анкети, виявлення ставлення до форм реалізації освітнього процесу.

7. Під час навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти найбільш Вам подобається:

- різні форми проведення уроків (семинар, практичні заняття, виробнича практика, навчальні екску...
- удосконалення практичних навичок на виробництві, у навчальних майстернях
- індивідуальні завдання
- можливість брати участь у проектах
- спілкування з викладачами і одногрупниками

Відповіді на 7 питання онлайн-анкети продемонстрували, що здобувачі закладів професійної освіти надають перевагу практичним формам

навчання, соціальної взаємодії та можливостям реалізувати свої навички в майбутній професії (рис. 9).

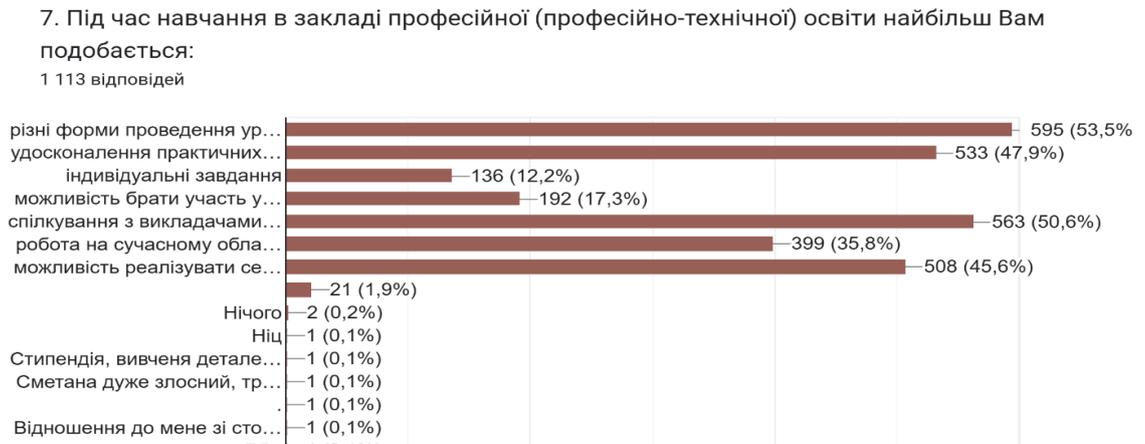

Рис. 9 Розподіл відповідей на питання: «Що з перерахованого Вам подобається найбільше під час навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти?»

Розподіл відповідей на питання: «Що з перерахованого Вам подобається найбільше під час навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти?» демонструє рис. 10.

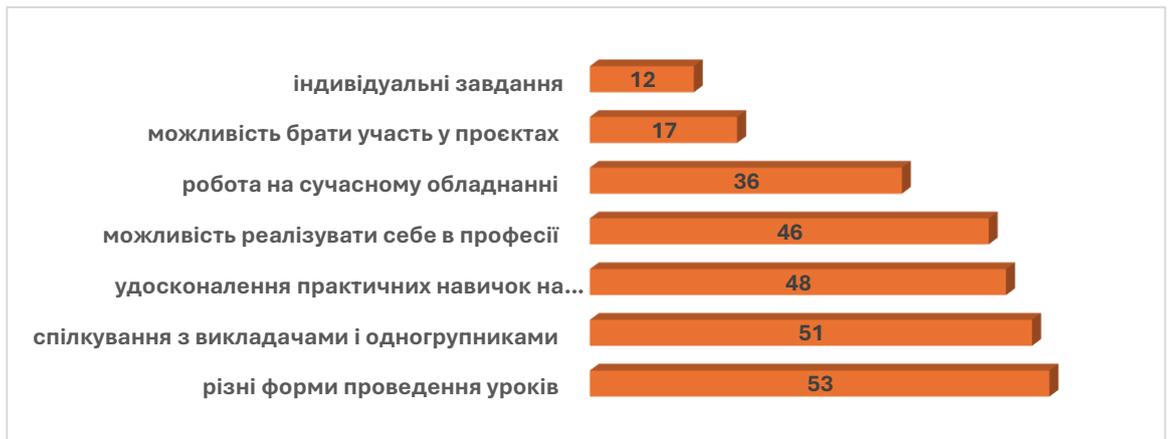

Рис. 10 Розподіл відповідей на питання: «Що з перерахованого Вам подобається найбільше під час навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти?»

Найбільша кількість респондентів обрали серед запропонованих варіантів надають перевагу під час навчання «різним формам проведення уроків» (53 %), що свідчить про врахування андрагогічного аспекту при плануванні і проведенні викладачами занять, варіативність форм роботи, що допомагає підвищити інтерес до навчання. Практичні заняття, екскурсії та виробнича практика дозволяють їм краще засвоювати матеріал завдяки інтерактивності та практичному досвіду.

Високий показник «спілкування з викладачами та одногрупниками» (51 % респондентів) підкреслює важливість соціального аспекту організації освітнього процесу. Отже, для здобувачів комунікація є ключовим елементом

як в освітньому процесі, так і в майбутній професії, що часто передбачає роботу в групі, команді, колективі.

Наступні за значущістю професійно орієнтовані цінності – *«можливість реалізувати себе в професії»* (46 % респондентів), *«удосконалення практичних навичок на виробництві, у навчальних майстернях»* (48 %). Це є свідченням того, що для здобувачів освіти практичний досвід є одним із найважливіших аспектів професійної підготовки. Це не лише дозволяє їм набувати фахові навички, але й дає змогу відчувати свою значущість у професії. Чинне місце посідає і можливість *«роботи на сучасному обладнанні»* (36 %), що дає їм більше впевненості у професійній підготовці та можливостях працевлаштування.

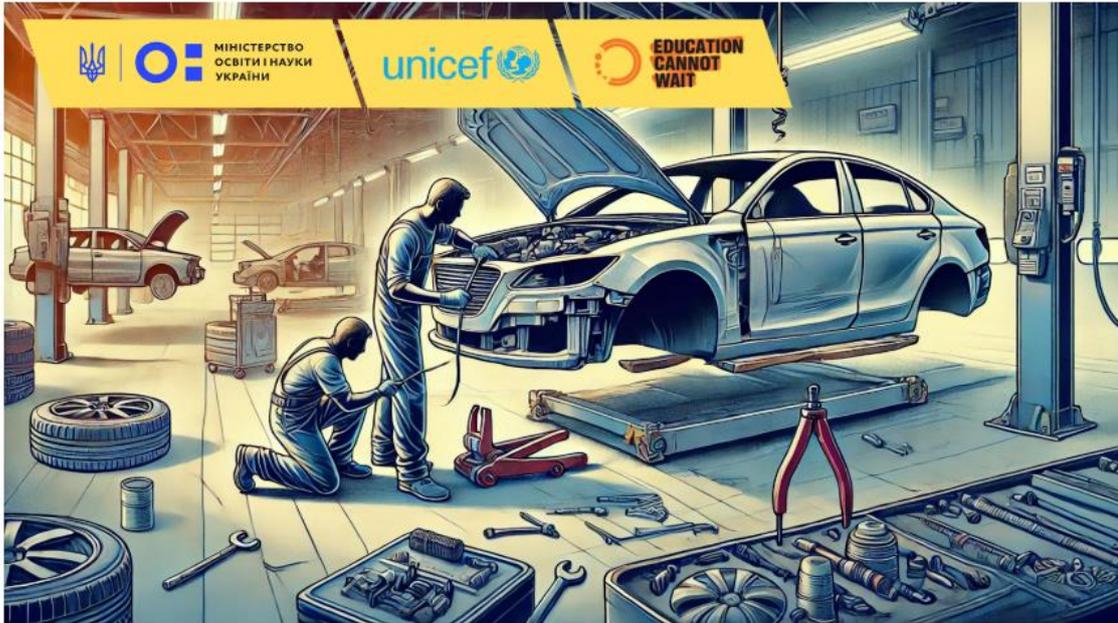
Незначна кількість здобувачів обрала варіант відповіді *«можливість брати участь у проєктах»* (17,3 %). Хоча цей показник не надто високий, він демонструє, що частина учнів цінує креативність та залученість до командних ініціатив, які розвивають навички роботи в групах і підготовку до виробничих процесів.

Низький відсоток респондентів, які обрала варіант відповіді *«індивідуальні завдання»* (12 %) може свідчити про те, що здобувачі надають перевагу командній роботі або практичній діяльності, яка є більш динамічною і захоплюючою, ніж індивідуальні завдання. Це також може вказувати на необхідність мотивації до самостійної роботи, відсутність варіативних завдань.

Зазначені варіанти відповідей свідчать про важливість адаптації модельних програм до потреб здобувачів, перевазі практичного складника, що готує до майбутньої професії та роботі на виробництві, створення сприятливого соціально-освітнього середовища.

Для визначення напрямів вдосконалення освітнього процесу, а також з'ясування рівня готовності здобувачів до демонстрації своїх професійних умінь і навичок респондентам було запропоновано комунікативно-ситуативне завдання: **«Ви дізналися, що Ваш навчальний заклад разом із роботодавцями організовує конкурс фахової майстерності для здобувачів освіти, участь у якому вимагає демонстрацію певних практичних умінь і навичок. Вкажіть, що може стати Вам на заваді для участі в цьому професійному конкурсі?»**

8. Ви дізналися, що Ваш навчальний заклад разом із роботодавцями організовує конкурс фахової майстерності для здобувачів освіти, участь у якому вимагає демонстрацію певних практичних умінь і навичок. Вкажіть, що може стати Вам на заваді для участі в цьому професійному конкурсі:

Результати відповідей респондентів демонструє рис.11, табл. 2.

8. Ви дізналися, що Ваш навчальний заклад разом із роботодавцями організовує конкурс фахової майстерності для здобувачів освіти, уч...ваді для участі в цьому професійному конкурсі:

1 113 відповідей

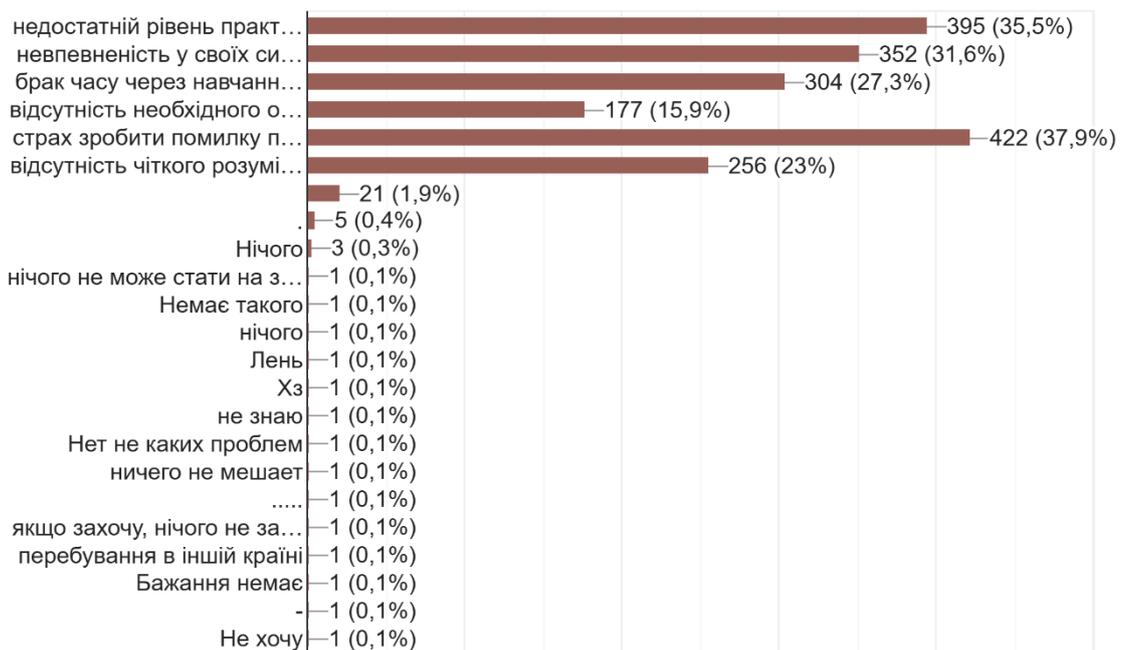

Рис.11. Розподіл відповідей респондентів на питання анкети: «Що може стати Вам на заваді для участі в професійному конкурсі?»

Таблиця 2

**Розподіл відповідей респондентів на питання анкети:
«Що може стати Вам на заваді для участі в професійному конкурсі?» (у
% до загальної кількості відповідей)**

Варіанти відповіді	%
страх зробити помилку перед іншими учасниками конкурсу та журі	38
недостатній рівень практичних навичок для участі в конкурсі	35
невпевненість у своїх силах	31
брак часу через навчання чи інші зобов'язання	27
відсутність чіткого розуміння формату конкурсу та його вимог	23
відсутність необхідного обладнання або ресурсів для підготовки в конкурсі	16
Інше	4

Результати відповідей свідчать про те, що найпоширенішими бар'єрами для успішної професійної самореалізації є:

- страх здобувачів зробити помилку перед іншими учасниками конкурсу та журі (38 % респондентів), що є свідченням необхідності підтримки їхньої впевненості та зниження рівня стресу;

- недостатній рівень практичних навичок (35 % респондентів), пов'язаний з обмеженими можливостями набуття практичних навичок на виробництві;

- невпевненість у своїх силах (31 %), яка пояснюється низькою самооцінкою;

- брак часу через навчання чи інші зобов'язання (27 %);

- відсутність чіткого розуміння формату конкурсу (23 %);

- відсутність необхідного обладнання (16 %).

Отже, бар'єри участі в конкурсі здебільшого пов'язані із психологічними чинниками (страх, неувпевненість), а також із недостатнім рівнем практичних навичок (навички, час, обладнання). Їх подолання потребує комплексного підходу, що включає підтримку студентів, покращення умов навчання та підготовку до конкурсного руху.

Наступні питання анкети передбачали ознайомлення із сучасними формами і методами викладання загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, рівня їх інтеграції із професійним складником освітніх програм, аналізу наявності та ефективності їх дидактичного і матеріально-технічного забезпечення.

На запитання «Чи достатньо часу приділяється на уроках тому, щоб показати, як знання з різних предметів пов'язані між собою та використовуються на практиці» думки респондентів розподілились таким чином: так, абсолютно достатньо (61,2%); швидше так, ніж ні (20,1%); важко сказати (18,1%); швидше ні, ніж так (6,4%); ні, зовсім недостатньо (3,7%) (рис.12).

9. На Вашу думку, чи достатньо часу приділяється на уроках тому, щоб показати, як знання з різних предметів пов'язані між собою і використовуються на практиці:

1 113 відповідей

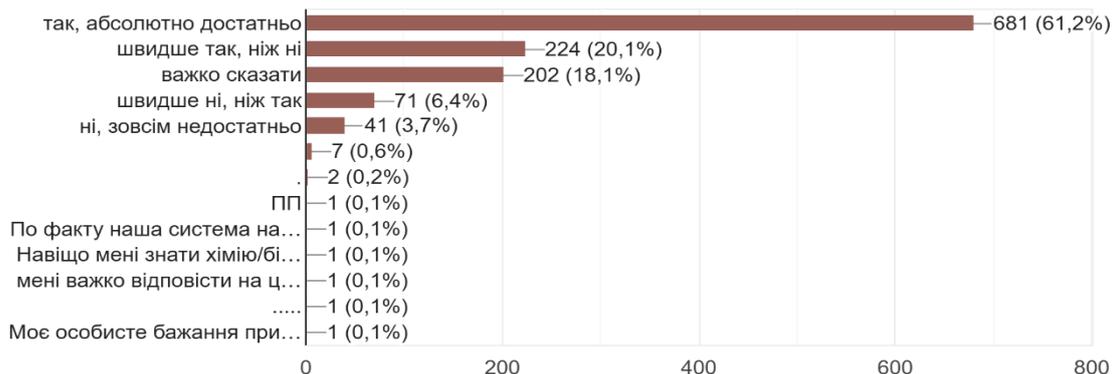

Рис. 12 Розподіл відповідей респондентів на запитання «Чи достатньо часу приділяється на уроках тому, щоб показати, як знання з різних предметів пов'язані між собою та використовуються на практиці»

Рівень задоволеності якістю міжпредметної інтеграції в закладах професійної освіти презентовано на рис.13.

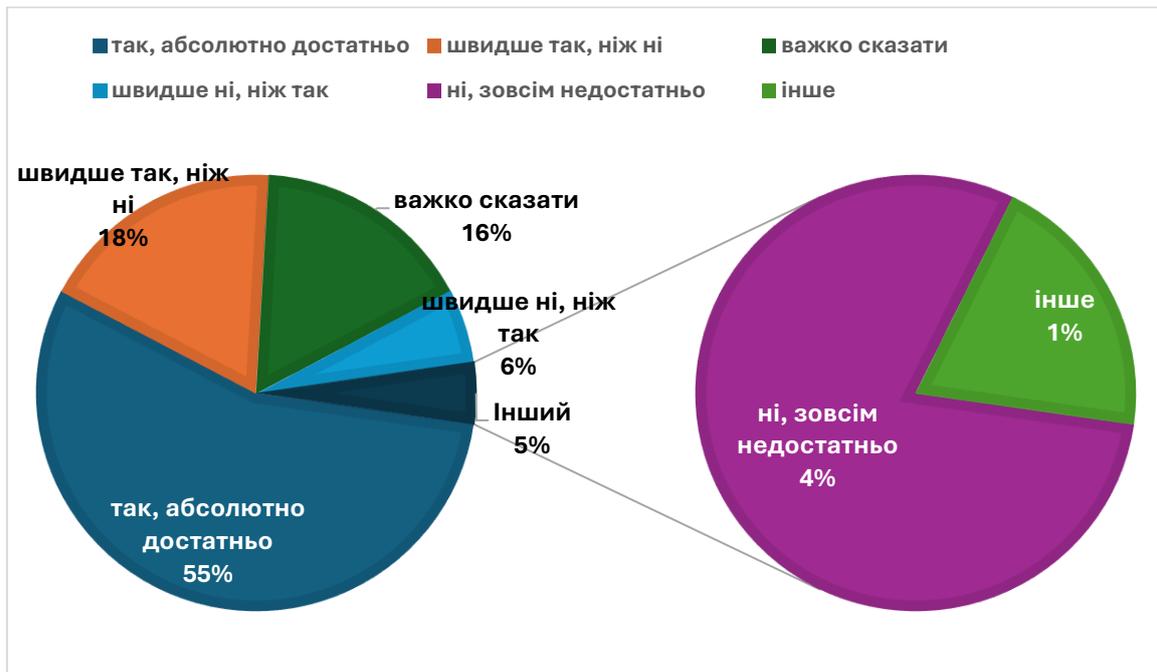

Рис. 13 Рівень задоволеності здобувачів якістю міжпредметної інтеграції (у % до загальної кількості респондентів)

Аналіз отриманих результатів дає можливість зробити висновок про досить високий рівень задоволеності: 61 % респондентів вважають, що часу приділяється «абсолютно достатньо», 20 % обрали варіант відповіді «швидше так, ніж ні». Можна припустити, що в закладах освіти використовуються інтегровані уроки, практичні заняття або реальні кейси, які показують, як знання з різних предметів доповнюють одне одного. Частина студентів (18%) не завжди усвідомлюють, що певні теми об'єднують знання з різних дисциплін. Понад 10 % респондентів надали негативні відповіді, що свідчить про недостатнє розуміння або брак роз'яснень і практичних прикладів зв'язку між предметами.

Серед студентів, які обрали варіант відповіді «інше», варто звернути увагу на такі коментарі (наводимо пряму мову): «...по факту наша система навчання не дуже коректно зроблена тому що в закладах професійної освіти не потрібні особливо на 3 курсі предмети які ведуться в школі. На мою думку потрібно виділити ті предмети які потрібні на даний час для цієї спеціальності, навіть та ж зарубіжна література не потрібна і забиває голову не тим чим потрібно, у багатьох студентів трапляється дуже серйозні проблеми з психологічним розладами вони просто не хочуть вчити будь які предмети бо у них пропадає бажання вчитися»; «Навіщо мені знати хімію/біологію... щоб ремонтувати машини?» Отже, попри високий рівень задоволеності учнів міжпредметною інтеграцією в закладах освіти, є можливості для вдосконалення, особливо для тих, хто відчуває нестачу таких зв'язків.

Для того, щоб переконатися, що здобувачі усвідомлюють важливість міжпредметних зв'язків у практичній діяльності було запропоноване

ситуативне завдання: «знання з яких предметів знадобляться при розробленні електричної схеми роботи електродвигуна автомобіля» (рис. 14):

10. Уявіть, що Ви працюєте над розробленням електричної схеми роботи електродвигуна автомобіля. Знання з яких предметів Вам знадобляться:

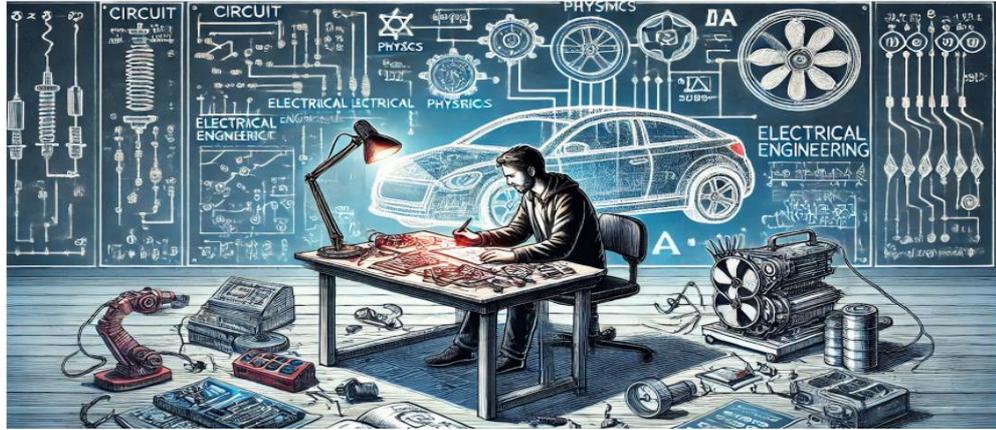

Рис. 14 Завдання 10 онлайн-опитування: «Знання з яких предметів знадобляться при розробленні електричної схеми роботи електродвигуна автомобіля?»

Відповіді респондентів демонструє рис. 15.

10. Уявіть, що Ви працюєте над розробленням електричної схеми роботи електродвигуна автомобіля. Знання з яких предметів Вам знадобляться:

1 110 відповідей

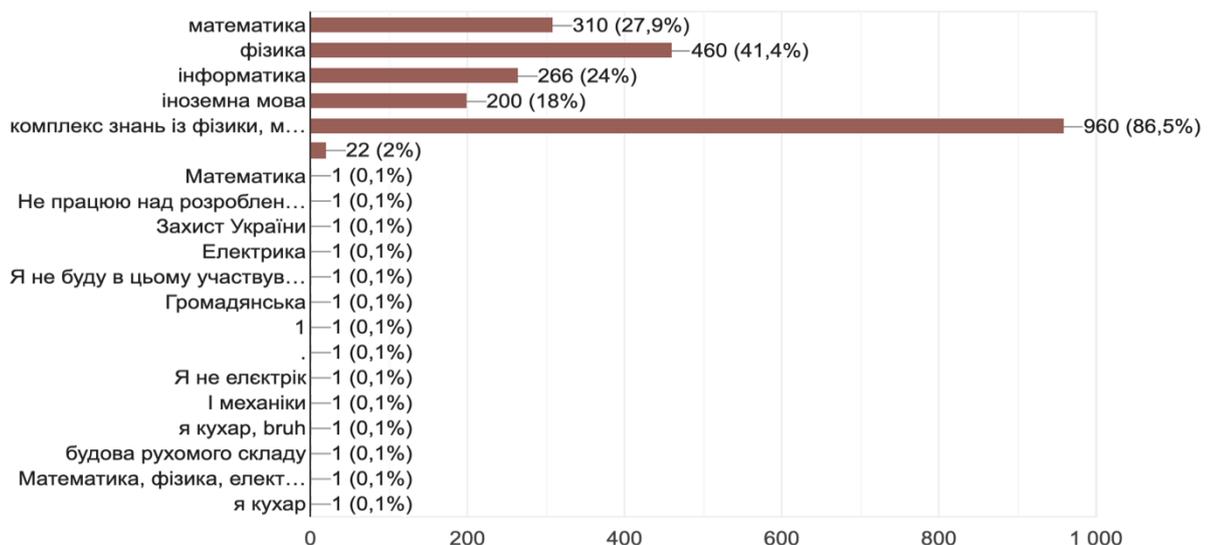

Рис.15 Розподіл відповідей на питання: «Знання з яких предметів знадобляться для розробки електричної схеми роботи електродвигуна?»

Найбільша кількість респондентів обрали варіант відповіді «*комплекс знань із фізики, математики, електротехніки та програмування*» (87 % (960 відповідей) що свідчить про розуміння студентами міждисциплінарного підходу при виконанні виробничих спеціалізованих завдань. Проєктування електричних схем дійсно вимагає комплексу знань із предметів: *фізика* (для розуміння принципів роботи електродвигуна, законів електромагнетизму та передачі енергії); *математика* (для виконання розрахунків струмів, напруги, опору та потужності); *електротехніка* (для практичного застосування теоретичних знань, роботи з електричними схемами та компонентами); *програмування* (сучасні автомобільні двигуни часто інтегровані з електронними системами управління) (рис. 16).

Рис. 16 Розподіл відповідей на питання: «Знання з яких предметів знадобляться для розробки електричної схеми роботи електродвигуна?»

Варіант відповіді «*фізика*» (41 %) отримав значну підтримку здобувачів освіти як ключовий для розуміння роботи електродвигуна (фізичні закони, як-от закон Ома, принципи роботи електричних контурів і електромагнітних полів, є основою для розробки схем).

Варіант відповіді «*математика*» (28 %) може бути оцінений як підтримувальний інструмент для фізичних і технічних обчислень, а не окремий базовий предмет для створення схем.

Варіант відповіді «*інформатика*» (24 %) має відносно низький показник, що може свідчити про те, що не всі здобувачі розуміють значення інформатики у проєктуванні сучасних електродвигунів, де програмування використовується для моделювання та автоматизації процесів.

Іноземна мова (18 %) отримала найменшу підтримку, але її значення не варто недооцінювати. Знання технічної англійської важливе для вивчення документації, специфікацій, роботи з міжнародними стандартами та програмним забезпеченням.

Отже, отримані результати анкети демонструють усвідомлення студентами важливості комплексних знань для розробки електричних схем. Це підтверджує актуальність інтегрованого підходу до навчання, але також показує необхідність більшої уваги до ролі інформатики, іноземної мови та математики в сучасних професіях автомобільної галузі.

В 11 питанні анкети з'ясовувалось, які способи вивчення нового матеріалу для здобувачів освіти є найбільш доступними, зрозумілими і такими, що надовго запам'ятовуються. Відповідь на це питання дозволяє отримати цінну інформацію про переваги в методах навчання, актуальні навчальні ресурси, а також оптимізувати освітні програми та ресурси для підвищення ефективності освітнього процесу (рис. 17).

11. Оберіть, які способи вивчення нового матеріалу для Вас є найбільш доступними, зрозумілими і такими, що надовго запам'ятовуються:

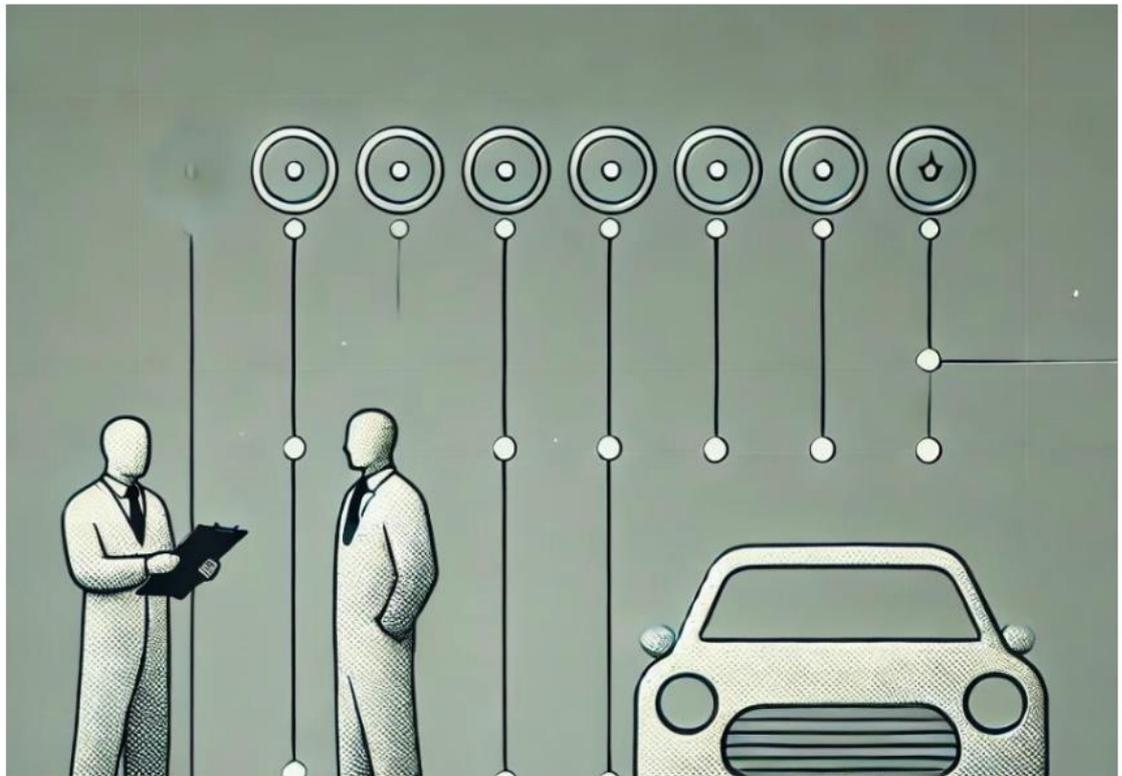

Рис. 17 Відповідь на питання анкети: «Які способи вивчення нового матеріалу для здобувачів є найбільш доступними, зрозумілими і такими, що надовго запам'ятовуються?»

Здобувачі орієнтовані на опанування нових знань через практичну діяльність (лабораторно-практичні роботи, уроки виробничого навчання, проблемні ситуації) (73,5 %, 818 відповідей), що свідчить про їхню прагматичність і бажання отримати фахові та інтегральні навички для професії. Пояснення викладача і візуальні матеріали залишаються важливими (40,3 %, 310 відповідей), особливо для опанування теоретичних аспектів та

систематизації знань. Варто звернути увагу на недооцінку інтерактивних методів навчання, що свідчить про їх недостатнє використання або нерозкритий їх потенціал, хоча вони важливі для розвитку креативності й соціальних навичок. Схеми, графіки, ілюстрації та відео обирають менше студентів для опанування нового матеріалу (27,9 %, 310 респондентів). Разом з цим, така недооцінка візуалізації відіграє негативну роль у вивченні дисциплін, оскільки використання цих методів допомагає зробити матеріал доступним для сприйняття. Невисока частка інтерактивних методів (гра, дискусія, проєкти) (18,5 %, 206 респондентів) свідчить про їх недостатнє використання в освітньому процесі (рис. 18, рис.19).

11. Оберіть, які способи вивчення нового матеріалу для Вас є найбільш доступними, зрозумілими і такими, що надовго запам'ятовуються:

1 113 відповідей

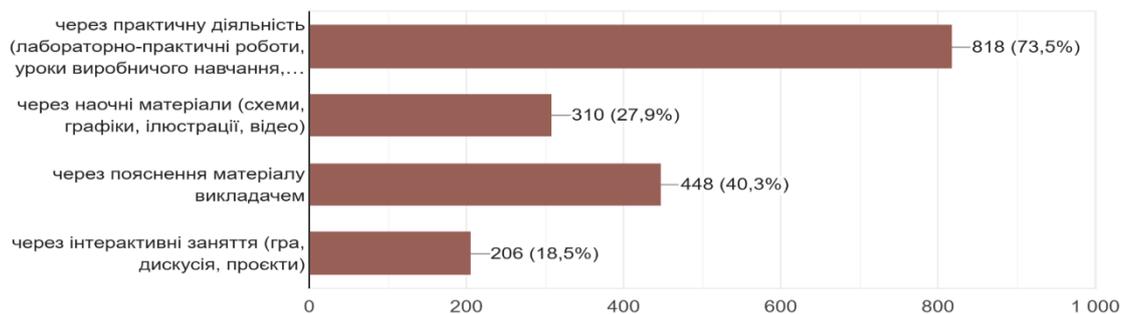

Рис. 18 Розподіл відповідей на питання: «Оберіть, які способи вивчення нового матеріалу для Вас є найбільш доступними, зрозумілими і такими, що надовго запам'ятовуються»

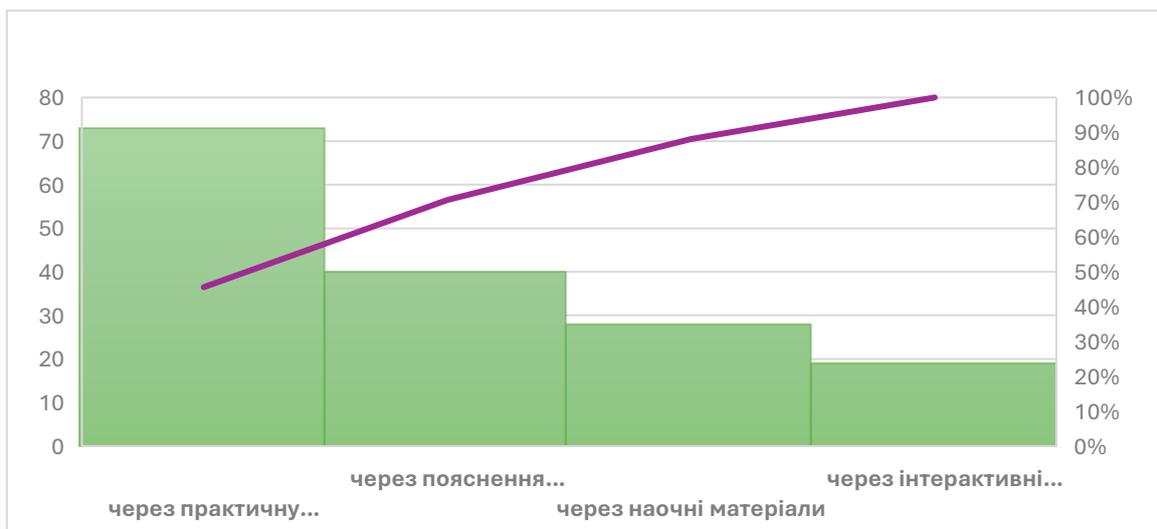

Рис. 19 Розподіл відповідей на питання: «Оберіть, які способи вивчення нового матеріалу для Вас є найбільш доступними, зрозумілими і такими, що надовго запам'ятовуються» (у % до загальної кількості респондентів)

Важливим завданням онлайн-опитування було **вивчення мотивації здобувачів до навчання. 12 питань анкети спрямовано на з'ясування чинників, які впливають на мотиваційний аспект навчання.**

12. Оберіть, що найбільше впливає на Вашу мотивацію до навчання:

З одного боку, розуміння того, що мотивує здобувачів, дозволяє викладачам використовувати найбільш ефективні підходи (практичні заняття, інтерактивні методи, проєктну роботу). З іншого боку, урахування мотиваційних особливостей здобувачів допомагає підтримувати тих, хто має недостатній рівень мотивації до освітньої діяльності або стикається з труднощами. Якщо студенти розуміють, як їхнє навчання пов'язане з кар'єрою, це стимулює їх до кращої підготовки. Мотивація через приклади успішних фахівців надихає студентів і створює довгострокові цілі. Розуміння мотиваційних чинників дозволяє закладу освіти вдосконалювати програми, упроваджувати нові технології та підходи, підвищуючи рівень взаємодії. Нарешті, мотивовані здобувачі освіти краще адаптуються до реальних умов сучасного виробництва, оскільки вони більш цілеспрямовані й впевнені у своїх знаннях, професійно адаптовані до змін, цілеспрямовані.

За результатами анкетування, на мотивацію до навчання впливають такі чинники: *бажання досягти успіху в житті* (58,4%, 650 респондентів); *навчальні предмети готують до майбутньої професії* (53,2%, 592 респонденти); *приклади фахівців, які досягли успіху в професії* (34,3 %, 382 респонденти); *підтримка викладачів* (34,3%, 382 респонденти); *використання цифрових технологій на уроках* (15,2%, 169 респондентів); *олімпіади, конкурси, турніри* (10,2%, 113 респондентів); *стипендія* (0,4%, 5 респондентів) (рис. 20, рис.21).

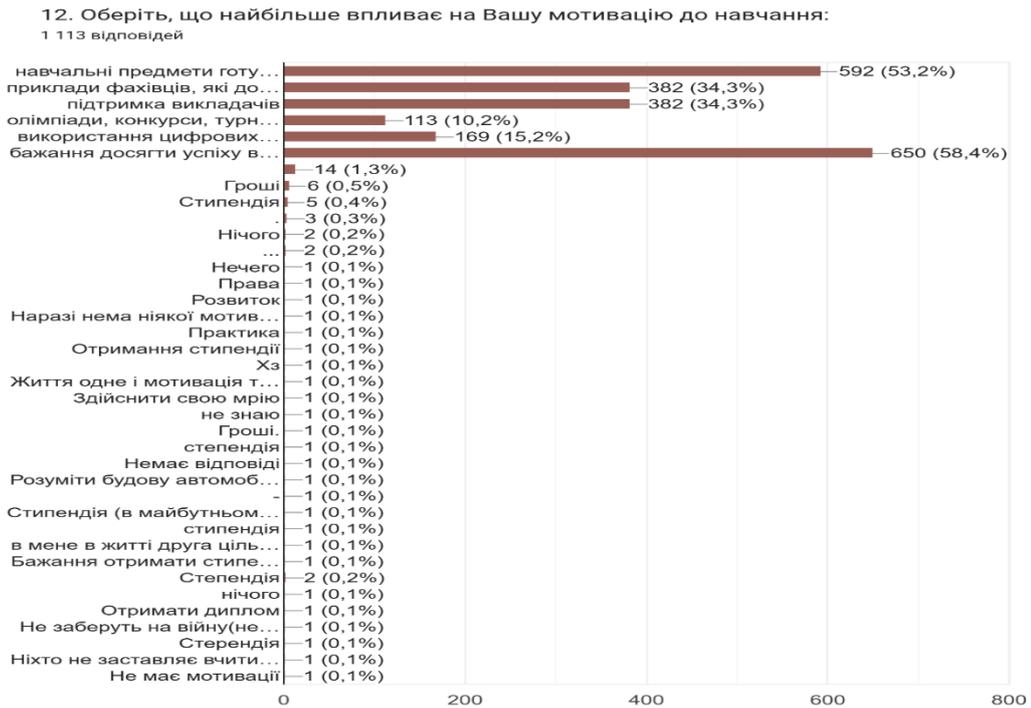

Рис. 20. Результати вивчення мотивації здобувачів до навчання

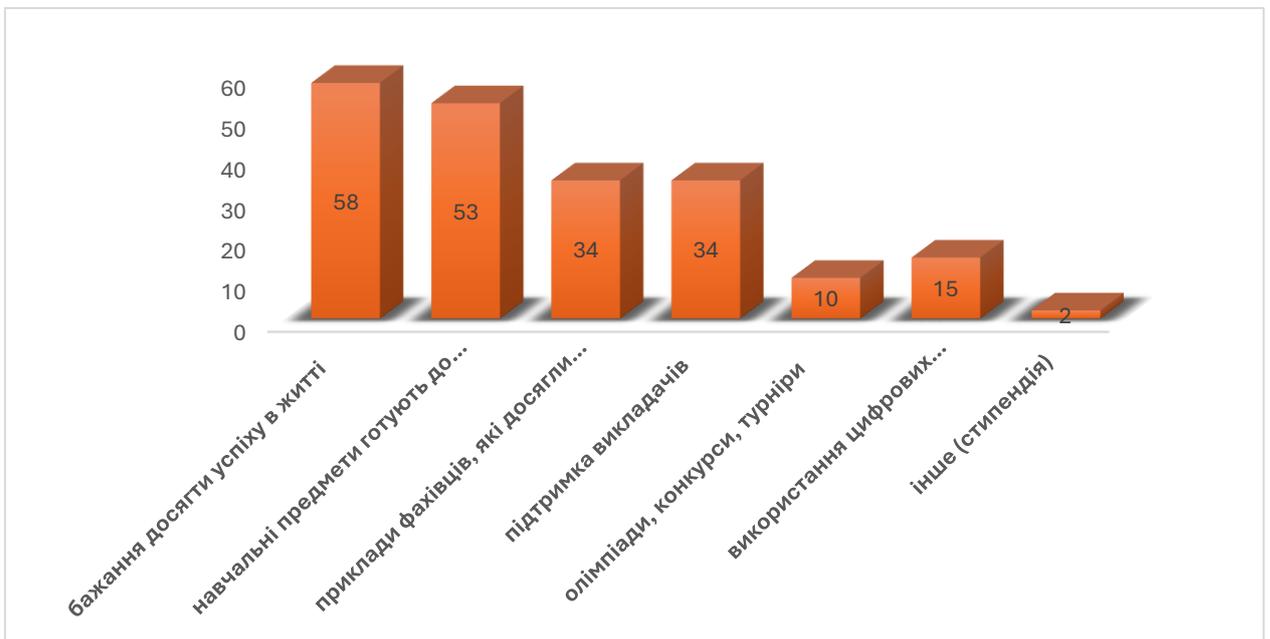

Рис. 21 Розподіл відповідей на питання анкети щодо впливу на мотивацію до навчання (у % до загальної кількості відповідей)

Отримані результати анкети (рис.21) свідчать про те, що основним мотивом до навчання здобувачі вважають «бажання досягти успіху в житті» (58 %). Здобувачі бачать у навчанні інструмент досягнення особистих цілей, зокрема фінансової стабільності, професійного розвитку та самореалізації.

Тобто освіта сприймається не як самоціль, а як засіб для покращення якості життя. Другий за важливістю мотиватор до навчання – «навчальні предмети готують до майбутньої професії» (53 %), тобто здобувачі цінують ті дисципліни, які безпосередньо пов'язані з їхньою спеціалізацією та майбутньою роботою. Сприяють підвищенню зацікавленості до навчання ще два мотиви – «приклади успішних фахівців» (34 %) і «підтримка викладачів» (34 %). Успіхи професіоналів у галузі надихають студентів, дають їм розуміння, як знання та навички можуть бути застосовані в реальному житті. Хоча цифрові технології полегшують освітній процес, їхня роль як мотиватора все ще залишається другорядною («використання цифрових технологій на уроках» обрали лише 15,2 % респондентів). До низького рівня мотивації можна віднести конкурсний рух, зокрема олімпіади, конкурси, турніри (10,2 %). Стипендія (0,4 %) практично не є вирішальним чинником до мотивації здобувачів. Це може свідчити про те, що розмір стипендії або її значущість для здобувачів не є вирішальними для їхньої мотивації до навчання.

Отже, мотивація студентів переважно визначається їхнім бажанням досягти особистого та професійного успіху, кар'єрного зростання. Заклади П(ПТ)О повинні підтримувати цю внутрішню мотивацію через прикладний підхід у навчанні, рольові моделі та соціальну підтримку.

13 питання онлайн-опитування спрямовано на подальшу професійну діяльність, намір продовжувати професійну діяльність за отриманою професією.

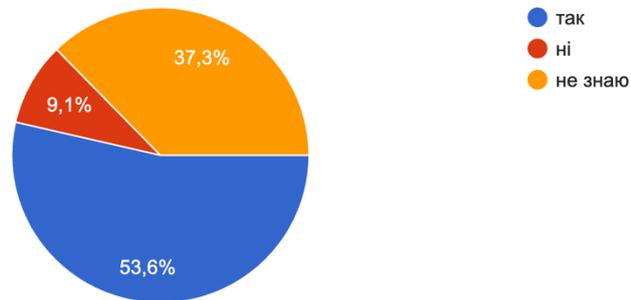
13. Після закінчення закладу професійної (професійно-технічної) освіти, чи збираєтесь *
Ви працювати за отриманою професією:

Наміри здобувачів щодо роботи після закінчення закладу професійної освіти такі: переважна більшість планує працювати за фахом (53,6 % дали ствердну відповідь, 37,3 % обрали варіант відповіді «не знаю»). Не планують працювати за фахом 9,1 % респондентів (рис. 22).

13. Після закінчення закладу професійної (професійно-технічної) освіти, чи збираєтесь Ви працювати за отриманою професією:

1 110 відповідей

Рис. 22 Наміри здобувачів щодо намірів працювати за спеціальністю після закінчення закладу професійної освіти

Останнє питання анкети присвячено **вивченню очікувань здобувачів щодо змін в закладі професійної (професійно-технічної) освіти, в якому вони навчаються.**

14. Назвіть, що, на Вашу думку, потрібно змінити в закладі професійної (професійно-технічної) освіти, в якому Ви навчаєтесь: *

Результатами обробки відповідей на питання анкети презентовано на рис. 22.

14. Назвіть, що, на Вашу думку, потрібно змінити в закладі професійної (професійно-технічної) освіти, в якому Ви навчаєтесь:

1 113 відповідей

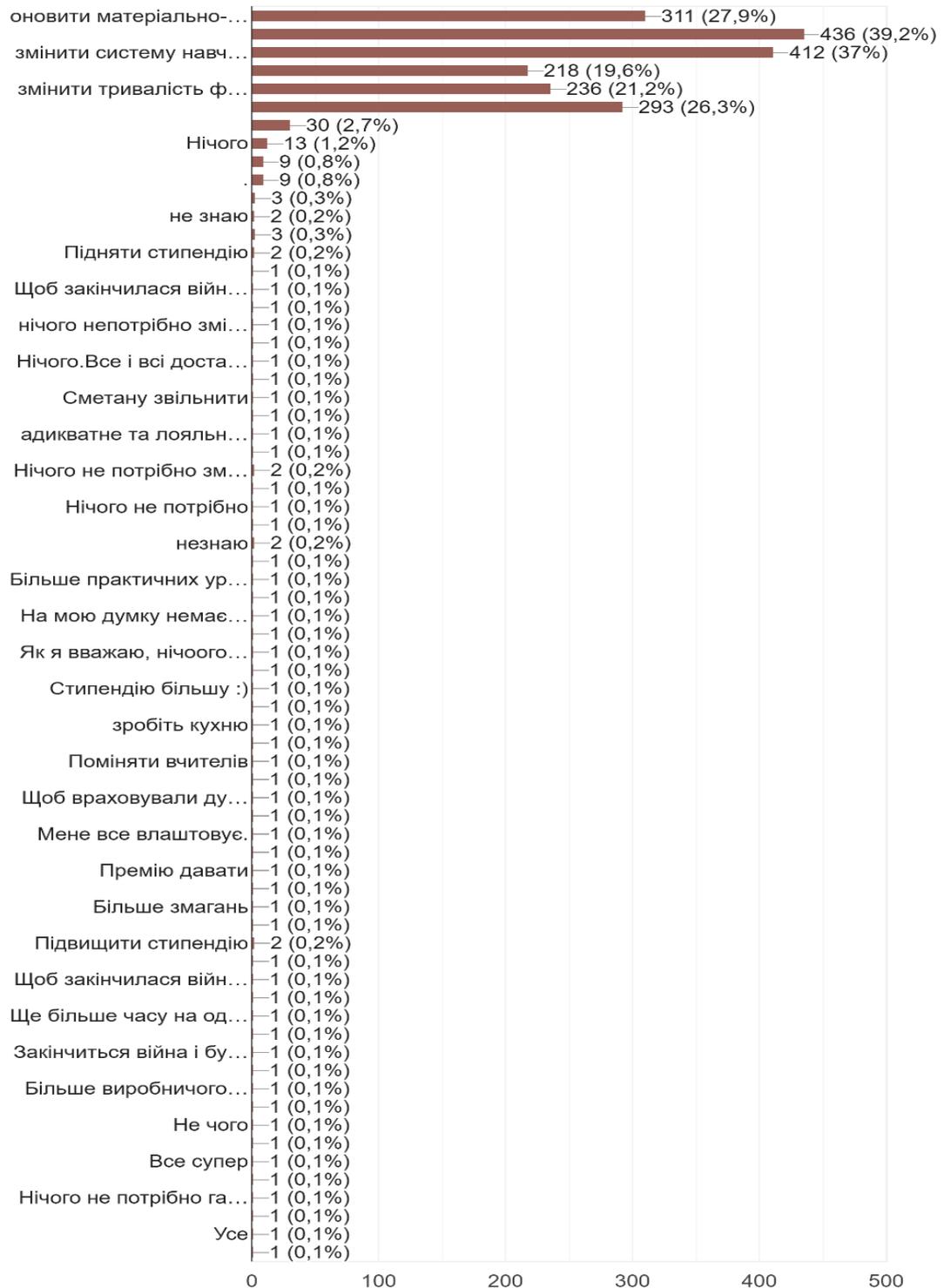

Рис. 22. Результати відповідей здобувачів на питання анкети: «Що потрібно змінити в закладі професійної (професійно-технічної) освіти, в якому навчаєтесь?»

Аналізуючи наведені відповіді, можна виділити основні тенденції та проблемні моменти в закладах професійної освіти, які хочуть покращити:

- змінити систему навчання, зробити її більш цікавою, практико орієнтованою (39,2%, 436 респондентів);
- покращення матеріально-технічної бази (27,9 %);
- придбання сучасного обладнання (39 %);
- зміна підходів до оцінювання знань здобувачів, можливо, через недостатню прозорість або недосконалість чинної системи (19 %); запит на запрошення практиків, які зможуть поділитися реальним досвідом і зробити навчання більш прикладним (26 %);
- змінити тривалість фахової підготовки та практики, що може свідчити про незбалансованість між теорією та практикою (21,2 %);
- підвищення стипендій (0,3 %).

Менш часті відповіді: нічого не змінювати (1,2 %); більше практичних уроків (0,2 %); завершення війни (0,3 %).

Таблиця 3

Розподіл відповідей на питання: «Що, на Вашу думку, потрібно змінити в закладі професійної (професійно-технічної) освіти, в якому Ви навчатесь?» (напівзакрите питання, у % до загальної кількості опитаних)»

Варіанти відповіді	Кількість респондентів (%)
змінити систему навчання, зробити її більш цікавою, практико зорієнтованою	39,2
придбати нове сучасне обладнання	39
оновити матеріально-технічну базу навчального закладу	28
залучати фахівців із різних галузей для проведення уроків	26
змінити тривалість фахової підготовки і виробничої практики	21
змінити підходи до оцінювання знань здобувачів	19
Нічого	2,2
збільшити стипендію	0,3
щоб закінчилася війна і була можливість спокійно навчатися	0,2
адекватне та лояльне ставлення до учнів	0,1
більше практичних уроків	0,2
мене все влаштовує	0,1
щоб закінчилася війна а змінювати не потрібно нічого. Подяка за все директору, який дуже старається для нашого училища	0,1
нічого не потрібно гарні майстри та вчителя розкажуть покажуть навчать!	0,1

Отже, відповіді здобувачів свідчать про запит на оновлення системи навчання і викладання, орієнтацію на сучасні виклики та практичний досвід. Крім того, є потреба в адаптації освітнього процесу до потреб ринку праці.

Висновки за результатами онлайн-опитування здобувачів освіти

- Більшість здобувачів (54 %) планують працювати за фахом, що підтверджує важливість адаптації навчальних програм до реальних потреб ринку праці.
- Основним мотивом навчання є бажання досягти професійного, кар'єрного та особистого успіху (58 %).
- Здобувачі цінують дисципліни, що готують до майбутньої професії (53 %), а також надихаються прикладами успішних фахівців (34 %).
- Здобувачі ЗП(ПТ)О висловили запит на оновлення системи навчання, зокрема, зробити її більш цікавою та практико-орієнтованою (39 %).
- Високий акцент зроблено на практичному підході до навчання, який є домінуючим для опанування матеріалу, набуття навичок (73 %).
- Існує певний запит на покращення освітнього процесу шляхом залучення фахівців із різних галузей до проведення занять (26 %) і перегляд підходів до оцінювання знань (19 %).
- Здобувачі прагнуть більшої інтеграції міжпредметних знань, але не завжди демонструють розуміння важливості вивчення певних дисциплін.
- Значна частина респондентів цінує соціальну взаємодію з викладачами та одногрупниками (51 %), що підкреслює важливість сприятливого соціального середовища в навчанні.

Проблемні аспекти:

- Недостатня матеріально-технічна база та відсутність сучасного обладнання в ЗП(ПТ)О, що є ключовою проблемою (39 % респондентів).
- Бар'єри для участі у конкурсах та демонстрації навичок здебільшого мають психологічний характер (страх, невпевненість) або пов'язані з практичними проблемами (обладнання, навички).
- Низький рівень використання інтерактивних технологій навчання (19 %) свідчить про необхідність їх активного впровадження.
- Потреба у підвищенні стипендій (0,3 %) залишається майже непоміченою, що може свідчити про їх недостатню роль як стимулу.

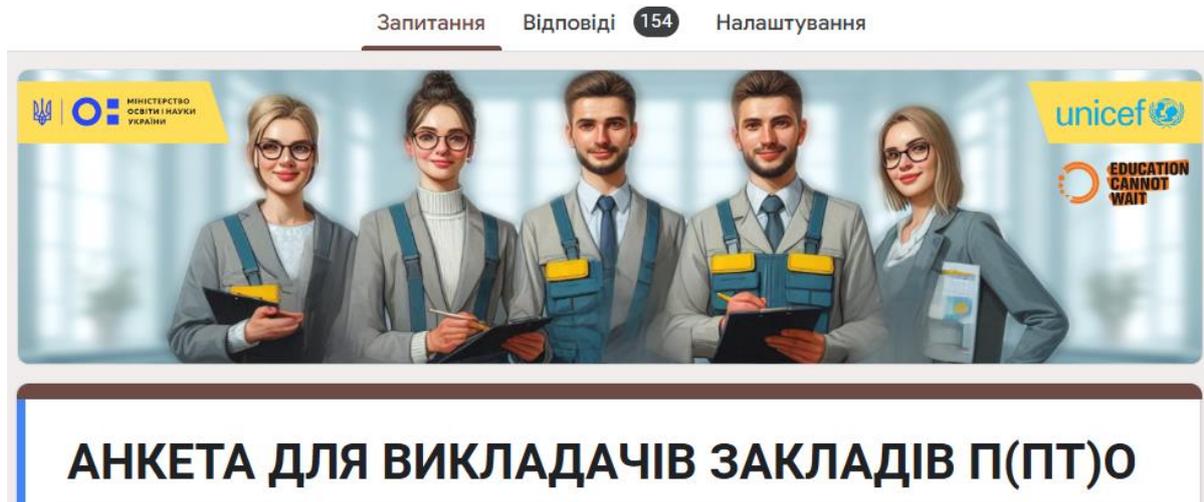
Рекомендації:

- Оновлення матеріально-технічної бази ЗП(ПТ)О.
- Розробити програми навчання, що враховують запит на практико-орієнтоване, компетентнісне навчання.
- В освітньому процесі активніше демонструвати практичне застосування знань на прикладах реальних професійних ситуацій, а також показувати зв'язок між навчальними предметами та професійним успіхом.
- Змінити підходи до оцінювання знань здобувачів.

- Активніше використовувати інтерактивні технології, щоб підвищити інтерес і залученість здобувачів.
- Забезпечити більшу психологічну підтримку здобувачів для подолання страху перед конкуренцією та розвитком впевненості у своїх силах, розвитку навички стесостійкості.
- Підтримувати соціальну взаємодію між здобувачами і викладачами як важливу частину організації освітнього процесу.

РОЗДІЛ II

РЕЗУЛЬТАТИ ОНЛАЙН-АНКЕТУВАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

ВІДСКАНУЙТЕ!

Покликання на анкету:

<https://forms.gle/WpGvoupKCnVd6s5Q7>

Онлайн-анкетування викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти проводилось у рамках проєкту «Багаторічна програма стійкості для України» Фонду у структурі ЮНІСЕФ «Education Cannot Wait» за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Термін проведення: з **02 грудня по 08 грудня 2024 року**.

Онлайн-опитування викладачів закладів (професійно-технічної) освіти проводилось з метою ознайомлення із сучасними формами і методами викладання загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, рівня їх інтеграції із професійним складником освітніх програм, аналізу наявності та ефективності їх дидактичного і матеріально-технічного забезпечення.

Вибірка респондентів становить **154 викладачів із 13 закладів професійно-технічної освіти з різних областей України (Чернівецька, Львівська, Хмельницька, Київська, Дніпропетровська, м. Львів, м.Київ).**

Анкета складалась із 16 запитань. Багато відповідей респонденти висловлювали у відкритих відповідях, ділились власним досвідом.

За об'ємом онлайн-анкетування – суцільне, за способом заповнення анкет (опосередковане), за способом спілкування (заочне).

Під час опитування викладачів ЗП(ПТ)О використовувались такі різновиди питань анкети:

- за формою (закриті, напівзакриті, прямі, опосередковані);
- за конструкцією відповідей (дихотомічні, поліваріантні, питання-діалоги та питання ілюстрація як різновиди функціонально-психологічних запитань);
- за змістом (питання про факти, питання про знання, питання про думки, ставлення).

Перші два питання онлайн-анкети – це **паспортичка для респондентів**. Ця структурна частина анкети містить питання щодо приналежності до закладу професійної освіти, стажу роботи.

Найбільша кількість викладачів, які взяли участь в онлайн-анкетуванні, за закладами П(ПТ)О розподілилась таким чином (рис.2.1, табл. 2.1):

ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти» - 27 (17,5%)

Вище професійне училище №29 (м. Львів) – 18 (11,7 %)

Вище професійне училище № 17 (м. Дніпро) – 17 (11 %)

ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей» – 17

ДПТНЗ «Кам'янський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту» - 14 (9,1 %)

Вище професійне училище № 25 м. Хмельницького – 14 (9,1 %).

1. Із поданого переліку оберіть заклад, в якому Ви викладаєте:

154 відповіді

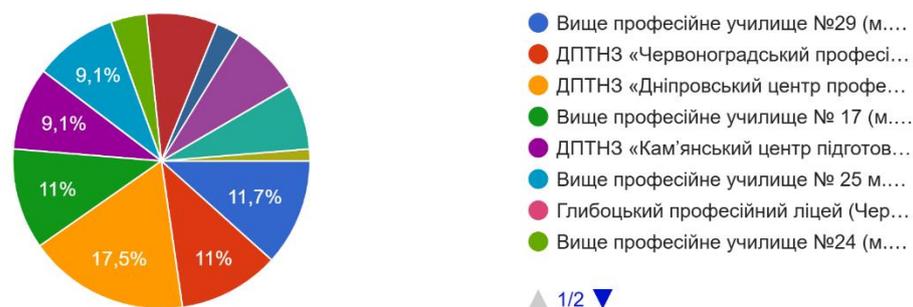

Рис. 2.1 Кількісне співвідношення викладачів ЗП(ПТ)О, які взяли участь в онлайн-опитуванні

Найменша кількість респондентів, яка пройшло онлайн-опитування: ДПТНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище автомобільного транспорту та будівництва» (м. Львів) – 4 (2,6 %), ЗП(ПТ)О «Бориспільський професійний коледж» 2 (1,3%), Глибоцький професійний ліцей (Чернівецька обл.) – 0 (рис. 2.1, табл. 2.1)

Таблиця 2.1

**Кількісне співвідношення викладачів і здобувачів ЗП(ПТ)О,
які взяли участь в онлайн-опитуванні**

Назва закладу П(ПТ)О	Кількість викладачів, які взяли участь в опитуванні	Кількість здобувачів освіти, які взяли участь в опитуванні
КЗ П(ПТ)О «Київський професійний коледж автомобільного транспорту та будівельної механізації»	11	294
Львівське міжрегіональне вище професійне училище залізничного транспорту	12	111
Вище професійне училище №24 (м. Заставна)	6	104
ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей»	17	91
Вище професійне училище №29 (м. Львів)	18	86
ДПТНЗ «Кам'янський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту»	14	76
Сокирянське вище професійне училище (Чернівецька обл.)	12	72
ЗП(ПТ)О «Бориспільський професійний коледж»	2	71
ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти»	27	61
Вище професійне училище № 25 м. Хмельницького	14	58
Вище професійне училище № 17 (м. Дніпро)	17	53
ДПТНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище автомобільного транспорту та будівництва» (м. Львів)	4	33
Глибоцький професійний ліцей (Чернівецька обл.)	0	3

2. Стаж Вашої педагогічної роботи в закладі професійної (професійно-технічної) освіти становить:

За стажем роботи викладачі ЗП(ПТ)О, які брали участь в онлайн-опитуванні, розподілились таким чином:

- до 3 років – 24 респонденти (15,6 %)
- від 3 до 10 років – 28 респондентів (18,2%)
- від 10 до 20 років – 33 респонденти (21,4 %)
- понад 20 років – 39 респондентів (25,3 %)
- понад 30 років – 21 респондент (13,6 %)
- понад 40 років – 9 респондентів (5,8%)

Переважають респонденти, які мають стаж роботи від 10 до 40 років (усього)

Розподіл викладачів ЗП(ПТ)О за стажем презентовано на рис. 2.2.

2. Стаж Вашої педагогічної роботи в закладі професійної (професійно-технічної) освіти становить:

154 відповіді

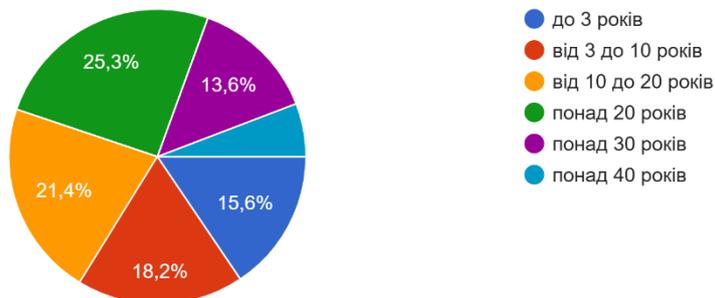
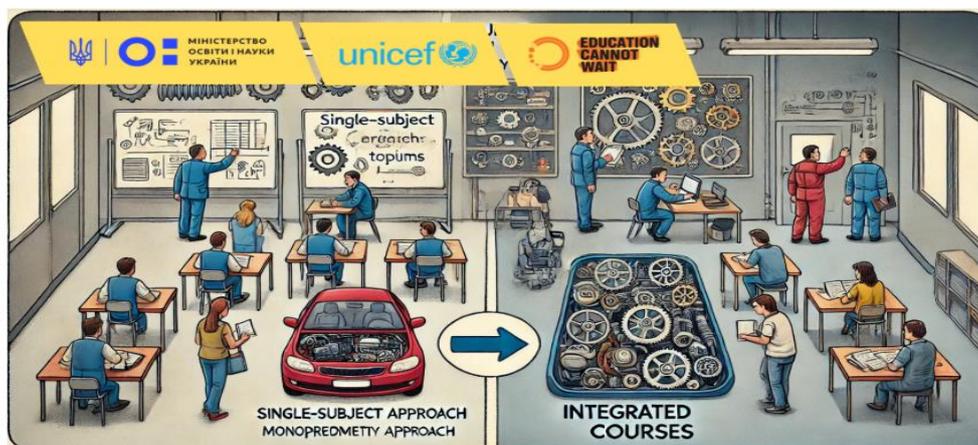

Рис. 2.2 Розподіл викладачів ЗП(ПТ)О за стажем роботи

Основною новацією Нової української школи є структурування змісту на засадах **інтегративного підходу** в навчанні, що веде до інтеграції змісту освіти, тобто до доцільного об'єднання його елементів у цілісність, підпорядкований розв'язанню системи внутрішньо- і міждисциплінарних проблем. За допомогою багатосторонніх міжпредметних зв'язків закладається фундамент для формування у здобувачів умінь комплексного бачення проблем реальної дійсності, різнопланових підходів до їх розв'язання.

Третє питання анкети спрямовано на з'ясування думки респондентів щодо значення інтеграції змісту загальноосвітніх предметів із змістом предметів професійно-теоретичної підготовки для кращого засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу.

3. На Вашу думку, чи сприяє інтеграція змісту загальноосвітніх предметів із змістом предметів професійно-теоретичної підготовки кращому засвоєнню здобувачами освіти навчального матеріалу: *

Дидактичний зміст процесу інтеграції полягає у взаємозв'язку змісту, методів і форм навчання. Відповідно інтеграцію навчального матеріалу з різних навчальних предметів здійснюють навколо певного об'єкту чи явища, або навколо розв'язання проблеми міжпредметного характеру, або для створення творчого продукту тощо. Створення єдиного для навчальних предметів тематичного простору дозволяє уникнути дублювання інформації у змісті різних навчальних дисциплін та, водночас, розглянути аналогічний матеріал одночасно з різних боків, за допомогою різних дидактичних засобів. Отже, забезпечуються збалансованість у сприйманні інформації різних освітніх галузей, психологічно комфортна атмосфера навчальних занять. Міжпредметна інтеграція здійснюється різними шляхами: створення *інтегрованих курсів*; розроблення нових форм *уроків* (урок з міжпредметними зв'язками, інтегрований урок, бінарний урок); *упровадження навчальних проєктів*; організація *тематичних днів і тижнів*.

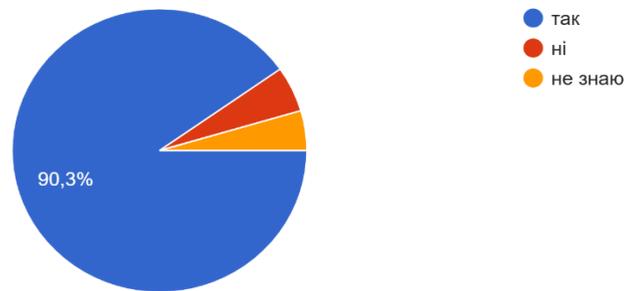
139 респондентів (90,3 %) усвідомлюють значення інтегративного підходу для кращого засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу. Тобто більша частина опитаних усвідомлює переваги інтегрованого навчання для здобувачів ЗП(ПТ)О: більш чітке розуміння мети кожного предмета в різних контекстах; більш глибоке розуміння будь-якої теми завдяки її дослідженню через кілька точок зору; краще усвідомлення комплексного підходу, через який предмети, навички, ідеї та різні точки зору пов'язані з реальним світом; удосконалення навичок системного мислення.

9,7% респондентів не надають/не знають про переваги інтеграції, зокрема «ні» – 8 відповідей (5,2 %), «не знаю» – 7 відповідей (4,5%) (рис. 2.3). Отже, **частина викладачів не усвідомлюють основну функцію педагога Нової української школи, що полягає в його вмінні забезпечити *інтегрованість змісту* (внутрішньопредметну і міжпредметну) на основі ключових компетентностей не шляхом механічного об'єднання предметів, а наближення змісту освіти до *сенситивних*¹ періодів навчання, особливостей сприймання здобувачами освіти нової інформації тощо.**

---

¹ Для ефективної організації навчання треба знати й враховувати сенситивні періоди розвитку учнів. *Сенситивність* (від лат. *sensitivus* – чуттєвий) тлумачать як найбільш сприятливі й своєчасні умови для розвитку тієї чи іншої психічної функції (наприклад, сприймання, мовлення, пам'яті та ін.), якості. У певні періоди життя дитина є особливо чутливою до визначеного педагогічного впливу, тобто сенситивною до нього.

3. На Вашу думку, чи сприяє інтеграція змісту загальноосвітніх предметів із змістом предметів професійно-теоретичної підготовки ...ню здобувачами освіти навчального матеріалу:
154 відповіді

Рис. 2.3 Значення інтегративного підходу для кращого засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу

Концепція Нової української школи спрямовує на новий компетентнісний зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей², потрібних для успішної самореалізації в суспільстві і житті, орієнтацію освітнього процесу на досягнення результату, що відображається ключовими компетентностями, але не обмежується ними. Компетентності дозволяють усунути суперечливості між засвоєними теоретичними відомостями та їх використанням для розв'язання конкретних життєвих і виробничих завдань.

Четверте питання анкети спрямовано на градацію навичок, якими має володіти викладач ЗП(ПТ)О для підготовки конкурентоспроможного на ринку праці фахівця.

---

² **Компетентність** – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (Закон України «Про освіту»).

На сьогодні понад три чверті компаній в ЄС зазначають, що мають труднощі з пошуком працівників з необхідними навичками, тоді як лише 37% дорослих проходять навчання на постійній основі. Також приблизно 77% компаній ЄС повідомляють про труднощі з пошуком працівників з необхідними навичками. Національна асоціація бізнес-освіти вважає, що м'які навички є критичними важливими для фахівця на

сучасному робочому місці

Респондентам було запропоновано зробити градацію навичок (від найважливіших до менш затребуваних), **обрати навички Soft skills (неспеціалізовані, надпрофесійні, наскрізні), які важливі для якісного виконання професійних завдань:** критичне мислення, стресостійкість, аналітичне мислення, вирішення проблем, творчість, робота в команді, гнучкість і адаптивність, комунікація, саморегуляція, емпатія, повага до різноманітності, орієнтація на надання послуг іншим, емоційний інтелект, управління людьми, комплексне

4. Оберіть м'які навички, якими має володіти викладач закладу професійної (професійно-технічної) освіти для підготовки конкурентоспроможного на ринку праці фахівця (розмістіть їх від найважливіших до менш затребуваних, де 1 - не важлива, 5 - найважливіша, необхідна):

розв'язання проблем, здатність оцінювати ситуацію і приймати рішення, робоча етика, управління часом, вирішення конфліктів (рис. 2.4).

Рис. 2.4 Завдання на градацію м'яких навичок, якими має володіти викладач ЗП(ПТ)О для підготовки конкурентоспроможного на ринку праці фахівця

Співвідношення навичок, якими має володіти викладач ЗП(ПТ)О для підготовки конкурентоспроможного на ринку праці фахівця, розподілено респондентами таким чином (рис. 2.5).

 Копіювати діаграму

4. Оберіть м'які навички, якими має володіти викладач закладу професійної (професійно-технічної) освіти для підготовки конкурентоспроможного на ринку праці фахівця (розмістіть їх від найважливіших до менш затребуваних, де 1 - не важлива, 5 - найважливіша, необхідна):

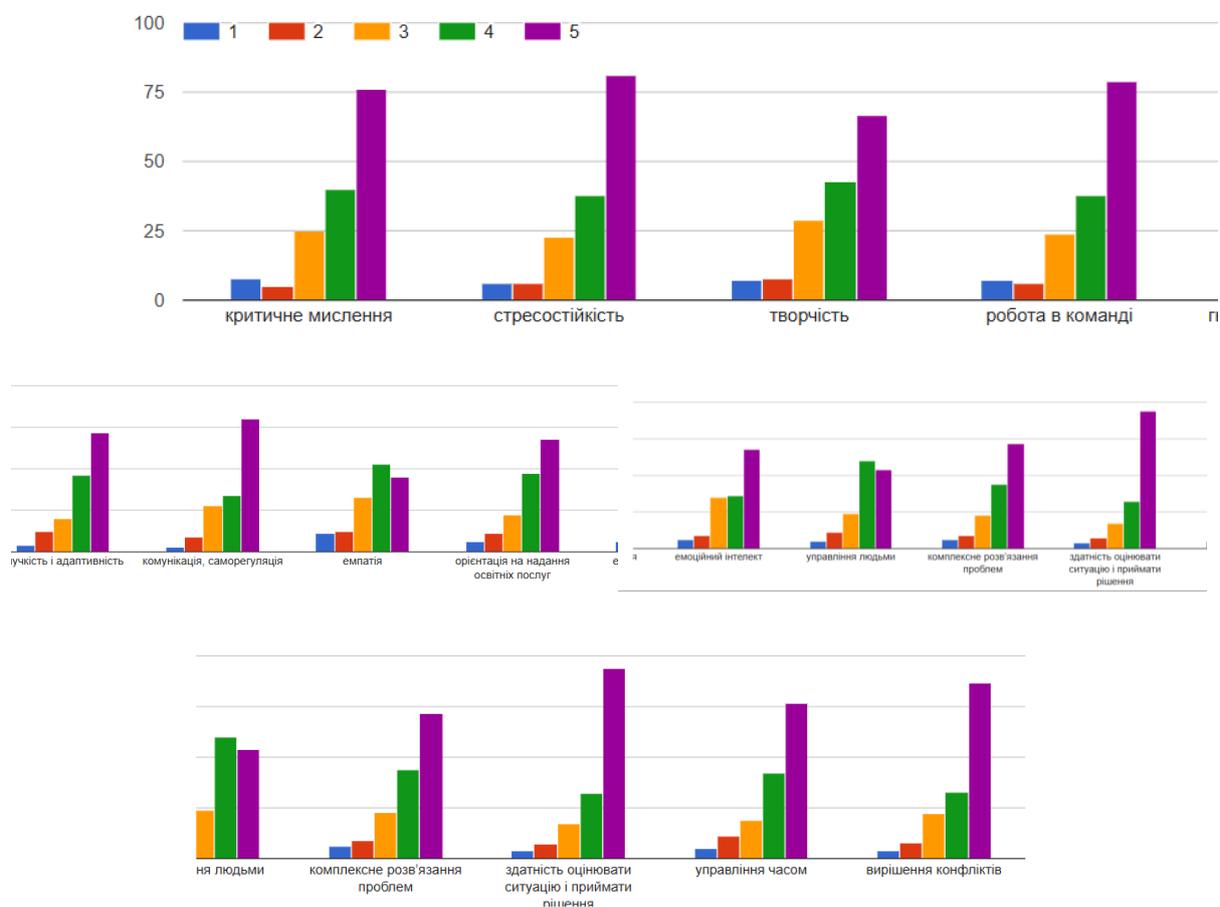

Рис. 2.5 Співвідношення навичок, якими має володіти викладач ЗП(ПТ)О для підготовки конкурентоспроможного на ринку праці фахівця

Серед навичок soft skills (неспеціалізовані, надпрофесійні, наскрізні), які важливі для якісного виконання професійних завдань, викладачі обрали:

- здатність оцінювати ситуацію і приймати рішення (94)
- вирішення конфліктів (87)
- стресостійкість (81)
- комунікація, саморегуляція (80)

- робота в команді (79)
- управління часом (77)
- критичне мислення (76)
- комплексне розв'язання проблем (72)
- гнучкість і адаптивність (72)
- орієнтація на надання освітніх послуг (68)
- емоційний інтелект (68)
- творчість (67)
- управління людьми (54)
- емпатія (45)

Результати опитування викладачів щодо навичок soft skills презентовано на рис. 2.6.

Рис. 2.6 Результати опитування викладачів ЗП(ПТ)О щодо навичок soft skills

Викладачі надають перевагу здатності оцінювати ситуацію і приймати рішення (94), вирішенню конфліктів (87), стресостійкості (81), комунікації, саморегуляції (80), роботі в команді (79). Найменш затребувані, на їхню думку, творчість (67), управління людьми (54), емпатія (45).

Навичка «професійна гнучкість та адаптивність» (72) займає лише восьму позицію у рейтингу. Хоча саме ця м'яка навичка допомагає сучасному фахівцеві успішно вирішувати широкий спектр професійних завдань, змінювати наявні способи їх вирішення на більш ефективні, віднаходити нові оригінальні підходи до розв'язання проблемних ситуацій, забезпечують високу працездатність, витривалість, стресотолерантність, психічну і фізичну гармонійність.

Основними складниками такої соціальної навички, як «емоційний інтелект» (Emotional intelligence, EQ), є *самооцінка, міжособистісна обізнаність, емпатія*. Респонденти надали *емпатії* останню позицію в рейтингу (45 респондентів), хоча для педагога вона є обов'язковою характеристикою кваліфікованого комунікатора, що передбачає розуміння, прийняття думок, почуттів та поведінки іншої людини.

Для представників автотранспортної галузі брак практичних знань і навичок часто є більш критичним, оскільки від таких навичок може залежати безпека і життя не тільки самого співробітника, але і його колег. Серйозною перешкодою в роботі стає відсутність або недостатній рівень володіння *soft skills*, зокрема комунікабельності, уміння презентувати, вести переговори, емоційний контроль.

На думку більшості респондентів, найбільш затребуваними навичками є «здатність оцінювати ситуацію і самостійно приймати рішення» (56,5% викладачі ЗП(ПТ)О і 65,8% здобувачі), «комунікація, саморегуляція» (57,8% викладачі ЗП(ПТ)О і 44,7% здобувачі), «робота в команді» (51,3% викладачі ЗП(ПТ)О і 63,3% здобувачі), «стесостійкість» (51,6% викладачі ЗП(ПТ)О і 43,7% здобувачі).

Здобувачі, порівняно із викладачами, помітно недооцінюють важливість навичок «вирішення конфліктів» (21 % здобувачі (8 позиція), 56,5 % – викладачі ЗП(ПТ)О), **«творчість»** (21,3 % здобувачі (9 позиція), 43,5 % – викладачі ЗП(ПТ)О), **«управління часом»** (23,4 % здобувачі (9 позиція), 50 % – викладачі ЗП(ПТ)О), **орієнтація на надання освітніх послуг** (38,3% (5 позиція), 44,1% викладачі) (табл. 2.2, рис. 2.7).

Причиною відмінностей у поглядах на дефіцит навичок може бути те, що здобувачі не завжди адекватно оцінюють, яких саме компетенцій і на якому рівні від них очікує роботодавець.

Таблиця 2.2

Градація навичок у викладачів ЗП(ПТ)О і здобувачів ЗП(ПТ)О

М'які навички	Викладачі ЗП(ПТ)О	Здобувачі освіти
здатність оцінювати ситуацію і самостійно приймати рішення	87 (56,5 %)	732 (65,8%) (1)
вирішення конфліктів	87 (56,5%)	234 (21%) 8
Стресостійкість	81 (52,6%)	486 (43,7%) 4
комунікація, саморегуляція	89 (57,8%)	497 (44,7 %) 3
робота в команді	79 (51,3%)	705 (63,3 %) 2
управління часом	77 (50%)	260 (23,4%) 7
критичне мислення	76 (49,3%)	371 (33,3%) 6
комплексне розв'язання проблем	72 (46,7%)	
гнучкість і адаптивність	72 (46,7%)	
орієнтація на надання освітніх послуг	68 (44,1%)	426 (38,3%) 5
емоційний інтелект	68 (44,1 %)	
Творчість	67 (43,5 %)	237 (21,3) 9
управління людьми	54 (35,1 %)	
Емпатія	45 (29,2%)	

Рис. 2.7 Градація м'яких навичок викладачів ЗП(ПТ)О і здобувачів

Отже, компетентнісний потенціал ОГ позначає здатність кожної освітньої галузі формувати всі ключові компетентності через розвиток умінь, навичок і ставлень та базові знання. Опис навичок може конвертуватися у рамки результатів навчання, які можна доповнити відповідними інструментами діагностики, формувального й підсумкового оцінювання та валідизації на відповідних рівнях.

Наріжне питання, на яке відповідає компетентнісний підхід в освіті, яким має бути випускник Нової української школи. Відповідь на це питання анкети ілюструють відповіді на комунікативно-ситуативне завдання: «Вас запросили до проєктної групи, яка розробляє модель випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Із поданого переліку виберіть 5 компонентів, які б Ви обов'язково включили в модель випускника: «Сучасний випускник закладу професійної (професійно-технічної) освіти – це особистість» (рис. 2.8).

Рис. 2.8 Комунікативно-ситуативне завдання з розроблення моделі випусника закладу професійної (професійно-технічної) освіти

Модель випусника закладу професійної (професійно-технічної) освіти, на думку респондентів, складається із таких складників. Це

особистість: компетентна (59,7 %), здатна до комплексного вирішення професійних завдань (46,1 %), здатна до навчання впродовж життя (45,5%), здатна до співробітництва, роботи в команді (43,5 %), освічена (42,9%), висококваліфікована (40,9 %), готова до самореалізації (33,1%), соціально-відповідальна (26,6 %), креативна (24%), комунікативна (22,1%), досягає поставлених цілей (21,4%), ініціативна (11,7%), естетично-

розвинена (1,9%), інноваційна (14,9%), має стратегічне мислення (14,9%), життєстійка (13,6%), духовно зріла (7,8%), творча (7,1%), фізично-досконала (5,8%), управляє власними емоціями (5,2%), уміє переконувати (1,3%) (рис. 2.9).

5. Вас запросили до проектної групи, яка розробляє модель випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Із по...професійно-технічної) освіти – це особистість»: 154 відповіді

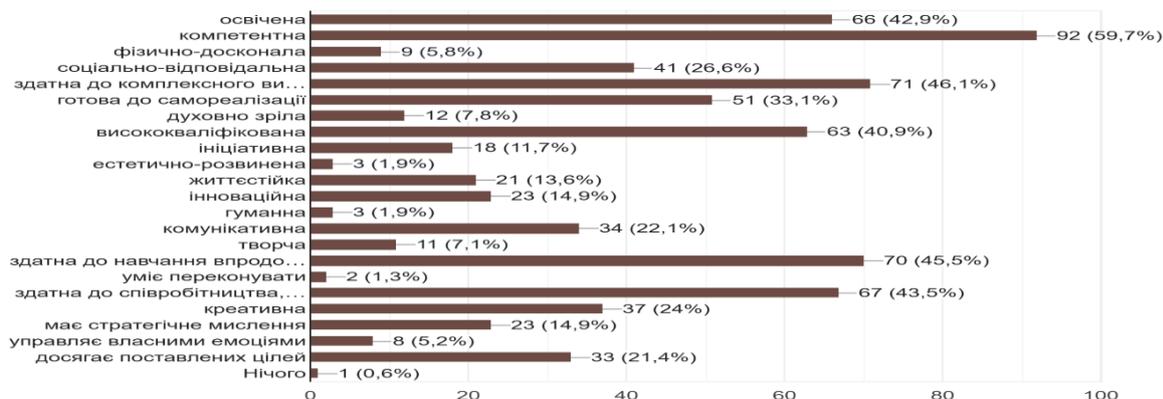

Рис. 2.9 Компонентний склад моделі випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти

Серед форм оцінювання результатів навчання здобувачів освіти найбільш ефективними викладачі обрали: комплексний підхід (тести, проєкти, участь у дискусіях) (77,3%), практичні завдання (70,8%), індивідуальні завдання (45,5%). Менш ефективними, на думку

респондентів, є тестування (35,1%), тематичні залікові роботи (29,2%) (рис. 2.10).

6. Серед форм оцінювання результатів навчання здобувачів освіти оберіть ті, які, на Вашу думку, є найбільш ефективними:

154 відповіді

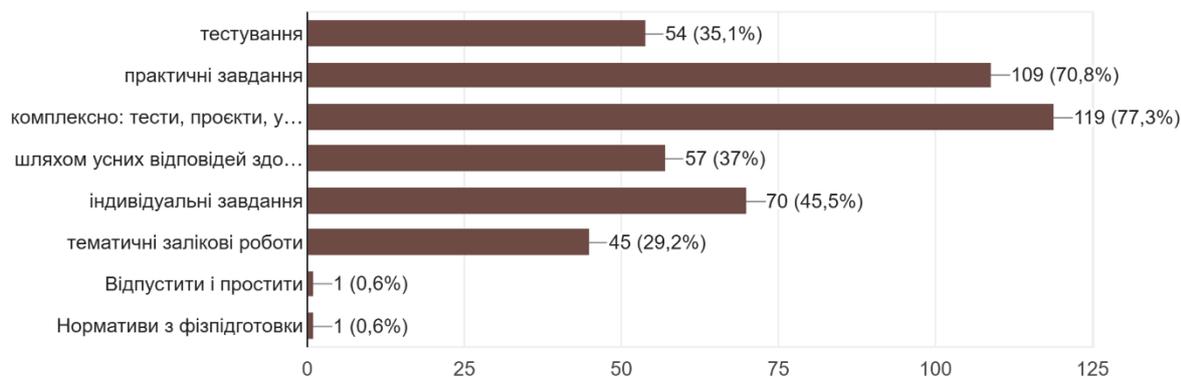
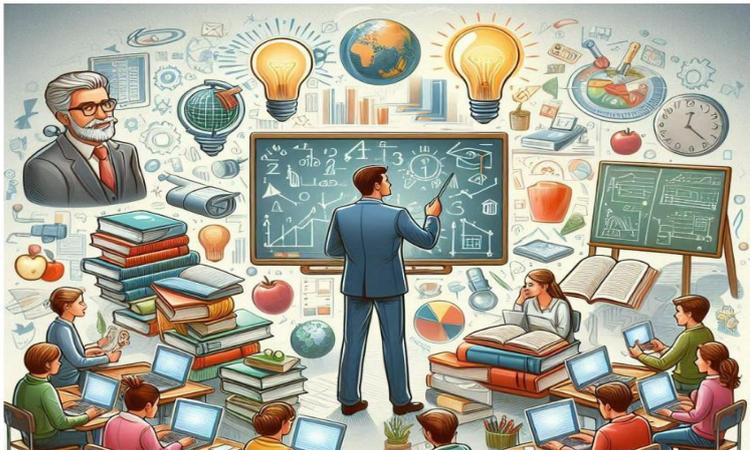

Рис. 2.10 Форми оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

При викладанні педагоги ЗП(ПТ)О надають перевагу комплексному підходу (52,6% респондентів), оскільки поряд із навчальними предметами мають бути інтегровані курси, що реалізуються не шляхом поєднання кількох предметів, а в плані іншого підходу до відтворення змісту цього інтегрованого курсу. Інтегративному підходу надають перевагу 51,9% респондентів, оскільки він дає можливість розвивати у здобувачів інтегральні

7. Назвіть підхід, якому Ви надаєте перевагу при викладанні:

компетентності, включає здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у професійній діяльності та в процесі навчання. Монопредметний підхід, що забезпечує глибину засвоєння учнями знань із

певного навчального предмета, обрали лише 13% (рис. 2.11).

7. Назвіть підхід, якому Ви надаєте перевагу при викладанні:

154 відповіді

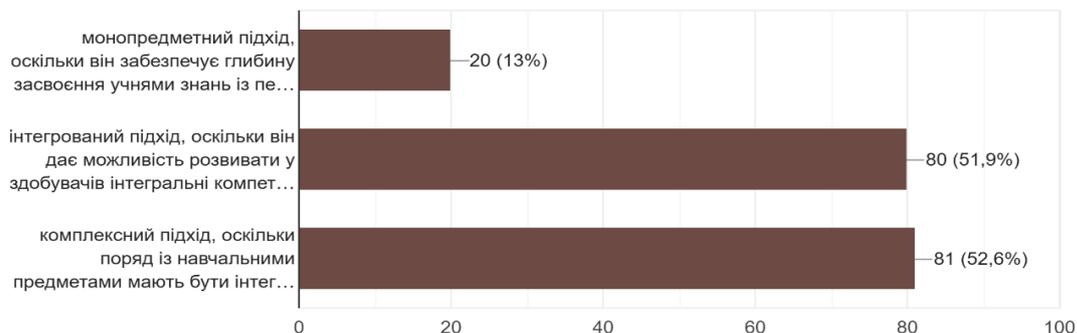

Рис. 2.11 Підходи, яким надають перевагу педагоги ЗП(ПТ)О

47,4% респондентів зазначили, що інтегративний підхід при викладанні загальноосвітніх предметів (інтегрованих) курсів використовується в ЗП(ПТ)О при викладанні навчальних предметів значною мірою.

24% (37 викладачів) – використовується іноді деякими викладачами навчальних предметів.

24 % від опитаних – заклад має перспективний досвід використання міжпредметних зв'язків та інтеграції змісту різних освітніх галузей.

3,9% опитаних зазначили лише використання елементів

інтегративного підходу.

0,6 % респондентів, зазначили, що інтегративний підхід зовсім не використовується в ЗП(ПТ)О (рис. 2.12).

10. Оцініть за 5-бальною шкалою рівень упровадження інтегрованого підходу при викладанні загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) ...ів та інтеграції змісту різних освітніх галузей.
154 відповіді

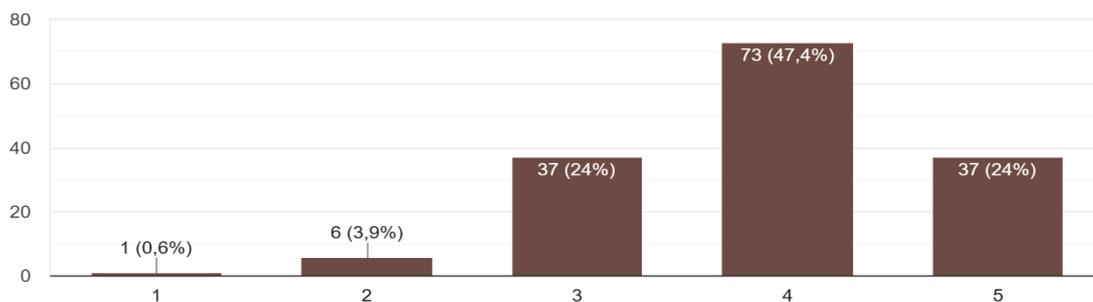

Рис. 2.12 Використання інтегративного підходу при викладанні загальноосвітніх предметів (інтегрованих) курсів в ЗП(ПТ)О

При викладанні загальноосвітніх предметів / інтегрованих курсів професійного спрямування викладачі використовують в основному таке навчально-методичне і дидактичне забезпечення: навчальні відео

(75,3%), навчально-методичні матеріали (68,2%), розробки (конспекти) уроків (64,3%), підручники (58,4%), презентаційні кейси (55,2%), дидактичні матеріали професійного спрямування (47,4%). Інтегровані курси використовують лише 13% опитаних. Освітні симулятори, які розробляються з використанням онлайн-інструментів і сучасного освітнього контенту, використовують у своїй професійній діяльності 14,9%,

а ментальні карти – 13,6%. Тільки 3% опитаних вказали на самостійно розроблене навчально-методичне забезпечення (рис. 2.13).

11. Назвіть, яке навчально-методичне і дидактичне забезпечення Ви використовуєте при викладанні загальноосвітніх предметів / інтег...сійного спрямування або розробили самостійно:
154 відповіді

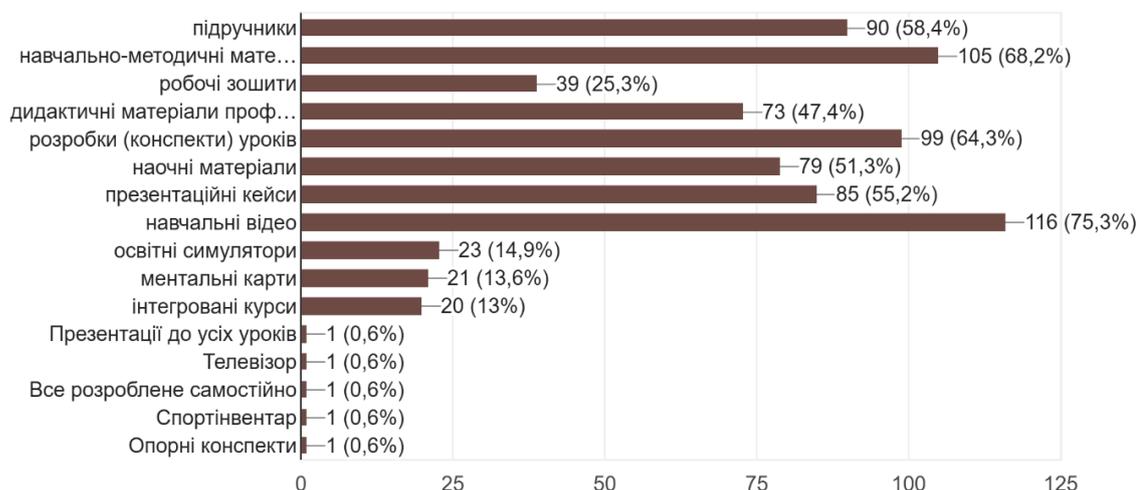
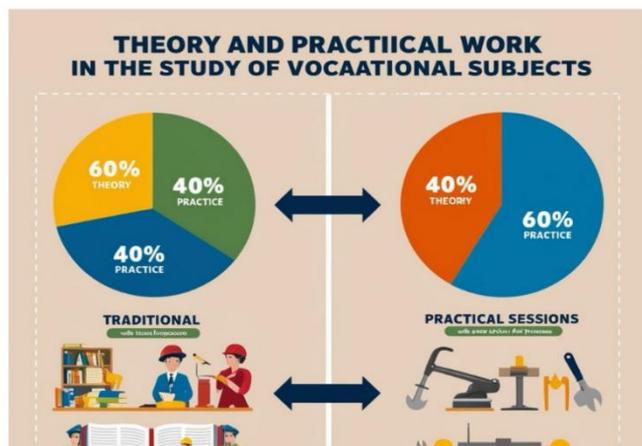

Рис. 2.13 Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу при викладанні загальноосвітніх предметів / інтегрованих курсів професійного спрямування

14. Оберіть, яким, на Вашу думку, має бути відсоткове співвідношення теорії і практичних робіт при вивченні загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів):

Співвідношення теорії і практичних робіт при вивченні загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів), на думку викладачів, має бути таким: 50% теорії, 50% лабораторно-практичних робіт (48,7%), 70% теорії, 30% лабораторно-практичних робіт (26%), 30% теорії, 70% лабораторно-практичних робіт (22,1%) (рис. 2.14).

14. Оберіть, яким, на Вашу думку, має бути відсоткове співвідношення теорії і практичних робіт при вивченні загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів):

154 відповіді

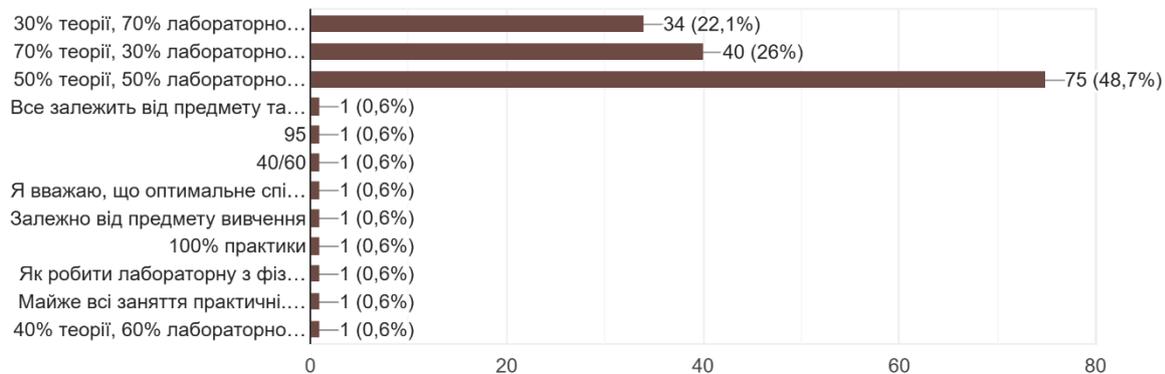

Рис. 2.14 Співвідношення теорії і практичних робіт при вивченні загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів)

15. На Вашу думку, яку підтримку потрібно надати викладачам закладів професійної (професійно-технічної) освіти для успішної інтеграції загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) із професійним складником освітніх програм:

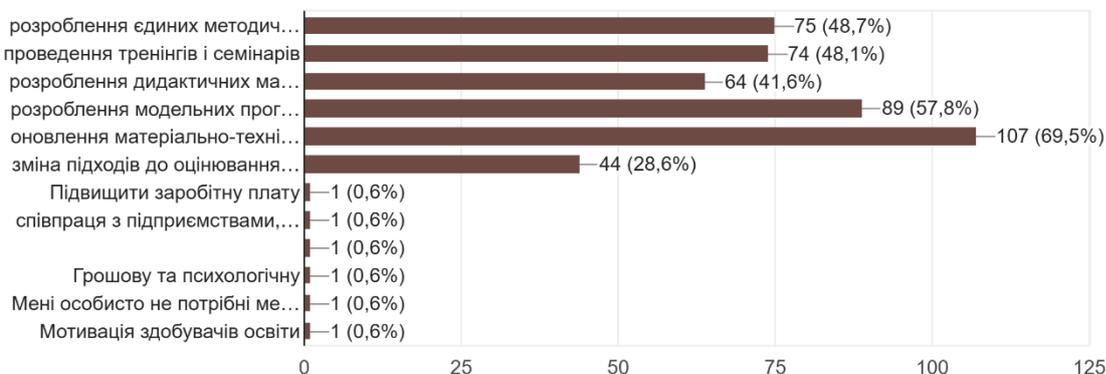

Для успішної інтеграції загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) із професійним складником освітніх програм викладачам, на думку респондентів, потрібно передусім оновлення матеріально-технічної бази закладу професійної (професійно-технічної) освіти (69,5%).

57,8% респондентів

потребують розроблення модельних програм професійного спрямування і навчально-методичних комплексів. Для 48,4% важливим є розроблення єдиних методичних рекомендацій, 48,1% вказують на важливість проведення тренінгів і семінарів, 41,6% – розроблення дидактичних матеріалів. По 1% вказали на важливість державно-приватного партнерства, мотивацію здобувачів освіти, підвищення заробітної плати (рис. 2.15).

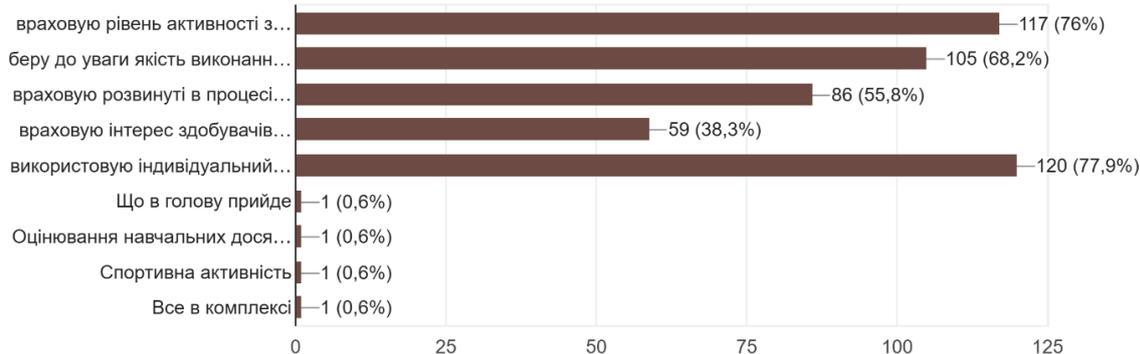
15. На Вашу думку, яку підтримку потрібно надати викладачам закладів професійної (професійно-технічної) освіти для успішної інте...в) із професійним складником освітніх програм:
154 відповіді

Рис. 2.15 *Форми науково-методичного і науково-організаційного супроводу, необхідні викладачам ЗП(ПТ)О для успішної інтеграції загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) із професійним складником освітніх програм*

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти викладачі здійснюють шляхом (рис. 2.16): використання індивідуального підходу під час оцінювання навчальних досягнень учнів (77,9%); урахування рівня активності здобувачів освіти під час уроку (76%); якості виконання навчальних завдань (68,2%); урахування розвинутих у процесі навчання ключових і фахових компетентностей (55,8%); урахування інтересу здобувачів освіти до навчального матеріалу (38,3%).

12. Оберіть, яким чином Ви здійснюєте оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти:
154 відповіді

Рис. 2.16 *Форми оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти*

Серед ключових компетентностей педагога Нової української школи виокремлено інформаційно-цифрову компетентність, що передбачає здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог

сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, нарощувати обсяги інформації, створювати власні електронні продукти, використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, комп'ютерну техніку, у тому числі

зокрема мережеві системи пошуку та обробки інформації; електронні бібліотечні ресурси, мультимедійне обладнання; онлайн ресурси Нової української школи; комп'ютерні програми статистичної обробки та візуалізації даних діагностики та результатів експериментального дослідження тощо. Використанню викладачами цифрових технологій в освітньому процесі присвячено 13 питань анкети (рис. 2.17).

81,2% використовують наявні в закладі професійної (професійно-технічної) освіти сучасні цифрові (інформаційні) технології та пристрої.

69,5% використовують електронні освітні ресурси, що відповідають основним вимогам Положення про електронні освітні ресурси.

48,7% використовують власно створений цифровий контент, що охоплює компетенції розробки цифрового контенту, самовираження цифровими засобами; особисто розроблені цифрові навчальні та дидактичні матеріали; інтеграцію та перероблення цифрового контенту для створення нових, оригінальних і доречних знань та контенту; авторське право і ліцензії.

53,9% викладачів поєднують синхронний та асинхронний режими під час дистанційного навчання.

55,8% респондентів дотримуються політик академічної доброчесності під час використання матеріалів з інтернет-ресурсів.

13. Зазначте, яким чином Ви використовуєте цифрові технології в освітньому процесі:

154 відповіді

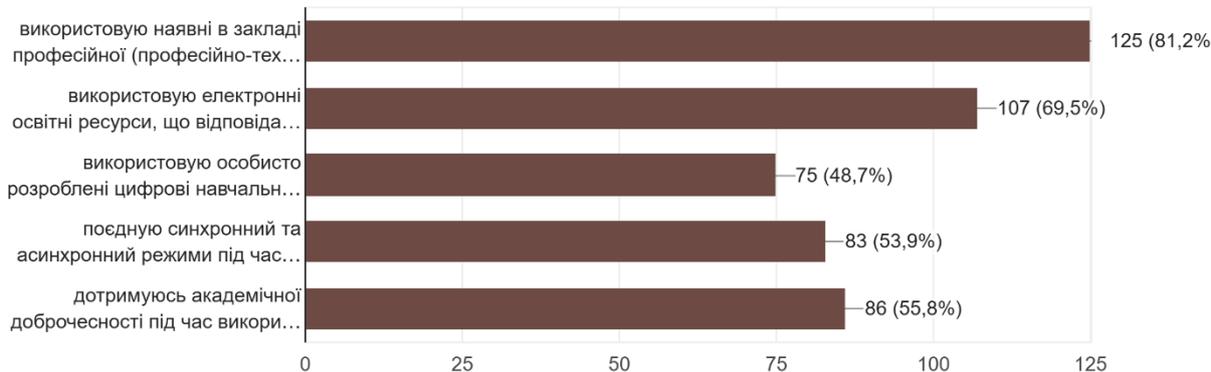

Рис. 2.17 Використання цифрових технологій в освітньому процесі

Серед чинників, які забезпечують якість освітнього процесу в закладі професійної (професійно-технічної) освіти викладачі виокремлюють такі:

8. Назвіть чинники, які, на Вашу думку, забезпечують якість освітнього процесу в закладі професійної (професійно-технічної) освіти:

- сучасна навчально-матеріальна база закладу професійної (професійно-технічної) освіти (89,6%),
- професійно орієнтований зміст навчання (58,4%),
- залучення до освітнього процесу роботодавців і ключових стейкхолдерів (57,8%);

- активні/інтерактивні/особистісно зорієнтовані технології навчання (58,4%);
- освітні програми професійного спрямування (46,8%);
- чіткі критерії і способи оцінювання результатів навчання здобувачів освіти (31,8%).

Чинники, які забезпечують якість освітнього процесу в закладі професійної (професійно-технічної) освіти, простежено в рис. 2.18.

8. Назвіть чинники, які, на Вашу думку, забезпечують якість освітнього процесу в закладі професійної (професійно-технічної) освіти:

154 відповіді

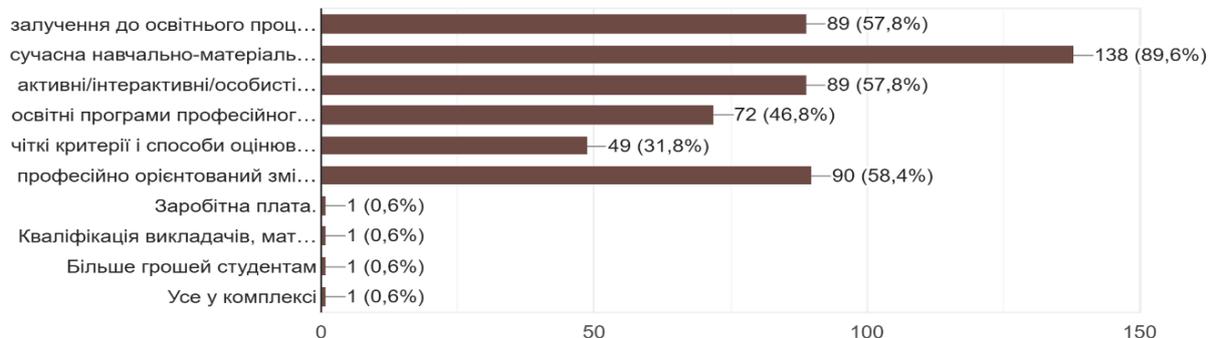

Рис. 2.18 Чинники, які забезпечують якість освітнього процесу в закладі професійної (професійно-технічної) освіти

Навчання на засадах компетентнісного підходу передбачає мотиваційне забезпечення навчальної діяльності здобувачів, **формування в них позитивної навчальної мотивації (позитивної емоційної інтедифії**

навчання), тобто генетичного прагнення особистості до самореалізації, творчої самоактивності, наполегливості і бажання оволодіти відповідними вміннями, навичками, досвідом, цінностями й ставленням на певному рівні.

Під час онлайн-опитування викладачам було запропоновано таке комунікативно-ситуативне завдання: «Під час заняття здобувач освіти сказав, що навчальний предмет, який Ви викладаєте, не пов'язаний з його майбутньою професією. Здобувач планує в майбутньому працювати автомеханіком і не бачить зв'язку між теорією і практикою».

Стратегіями професійної взаємодії, яка допоможе змінити мотивацію здобувача освіти до навчання, викладачі обрали такі варіанти (рис. 2.19):

- Наведу конкретні приклади з професійної діяльності. Поясню, як знання з навчальної дисципліни можуть використовуватись для виконання професійних завдань (73,4%)

- Проведу практичне заняття, під час якого використання знань з навчальної дисципліни буде необхідним (51,3%)
- Вислухаю здобувача і поясню, що розуміння дисципліни знадобиться у майбутньому (46,1%)
- Запрошу на зустріч автомеханіка або інженера, які на конкретних прикладах обґрунтують, як знання з дисципліни потрібні в їхній роботі (32,5%)
- Організую бесіду. Проведу обговорення з групою (28,6%)
- Дам завдання здобувачу вивчити нові тенденції в автомобільній галузі, щоб міг побачити зв'язок між дисципліною і сучасними вимогами до професії (22,7%)

9. Під час заняття здобувач освіти сказав, що навчальний предмет, який Ви викладаєте, не пов'язаний з його майбутньою професією. Здоб...ити мотивацію здобувача освіти до навчання.
154 відповіді

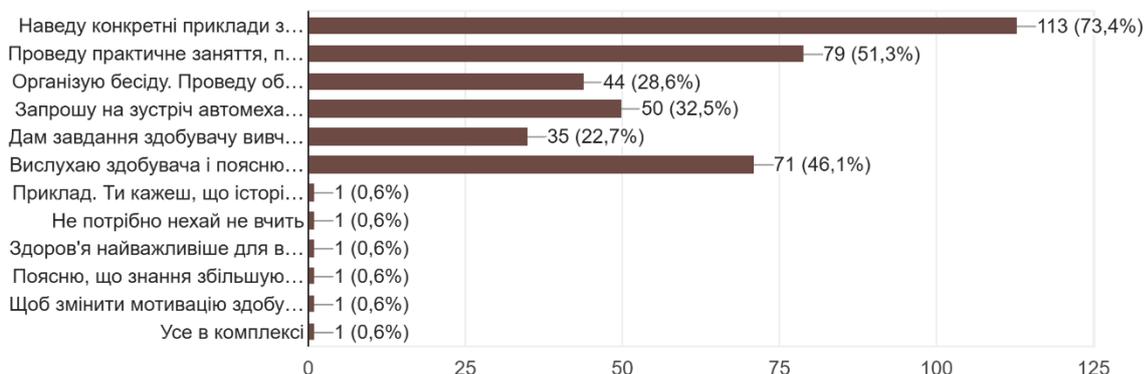

Рис. 2.19 Відповіді респондентів на комунікативно-ситуативне завдання онлайн-анкети

Висновки за результатами онлайн-опитування викладачів ЗП(ПТ)О

- Більшість респондентів (90,3 %) усвідомлюють значення інтегративного підходу для кращого засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу, переваги інтегрованого навчання для здобувачів ЗП(ПТ)О: більш чітке розуміння мети кожного предмета в різних контекстах; більш глибоке розуміння будь-якої теми завдяки її дослідженню через кілька точок зору; краще усвідомлення комплексного підходу, через який предмети, навички, ідеї та різні точки зору пов'язані з реальним світом; удосконалення навичок системного мислення.
- Викладачі надають перевагу навичкам: здатності оцінювати ситуацію і приймати рішення (94), вирішенню конфліктів (87), стресостійкості

(81), комунікації, саморегуляції (80), роботі в команді (79). Найменш затребувані, на їхню думку, творчість (67), управління людьми (54), емпатія (45).

- модель випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти складається із таких складників: компетентна особистість (59,7 %), здатна до комплексного вирішення професійних завдань (46,1 %), здатна до навчання впродовж життя (45,5%), здатна до співробітництва, роботи в команді (43,5 %), освічена (42,9%), висококваліфікована (40,9 %), готова до самореалізації (33,1%), соціально-відповідальна (26,6 %), креативна (24%), комунікативна (22,1%), досягає поставлених цілей (21,4%), ініціативна (11,7%), естетично-розвинена (1,9%), інноваційна (14,9%), має стратегічне мислення (14,9%), життєстійка (13,6%), духовно зріла (7,8%), творча (7,1%), фізично-досконала (5,8%), управляє власними емоціями (5,2%), уміє переконувати (1,3%)
- При викладанні педагоги ЗП(ПТ)О надають перевагу комплексному підходу (52,6% респондентів), оскільки поряд із навчальними предметами мають бути інтегровані курси, що реалізуються не шляхом поєднання кількох предметів, а в плані іншого підходу до відтворення змісту цього інтегрованого курсу.
- інтегративний підхід при викладанні загальноосвітніх предметів (інтегрованих) курсів використовується в ЗП(ПТ)О при викладанні навчальних предметів значною мірою (47,4%). 24 % від опитаних – заклад має перспективний досвід використання міжпредметних зв'язків та інтеграції змісту різних освітніх галузей.
- при викладанні загальноосвітніх предметів / інтегрованих курсів професійного спрямування викладачі використовують таке навчально-методичне і дидактичне забезпечення: навчальні відео (75,3%), навчально-методичні матеріали (68,2%), розробки (конспекти) уроків (64,3%), підручники (58,4%), презентаційні кейси (55,2%), дидактичні матеріали професійного спрямування (47,4%).
- 48,7% опитаних викладачів використовують власно створений цифровий контент.
- Для успішної інтеграції загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) із професійним складником освітніх програм викладачам, потрібно: оновлення матеріально-технічної бази закладу професійної (професійно-технічної) освіти (69,5%); розроблення модельних програм професійного спрямування і навчально-методичних комплексів (57,8%); розроблення єдиних методичних рекомендацій (48,4%); проведення тренінгів і семінарів (48,1%); розроблення дидактичних матеріалів (41,6%).

Проблемні аспекти:

- Недостатня матеріально-технічна база та відсутність сучасного обладнання в ЗП(ПТ)О, що є ключовою проблемою.
- Потреба в професійно орієнтованому змісті навчання (58,4%).
- 9,7% респондентів не надають/не знають про переваги інтеграції, зокрема «ні» – 8 відповідей (5,2 %), «не знаю» – 7 відповідей (4,5%).
- Здобувачі, порівняно із викладачами, помітно недооцінюють важливість навичок «*вирішення конфліктів*» (21 % здобувачі (8 позиція), 56,5 % – викладачі ЗП(ПТ)О), «*творчість*» (21,3 % здобувачі (9 позиція), 43,5 % – викладачі ЗП(ПТ)О), «*управління часом*» (23,4 % здобувачі (9 позиція), 50 % – викладачі ЗП(ПТ)О), орієнтація на надання освітніх послуг (38,3% (5 позиція), 44,1% викладачі).
- Лише 55,8% респондентів дотримуються політик академічної доброчесності під час використання матеріалів з інтернет-ресурсів.
- Організація освітнього процесу в Новій українській школі ґрунтується на певних пріоритетах. Пріоритет 6. Плекання здоров'я учнів, що включає формування здорового способу життя; створення умов для фізичного й психоемоційного розвитку. В моделі випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти ткий складник, як фізично-досконала займає передостанню позицію (5,8%).
- Інтегровані курси використовують лише 13% опитаних.

Рекомендації:

- Оновлення матеріально-технічної бази ЗП(ПТ)О.
- Організація *компетентнісного навчання* (не знання заради знань, а вміння їх застосовувати в реальному житті, не *що* ти знаєш – а *як* ти цим умієш користуватися), забезпечення *інтегрованості змісту* (внутрішньопредметної і міжпредметної) на основі розвитку ключових і фахових компетентностей здобувачів.
- Розроблення модельних навчальних програм, що враховують запит на практико-орієнтоване, компетентнісне навчання, вміщують підходи до інтеграції та впорядкування змісту навчальних предметів або ж курсів відповідно до КОРів, видів навчальної діяльності та засобів оцінювання досягнень здобувачів.
- Опис м'яких навичок може конвертуватися в рамки результатів навчання, які можна доповнити відповідними інструментами діагностики, формувального й підсумкового оцінювання та валідизації на відповідних рівнях.
- Використовувати в освітньому процесі професійно орієнтований зміст, щоб підвищити інтерес і залученість здобувачів, підготувати до майбутньої професії.

- Підвищення пізнавальної продуктивності учнів на уроках шляхом виявлення дефіциту інформації з того чи іншого питання, демонстрування переваги використання на практиці знань, умінь і навичок, створення проблемно-пошукових ситуацій, осмислення теми уроку, відкриття нового у вже відомому тощо.
- Реалізація міжпредметної інтеграції змісту навчання шляхом: уведення міжпредметних зв'язків на уроках суміжних дисциплін на основі репродуктивної діяльності й елементів проблемності; постановки міжпредметних навчальних проблем і самостійний пошук їх вирішення на окремих уроках; включення двосторонніх і багатосторонніх зв'язків між різними предметами на основі координації діяльності викладача; використання *горизонтальних міжпредметних зав'язків* (інтегровані предмети вивчаються відірвано в часі, наприклад, упродовж тижня, місяця) і *вертикальні* (інтегровані навчальні дисципліни вивчаються в близьких часових межах, зокрема впродовж одного уроку, одного дня).
- Підтримувати соціальну взаємодію між здобувачами і викладачами як важливу частину організації освітнього процесу.

РОЗДІЛ ІІІ

ІНТЕРВ'Ю ДИРЕКТОРА (ЗАСТУПНИКА ДИРЕКТОРА) ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

ПИТАННЯ ДЛЯ ІНТЕРВ'Ю ДИРЕКТОРА (ЗАСТУПНИКА ДИРЕКТОРА) ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Покликання:

<https://forms.gle/s4KnaD9tkneXWtB88>

Інтерв'ю директорів (заступників директорів) закладів професійної (професійно-технічної) освіти проводилось у рамках проекту «Багаторічна програма стійкості для України» Фонду у структурі ЮНІСЕФ «Education Cannot Wait» за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Інтерв'ю директорів (заступників директорів) проводилось із метою ознайомлення із сучасними формами і методами викладання загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, рівня їх інтеграції із професійним складником освітніх програм, аналізу наявності та ефективності їх дидактичного і матеріально-технічного забезпечення.

Термін проведення: з 02 грудня по 08 грудня 2024 року.

Вибірка респондентів становить 20 директорів (заступників директорів) із 11 закладів професійно-технічної освіти з різних областей України (Чернівецька, Львівська, Хмельницька, Київська, Дніпропетровська, м. Львів, м. Київ).

Вид проведеного інтерв'ю:

- **структуроване інтерв'ю**, що передбачають підготовку та використання однакових запитань, що задаються респондентам в однаковому порядку.
- **за процедурою:** одноразове інтерв'ю.
- **за ступенем свободи дослідника:** формалізоване (стандартизоване), коли діяльність дослідника строго регламентована питальником і інструкцією для інтерв'юера;
- **фокусоване інтерв'ю (спрямоване)** – інтерв'ю, яке ставить за мету вивчення думок щодо ознайомлення із сучасними формами і методами викладання загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, рівня їх інтеграції із професійним складником освітніх програм, аналізу наявності та ефективності їх дидактичного і матеріально-технічного забезпечення. При чому респондентів попередньо знайомили з предметом опитування;
- **за цільовим призначенням:** *інтроспективне інтерв'ю*, що має на меті вивчення думок і оцінок адміністрації ЗП(ПТ)О з приводу поточних подій;
- **за способом спілкування:** опосередковане.

Інтерв'ю складалась із 12 запитань. Багато відповідей респонденти висловлювали у відкритих відповідях, ділились власним досвідом.

Найбільша кількість директорів (заступників директорів), які взяли участь в інтерв'юванні, за закладами П(ПТ)О розподілено таким чином (рис. 3.1):

- Вище професійне училище №24 (м. Заставна) – 4 (22,2%)
- ЗП(ПТ)О Бориспільський професійний коледж» – 3 (16,7 %)
- Вище професійне училище № 17 (м. Дніпро) – 2 (11,1%)
- Львівське міжрегіональне вище професійне училище залізничного транспорту – 2 (11,1%)
- Вище професійне училище №29 (м. Львів) – 1 (11,1%)
- ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей» – 1 (11,1%)
- ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти» – 1 (11,1%)
- ДПТНЗ «Кам'янський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту» – 1 (11,1%)
- Сокирянське вище професійне училище (Чернівецька обл.) – 1 (11,1%)

ДПТНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище автомобільного транспорту та будівництва» (м. Львів) – 1 (11,1%)

КЗ П(ПТ)О «Київський професійний коледж автомобільного транспорту та будівельної механізації» – 1 (11,1%)

1. Із поданого переліку оберіть Ваш заклад професійної (професійно-технічної) освіти

18 відповідей

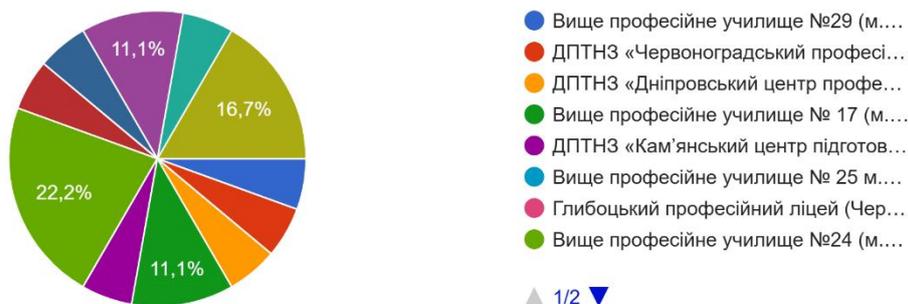

Рис. 3.1 Кількісне співвідношення директорів (заступників директорів) ЗП(ПТ)О, які взяли участь в інтерв'ю

Не взяли участі в інтерв'ю директори (заступники директорів) таких ЗП(ПТ)О: Вище професійне училище № 25 м. Хмельницького, Вище професійне училище № 17 (м. Дніпро), Глибоцький професійний ліцей (Чернівецька обл.).

Загальне **співвідношення викладачів, здобувачів ЗП(ПТ)О, директорів ЗП(ПТ)О**, які взяли участь в онлайн-опитуванні, презентовано на рис. 3.2, табл. 3.1.

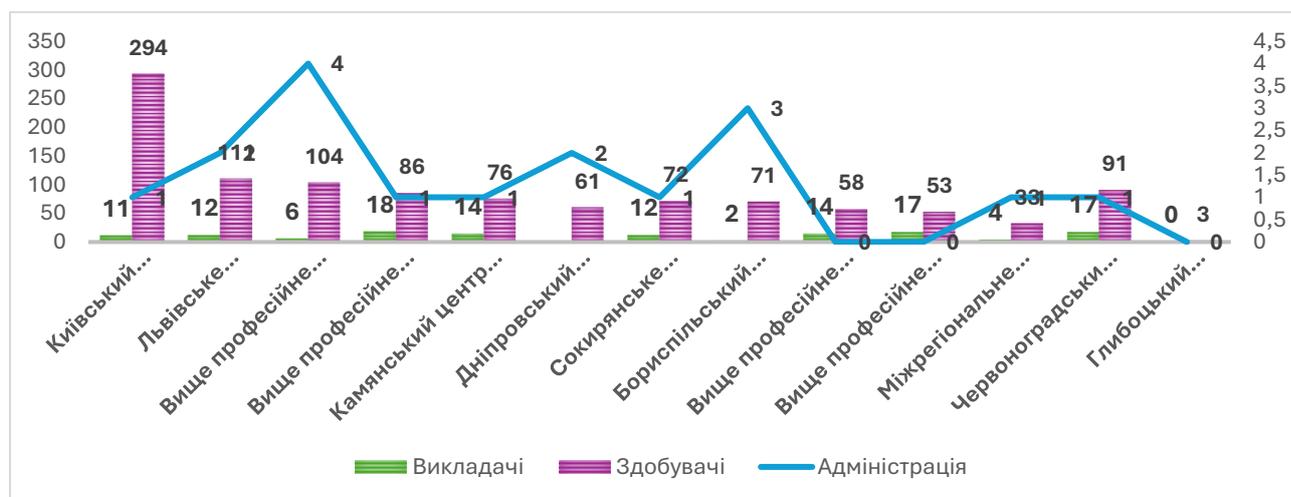

Рис. 3.2 Співвідношення викладачів, здобувачів ЗП(ПТ)О, директорів ЗП(ПТ)О, які взяли участь в онлайн-опитуванні

Таблиця 3.1

**Кількісне співвідношення викладачів, здобувачів ЗП(ПТ)О,
директорів, які взяли участь в онлайн-опитуванні**

Назва закладу П(ПТ)О	Кількість викладачів, які взяли участь в опитуванні	Кількість здобувачів освіти, які взяли участь в опитуванні	Кількість адміністрації, які взяли участь в опитуванні	Загальна кількість респондентів
КЗ П(ПТ)О «Київський професійний коледж автомобільного транспорту та будівельної механізації»	11	294	1	306
Львівське міжрегіональне вище професійне училище залізничного транспорту	12	111	2	125
Вище професійне училище №24 (м. Заставна)	6	104	4	114
ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей»	17	91	1	37
Вище професійне училище №29 (м. Львів)	18	86	1	105
ДПТНЗ «Кам'янський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту»	14	76	1	91
Сокирянське вище професійне училище (Чернівецька обл.)	12	72	1	85
ЗП(ПТ)О «Бориспільський професійний коледж»	2	71	3	76
ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти»	27	61	2	90
Вище професійне училище № 25 м. Хмельницького	14	58		72
Вище професійне училище № 17 (м. Дніпро)	17	53		70
ДПТНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище автомобільного транспорту та будівництва» (м. Львів)	4	33	1	38
Глибочький професійний ліцей (Чернівецька обл.)	0	3		3

Під час інтерв'ю серед функцій, що відіграє той чи інший ЗП(ПТ)О у підвищенні інвестиційної привабливості регіону, підготовці кваліфікованих робітників для повоєнної відбудови економіки України, керівники виділяють:

- підготовку фахівців будівельної галузі регіону та спеціалістів для народного господарства;

- привабливість для інвестицій іноземних фірм, що займаються схожою діяльністю;
- проведення короткострокових курсів для дорослого населення, зокрема тих, яких віднесено до вразливих категорій населення України: безробітних, внутрішньо перемішених осіб, колишніх учасників бойових дій та жінок;
- долучення до процесу реінтеграції ветеранів війни;
- забезпечення економіки ключовими кадрами виробництва, транспорту та логістики, будівництва;
- розвиток професій, які будуть необхідні у час відбудови (будівельники, верстатники, працівники машинобудівної та ракетно-космічної галузі);
- за рахунок донорів створені умови для адаптації ветеранів через отримання сучасної професійної освіти з подальшим працевлаштуванням на потужні підприємства міста та області;
- училище готує слюсарів рухомого складу, помічників машиністів та провідників пасажирських вагонів, тобто фахівців галузі, які своєю працею у важкий воєнний час забезпечують цивільну та воєнну логістику;
- створено кулінарний ХАБ, створюється НПЦ з професії «Слюсар з ремонту колісних т.з.»

Загальна кількість здобувачів освіти, із них навчаються за професіями, пов'язаними із транспортною галуззю, де 1 – загальна кількість здобувачів, 2 – професії, пов'язані із транспортною галуззю:

450/224

446 осіб всього, з них **193** пов'язаних із транспортною галуззю.

811/352 (248 – здобувачі, які здобувають повну загальну освіту, 104 – фахові

молодші бакалаври «Автомобільний транспорт»)

450 / 224

446 /193

460/205

1083/210 (7231 Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, 7213 Рихтувальник кузовів, 7241 Слюсар-електрик з ремонту електроустаткування (спеціалізація: на автомобільному транспорті)

1083 (транспортна галузь ((7231) Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, (7213) Рихтувальник кузовів, (7241) Слюсар-електрик з ремонту електроустаткування (спеціалізація: на автомобільному транспорті) - 210 здобувачів)

1250 /350

351/276

446 /193

489/91

1090

798/250

353 пов'язані із транспортною галуззю (слюсар з ремонту рухомого складу; Помічник машиніста тепловоза. Слюсар з ремонту рухомого складу; Помічник машиніста електровоза. Слюсар з ремонту рухомого складу; Помічник машиніста електропоїзда.)

471/ 79, 351/276

Кадровий потенціал ЗП(ПТ)О розподілено у співвідношенні:

- **54** педпрацівники - **20** викладачі загальноосвітніх предметів
- **63** педагогічні працівники – **11** викладачів загальноосвітніх предметів

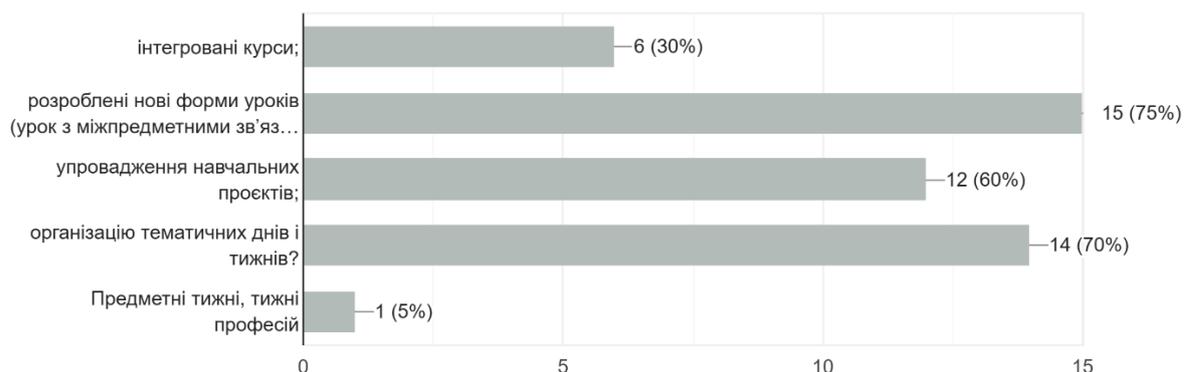
- **44 педагогічні працівники - 14** викладачів загальноосвітніх предметів
- **54 педагогічні працівники - 20** викладачів загальноосвітніх предметів
- **52 педагогічних працівники - 15** викладачів загальноосвітніх предметів
- **246 працівників, 96 з них педагогічних, 17 із них – викладачі загальноосвітніх предметів**
- **290 працівників, 35** викладачів загальноосвітніх предметів
- **48 педагогічних працівників, 10** викладачів загальноосвітніх предметів
- **54 пед працівників, 20** викладачів загальноосвітніх предметів
- **110 працівників, 27** викладачів загальноосвітніх предметів
- **34 педагогічних працівники, 22** викладачі загальноосвітніх предметів
- **65 педагогічних працівники, 25** викладачів загальноосвітніх предметів; **два кандидати наук, два викладачі-методисти, 12 спеціалістів вищої категорії, 6 старших викладачів, по три спеціалісти першої та другої категорій**
- **44 викладачі, 13** викладачів загальноосвітніх предметів.

Серед *форм міжпредметної інтеграції* для реалізації загальноосвітньої підготовки здобувачів освіти *керівники назвали (рис. 3.3):*

- розроблені нові форми уроків (урок із міжпредметними зв'язками, інтегрований урок, бінарний урок) (75%);
- організацію тематичних днів і тижнів (70%);
- інтегровані курси (30 %);
- упровадження навчальних проєктів (12 %);
- предметні тижні, тижні професій (5%).

6. Чи має Ваш заклад напрацьований досвід міжпредметної інтеграції для реалізації загальноосвітньої підготовки здобувачів освіти, зокрема:

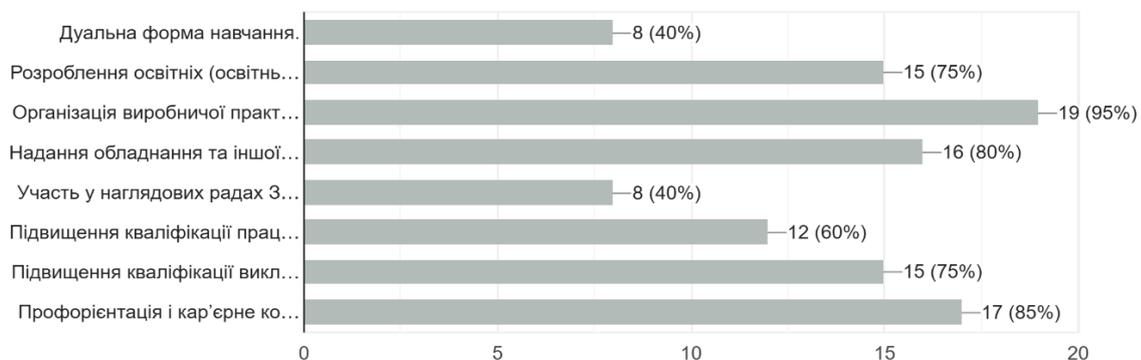
20 відповідей

Рис. 3.3 Досвід міжпредметної інтеграції в ЗП(ПТ)О для реалізації загальноосвітньої підготовки здобувачів освіти

Найбільш поширеними формами державно-приватного партнерства і співпраці закладів професійної (професійно-технічної) освіти із підприємствами, бізнесом, керівники назвали (рис. 3.4): організацію виробничої практики (95%); профорієнтацію і кар'єрне консультиування (85%); надання обладнання та іншої допомоги (80 %); розроблення освітніх (освітньо-професійних) програм (75%); підвищення кваліфікації викладачів і майстрів виробничого навчання закладу П(ПТ)О на підприємстві (75 %); підвищення кваліфікації працівників підприємства в ЗП(ПТ)О (60%). Серед менш поширених форм респонденти назвали: дуальну форму навчання (40 %), участь у наглядних радах ЗП(ПТ)О (40 %).

7. У яких формах відбувається співпраця Вашого закладу професійної (професійно-технічної) освіти із підприємствами, бізнесом? Назвіть найбільш результативні приклади такої співпраці.
20 відповідей

Рис. 3.4 Форми державно-приватного партнерства і співпраці закладів професійної (професійно-технічної) освіти із підприємствами, бізнесом

Директори (заступники директорів) ЗП(ПТ)О назвали проблеми, з якими заклад стикається при викладанні загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів).

Ці проблеми можна об'єднати в такі групи:

I група: здобувачі освіти (низький рівень базових знань, недостатня мотивація у здобувачів освіти до вивчення загальноосвітніх предметів, несформоване вміння набувати знання; надмірне навантаження дітей старшої школи; індивідуалізація навчання, створення умов для розвитку кожного здобувача освіти відповідно до його

інтересів і здібностей; активізація ролі здобувачів освіти; перехід від пасивного сприйняття інформації до активної участі в освітньому процесі).

II група: навчальні програми (відірваність матеріалу від реального життя; недостатньо часу відводиться для закріплення знань та практичного їх застосування; навчальні програми містять великий обсяг матеріалу; інформація не відповідає сучасним тенденціям; відсутність єдиного підходу у поглядах вчителів різних предметів на інтеграцію; отримання здобувачами розрізненої інформації, часто далекої від обраного напрямку подальшої освіти; спрямування освітнього процесу від загальних питань навчання до профільної підготовки, зміна методів та форм; зміна підходу до оцінювання; зв'язок теоретичних знань з реальним життям);

III група: кадровий потенціал (потреба у викладачах загальноосвітньої підготовки);

IV група: матеріально-технічне забезпечення (модернізація та цифровізація навчальних кабінетів інноваційним обладнанням (ноутбуки, проектори, інтерактивні панелі); відсутність сучасної навчальної літератури; наявність доступних безкоштовних платформ, сучасних додатків; широке впровадження активних методів навчання, STEM-підходу; дидактичні матеріали для загальноосвітніх предметів інтегровані із майбутньою професійною діяльністю);

V група: навчально-методичний супровід (проведення тренінгів для вчителів з надання необхідних знань і навичок; створення єдиного підходу до викладання; формування інформаційної грамотності та оволодіння сучасними інформаційними технологіями).

Для викладання загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) в З(ЗП)ТО є таке дидактичне та матеріально-технічне забезпечення:

- Відеотеки, каталоги інтернет ресурсів, комп'ютерне обладнання.

- Підручники, посібники, робочі зошити, карти, таблиці, моделі, макети, лабораторне обладнання, комп'ютери з підключенням до

мережі Інтернет, мультимедійні дошки, проектори, мультимедійні презентації, відео уроки, навчальні фільми, віртуальні лабораторії, інтерактивні симуляції, програмні педагогічні засоби, бази тестів в Google Формх, Test-W,

easyQuizze, MyTest, використання різноманітних платформ, освітніх сайтів

- *Кабінети, обладнані сучасними технічними засобами (інтерактивними дошками, проекторами, комп'ютерами). Доступ до інтернету в навчальних приміщеннях для роботи з онлайн-ресурсами.*
- *Мультимедійне обладнання, лабораторне обладнання, наочне обладнання, моделі, плакати, стенди, посібники.*
- *Дидактичні матеріали: таблиці, схеми, діаграми, карти, тестові завдання, моделі, картки-завдання, робочі зошити, роздатковий матеріал, наочні посібники, мультимедійні презентації, відеоролики та ін.; МТЗ: навчальні кабінети, інтерактивні дошки, комп'ютерна техніка, проектори, програмне забезпечення та ін.*
- *Технічно оснащенні навчальні кабінети (комп'ютери, проектори, інтерактивні дошки)*
- *Інтерактивний комплекс кабінету хімії. Інтерактивний комплекс кабінету фізики. Комплект інтерактивного стрілецького лазерного тиру "Захисник Вітчизни 2.1": ліцензійоване програмне забезпечення, компютер, проектор, екран, автомат АК-74, пістолет*

Зміни в навчальних програмах загальноосвітніх предметів, які директори (заступники директорів) ЗП(ПТ)О вважають найбільш доцільними для кращого поєднання з професійними компетенціями, необхідними для випускника:

- *програми мають бути гнучкі, відповідати потребам ринку праці та потребам здобувачів освіти, включити новітні теми, інтегрувати загальноосвітні та професійні знання;*
- *зміст інтегрованих курсів та навчальних проєктів має відрізнятися залежно від обраної професії;*
- *узгодження тем із загальноосвітніх предметів з професійно-теоретичною підготовкою відповідно до напрямку*
- *урахування міжпредметних зв'язків (наприклад, хімія – будівельні професії, сфера обслуговування, харчова галузь; фізика, математика – водії та слюсарі коліотранспортних засобів);*
- *компетентнісно орієнтовані завдання, проєкти, моделювання реальних ситуацій, гейміфікація освітнього процесу, розвиток soft skills;*
- *інтегрувати в програми розв'язання кейсів практичних, які моделюють реальні ситуації у професійній сфері;*
- *міждисциплінарні проєкти, які об'єднують знання із загальноосвітніх предметів і профільних дисциплін;*

- розширення мережі курсів за вибором, факультативів;
- розвиток ключових і фахових компетентностей, необхідних для випускника (критичне мислення, креативність, комунікабельність, співпраця);
- збільшення частки практичних знань, зменшення «сухої» теорії та перенасиченість термінологією;
- для старшокласників – на основі проектної діяльності;
- враховувати матеріально-технічні ресурси навчального закладу: можливості для реалізації різних форм міжпредметної інтеграції залежать від наявності обладнання та програмного забезпечення;
- **кваліфікація педагогічних кадрів:** викладачі повинні бути готові до співпраці та розроблення інноваційних підходів до навчання.

Професійні заходи, які проводяться для викладачів загальноосвітніх предметів, що допомагають їм адаптувати навчальні матеріали до професійного контексту, співпрацювати з викладачами різних освітніх галузей, майстрами виробничого навчання:

- семінари-практикуми, круглі столи, вебінари, майстеркласи, воркшопи, тренінги;
- відкриті засідання методичних комісій;
- предметні тижні, декади професійної майстерності, конкурси професійної майстерності;
- курси підвищення кваліфікації;
- спільні засідання викладачів загальноосвітніх предметів та майстрів виробничого навчання «Шлях до майстерності»;
- взаємовідвідування уроків, відвідування викладачами загальноосвітніх предметів уроків виробничого навчання;
- створення спільних проєктів, проведення бінарних уроків;
- проведення позанавчальних заходів професійного спрямування;
- інструктивно-методичні наради;
- консультування,
- стажування, педагогічні читання.

Висновки за результатами онлайн-інтерв'ювання директорів (заступників директорів) ЗП(ПТ)О

Позитивні аспекти:

- Усі опитані ЗП(ПТ)О відіграють важливу роль у підвищенні інвестиційної привабливості регіону, підготовці кваліфікованих робітників для повоєнної відбудови економіки України, проводять короткострокові курси для дорослого населення, зокрема вразливих

категорій населення України: безробітних, внутрішньо перемішених осіб, колишніх учасників бойових дій та жінок; долучі до процесу реінтеграції ветеранів війни.

- Поширеними формами державно-приватного партнерства і співпраці закладів професійної (професійно-технічної) освіти із підприємствами, є: організація виробничої практики (95%); профорієнтація і кар'єрне консультування (85%); надання обладнання та іншої допомоги (80 %); розроблення освітніх (освітньо-професійних) програм (75%); підвищення кваліфікації викладачів і майстрів виробничого навчання закладу П(ПТ)О на підприємстві (75 %); підвищення кваліфікації працівників підприємства в ЗП(ПТ)О (60%).
- У ЗП(ПТ)О проводиться низка професійних заходів, які проводяться для викладачів загальноосвітніх предметів, що допомагають їм адаптувати навчальні матеріали до професійного контексту, співпрацювати з викладачами різних освітніх галузей, майстрами виробничого навчання (семінари-практикуми, круглі столи, вебінари, майстеркласи, воркшопи, тренінги; відкриті засідання методичних комісій; предметні тижні, декади професійної майстерності, конкурси професійної майстерності; курси підвищення кваліфікації тощо).

Проблемні аспекти:

- Недостатня матеріально-технічна база та відсутність сучасного обладнання в ЗП(ПТ)О, що є ключовою проблемою.
- Менш поширеними формами державно-приватного партнерства і співпраці є: дуальна форма навчання (40 %), участь у наглядових радах ЗП(ПТ)О (40 %).
- **проблеми, з якими заклад стикається при викладанні загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів): здобувачі освіти** (низький рівень базових знань, недостатня мотивація у здобувачів освіти до вивчення загальноосвітніх предметів, несформоване вміння набувати знання; надмірне навантаження дітей старшої школи; індивідуалізація навчання, створення умов для розвитку кожного здобувача освіти відповідно до його інтересів і здібностей; активізація ролі здобувачів освіти; перехід від пасивного сприйняття інформації до активної участі в освітньому процесі); **навчальні програми** (відірваність матеріалу від реального життя; недостатньо часу відводиться для закріплення знань та практичного їх застосування; навчальні програми містять великий обсяг матеріалу; інформація не відповідає сучасним тенденціям; відсутність єдиного підходу у поглядах вчителів різних предметів на інтеграцію; отримання здобувачами розрізненої інформації, часто далекої від обраного напрямку подальшої освіти; спрямування освітнього процесу від загальних питань навчання до профільної підготовки, зміна

методів та форм; зміна підходу до оцінювання; зв'язок теоретичних знань з реальним життям); **кадровий потенціал** (потреба у викладачах загальноосвітньої підготовки); **матеріально-технічне забезпечення** (модернізація та цифровізація навчальних кабінетів інноваційним обладнанням (ноутбуки, проектори, інтерактивні панелі); відсутність сучасної навчальної літератури; наявність доступних безкоштовних платформ, сучасних додатків; широке впровадження активних методів навчання, STEM-підходу; дидактичні матеріали для загальноосвітніх предметів інтегровані із майбутньою професійною діяльністю); **навчально-методичний супровід** (проведення тренінгів для вчителів з надання необхідних знань і навичок; створення єдиного підходу до викладання; формування інформаційної грамотності та оволодіння сучасними інформаційними технологіями).

Рекомендації:

- Розроблення гнучких модельних програм, що враховують запит на практико-орієнтоване, компетентнісне навчання, вміщують підходи до інтеграції та впорядкування змісту навчальних предметів або ж курсів відповідно до КОРів, видів навчальної діяльності та засобів оцінювання досягнень здобувачів.
- Для успішної інтеграції загальноосвітніх предметів (інтегрованих курсів) із професійним складником освітніх програм викладачам, потрібно: оновлення матеріально-технічної бази закладу професійної (професійно-технічної) освіти (69,5%); розроблення модельних програм професійного спрямування і навчально-методичних комплексів (57,8%); розроблення єдиних методичних рекомендацій (48,4%); проведення тренінгів і семінарів (48,1%); розроблення дидактичних матеріалів (41,6%).
- Розроблення компетентнісно орієнтованих завдань, проєктів, практичних кейсів, моделювання реальних ситуацій, гейміфікація освітнього процесу, розвиток soft skills.
- Розширення мережі курсів за вибором, факультативів.
- Використання в освітньому процесі професійно орієнтованого змісту, щоб підвищити інтерес і залученість здобувачів, підготувати до майбутньої професії.

РОЗДІЛ IV

**ОНЛАЙН-ОПИТУВАННЯ РОБОТОДАВЦІВ
«ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ:
ДУМКА РОБОТОДАВЦІВ»**Запитання   Відповіді **16**   Налаштування**АНКЕТА «ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКОВАНИХ
РОБІТНИКІВ: ДУМКА РОБОТОДАВЦІВ»****Покликання для проходження анкети:****<https://forms.gle/QNm87AFHFtAgHzmX8>**

ВІДСКАНУЙТЕ МЕНЕ

Онлайн-опитування роботодавців проводилось у рамках проекту «Багаторічна програма стійкості для України» Фонду у структурі ЮНІСЕФ «Education Cannot Wait» за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Онлайн-опитування роботодавців *проводилось із метою підвищення якості підготовки сучасного фахівця, зокрема транспортної галузі, для повоєнної відбудови економіки України; з'ясування потреб роботодавців і ринку праці у кваліфікованих фахівцях; аналізу навичок, необхідних кваліфікованим робітникам на робочому місці.*

Термін проведення: з 27 грудня 2024 року по 09 січня 2025 року.

Вибірка респондентів становить 16 осіб із 6 областей України.

Зокрема вибірка респондентів онлайн-опитування за територіальним принципом розподілилась таким чином (рис. 4.1): Чернівецька область – 7 (43,8%), Дніпропетровська – 3 (18,8%), Одеська – 2 (12,5%), Хмельницька – 2 (12,5%), Вінницька – 1 (6,3%),

1.Оберіть область, в якій розташоване Ваше підприємство (організація):

16 відповідей

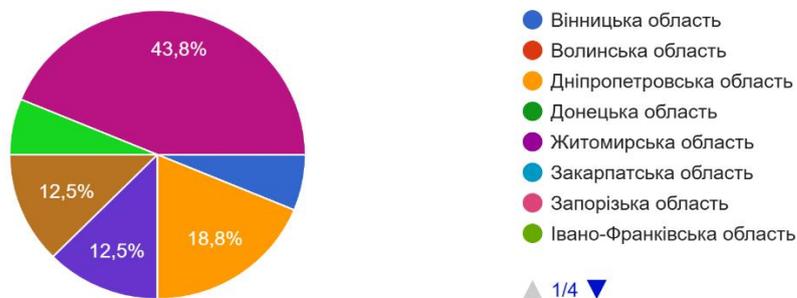

Рис. 4.1 Вибірка респондентів онлайн-опитування роботодавців за територіальним принципом

В анкетуванні взяли участь роботодавці з таких підприємств:

- ТОВ «Україна» в Чернівецькій області
- Автотрейдінг-Вінниця, ДП
- ТОВ «Гольдхофер Юкрейн»
- ФГ «Харюк Григорій Іванович»
- Центральний гірничо-збагачувальний комбінат
- ФГ «Гранат»
- Чернівецький професійний будівельний ліцей
- ПП «Інжгруп»
- ТзДВ «ПМК-76» м. Чернівці
- ПРАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат»
- ТОВ Ресторія
- ТОВ «Агро-Овен Ко»
- ФОП Барсуков
- ТОВ «Інтер Авто Центр»

Загальна кількість працівників, які працюють на підприємствах, що взяли участь в онлайн-опитуванні, розподілилась таким чином (рис. 4.3):

- до 9 працівників – 3 підприємства (18,8%)
- від 10 до 49 працівників – 6 підприємств (37,5 %)
- від 50-249 працівників – 4 підприємства (25 %)
- від 250 і більше працівників – 3 підприємства (18,8 %)

4. Оберіть загальну кількість працівників, які працюють на Вашому підприємстві:

16 відповідей

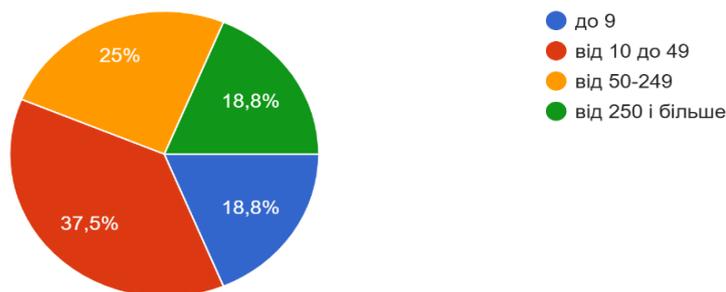

Рис. 4.3 Загальна кількість працівників, які працюють на підприємствах, що взяли участь в онлайн-опитуванні

На питання анкети **«Яку роль відіграє Ваше підприємство у підвищенні інвестиційної привабливості регіону, підготовці кваліфікованих робітників для повоєнної відбудови економіки України»** роботодавці відповіли таким чином:

5. На Вашу думку, яку роль відіграє Ваше підприємство у підвищенні інвестиційної привабливості регіону, підготовці кваліфікованих робітників для повоєнної відбудови економіки України

- Підвищення інвестиційної привабливості саме в галузі сільського господарства.

- Сприяє складанню ринку обслуговування, а саме: ремонту автомобілів, до якого загалом належать будь-які бізнеси. Швидкий технологічний прогрес в автомобільній промисловості призводить до зростання складності агрегатів та систем автомобілів, що ставить високі вимоги до рівня технічного оснащення СТО та автосервісів.

- Суттєвий вплив за рахунок впровадження нових прогресивних європейських технологій та підходів.

- Підприємство має тривалий досвід в підготовці кваліфікованих працівників в гірничодобувній промисловості. Є в наявності напрацьовані модульні навчальні програми, відеоматеріали та кваліфіковані інструктори виробничого навчання та викладачі. Відділ навчання персоналу підприємства розташований поряд з музеєм Трудової слави підприємства. Географічно знаходиться в центрі міста неподалік від розташування значної кількості закладів освіти (коледжі, ліцеї). Тому може виступати полігоном для підготовки кваліфікованих фахівців.

- Значну, адже впроваджуємо інноваційні технології, цифровізацію управління, технологічних і виробничо-господарських процесів.

- Відбудова доріг, налагодження транспортних комунікацій.

- Підприємство на постійній основі є базою практики для студентів закладів вищої та передвищої освіти.

- Впровадження передових технологій.

• *Важливу роль, так як ми підготовлюємо працівників до професійних кухонь, наразі їх не вистачає.*

• *Важливу роль, адже підприємство забезпечує велику кількість робочих місць у важливому секторі економіки.*

• *Створення робочих місць, доходи до місцевого бюджету, надання робочих місць для проходження виробничої практики студентами та стажування педагогів закладів профтехосвіти і коледжу.*

• *Забезпечення сільськогосподарською продукцією.*

Шосте питання онлайн-анкети спрямовано на з'ясування ступеня задоволеності професійною підготовкою випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які працюють на підприємстві (організації), за шкалою від 1 до 5, де 1 – незадовільний, а 5 – високий.

Загальний ступінь задоволення роботодавців професійною підготовкою випускників ЗП(ПТ)О становить **3,88 бали**.

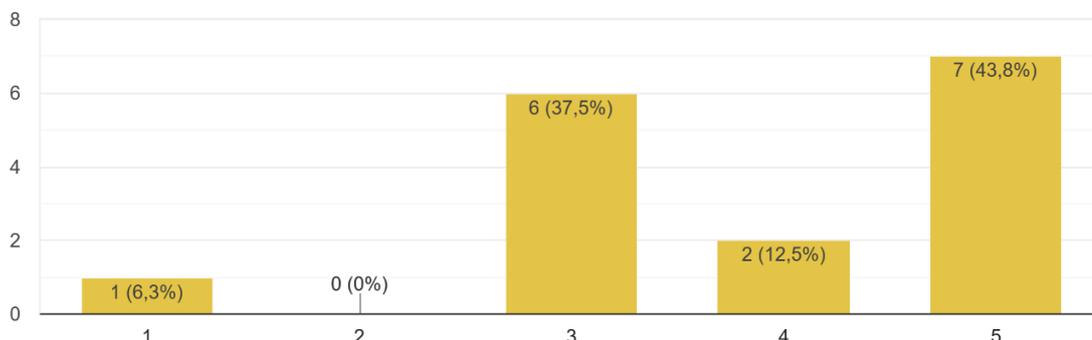
6. Оберіть ступінь задоволення професійною підготовкою випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які працюють у Вас на підприємстві (організації), за шкалою від 1 до 5, де 1 – незадовільний, а 5 – високий:

«5» балів (високий рівень задоволеності професійною підготовкою випускників ЗП(ПТ)О поставили 7 роботодавців, що складає 43,8 % усіх опитаних, «4» бали (оптимальний рівень) – 2 (12,5 %), «3» бали (достатній рівень) – 6 (37,5 %), «2» бали (задовільний рівень) – 0, «1» бал (незадовільний рівень) – 1 (6,3 %).

Ступінь задоволеності роботодавців професійною підготовкою випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які працюють на підприємстві (організації), презентовано на рис. 4.4, 4.5.

6.Оберіть ступінь задоволення професійною підготовкою випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які працюють у Ва...ід 1 до 5, де 1 – незадовільний, а 5 – високий:
16 відповідей

Рис. 4.4 Ступінь задоволеності роботодавців професійною підготовкою випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які працюють на підприємстві (організації)

6.Оберіть ступінь задоволення професійною підготовкою випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які працюють у Вас на підприємстві (організації), за шкалою від 1 до 5, де 1 – незадовільний, а 5 – високий:

16 відповідей

Рис. 4.5 Ступінь задоволеності роботодавців професійною підготовкою випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які працюють на підприємстві (організації)

Найбільш поширеними формами співпраці підприємства (організації) із закладами професійної (професійно-технічної) освіти, роботодавці назвали:

- організацію виробничої практики – **15** (93,8 %);
- стажування – **9** (56,3%);
- профорієнтацію і кар'єрне консультування – **7** (43,8%);
- надання обладнання та іншої допомоги – **6** (37,5 %);
- розроблення освітніх (освітньо-професійних) програм – **5** (31,3 %);

- підвищення кваліфікації викладачів і майстрів виробничого навчання закладу професійної (професійно-технічної) освіти на підприємстві – 5 (31,3 %).

Менш поширеними формами співпраці підприємств (організацій) із закладами професійної (професійно-технічної) освіти є: підвищення кваліфікації працівників підприємств в закладах професійної (професійно-технічної) освіти – 4 (25 %); участь у наглядових радах закладів професійної (професійно-технічної) освіти – 3 (18,8 %); дуальна форма навчання – 3 (18,8 %).

Результати відповідей роботодавців на питання онлайн-анкети *«Назвіть форми співпраці підприємства (організації) із закладами професійної (професійно-технічної) освіти»* представлено на рис. 4.5.

7. Назвіть форми, в яких відбувається співпраця Вашого підприємства (організації) із закладами професійної (професійно-технічної) освіти:

16 відповідей

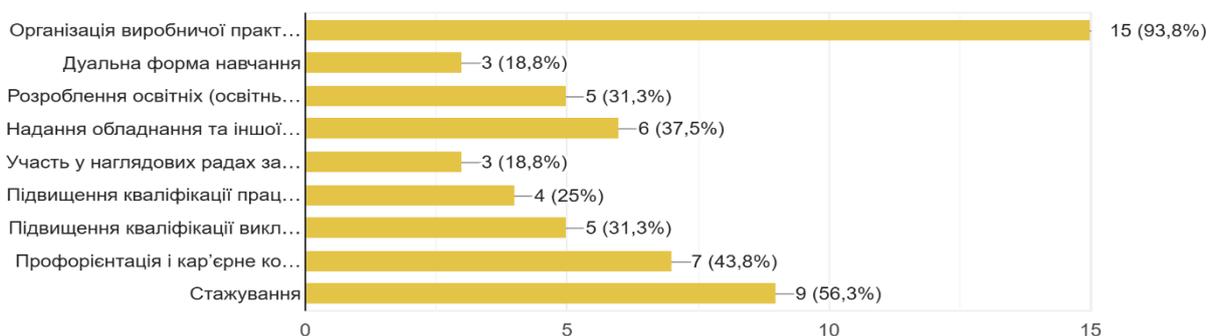

Рис. 4.5 Результати відповідей на питання анкети *«Назвіть форми співпраці підприємства (організації) із закладами професійної (професійно-технічної) освіти»*

Серед основних причин відсутності співпраці підприємств із закладами професійної (професійно-технічної), роботодавці назвали: відсутність такої потреби – 9 (56,3 %); заклади ПТО не готують працівників

за актуальними для цих підприємств професіями – 4 (25 %); заклади освіти не зацікавлені у співпраці – 2 (12,5 %); негативний досвід співпраці – 1 (6,3 %)

Результати відповідей роботодавців щодо основних причин відсутності співпраці підприємств із ЗП(ПТ)О презентовано на рис. 4.6.

9. Назвіть основні причини відсутності співпраці Вашого підприємства із закладами професійної (професійно-технічної):
16 відповідей

Рис. 4.6 Результати відповідей роботодавців щодо основних причин відсутності співпраці із ЗП(ПТ)О

Респондентам було запропоновано зробити градацію фахових компетентностей і навичок (від найважливіших до менш затребуваних), необхідних сучасному фахівцю на робочому місці, зокрема відповідальне ставлення працівника до роботи, стресостійкість, навички роботи з клієнтами, тактовність, комунікативні навички, робота в команді, уважність, орієнтація на результат, уміння працювати з відповідним обладнанням, здатність до навчання, володіння державною мовою, робота з інструментом,

навички роботи з даними , інтеграція в робочі процеси систем штучного інтелекту, знання європейських норм і стандартів (рис. 4.7).

8. Оберіть фахові компетентності і навички, необхідні сучасному фахівцю * на робочому місці. Розмістіть їх від найважливіших до менш затребуваних, де 1 – не важлива, 5 - найважливіша, необхідна:

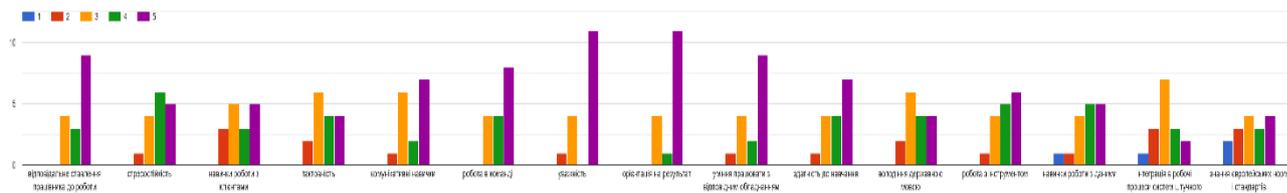
1 2 3 4 5

відповідальне ставлення працівника до

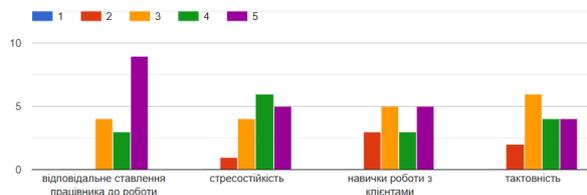
Рис. 4.7 Завдання на градацію фахових компетентностей і навичок (від найважливіших до менш затребуваних), необхідних сучасному фахівцю на робочому місці

Результати опитування роботодавців щодо фахових компетентностей і навичок, необхідних сучасному фахівцю на робочому місці презентовано на рис. 4.8.

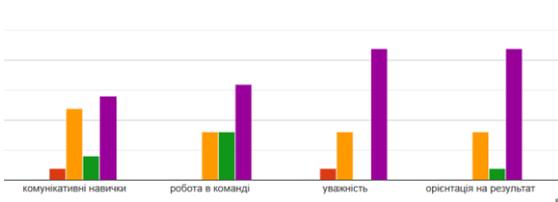
8. Оберіть фахові компетентності і навички, необхідні сучасному фахівцю на робочому місці. Розмістіть їх від найважливіших до менш затребуваних, де 1 – не важлива, 5 - найважливіша, необхідна:

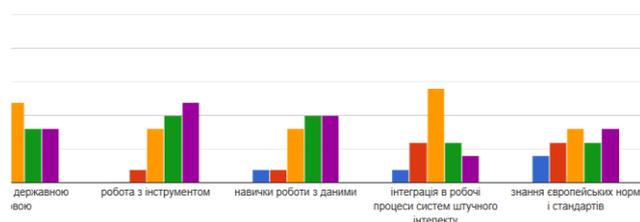
8. Оберіть фахові компетентності і навички, необхідні сучасному фахівцю на робочому місці. Розмістіть їх від найважливіших до менш затребуваних, де 1 – не важлива, 5 - найважливіша, необхідна:

8. Оберіть фахові компетентності і навички, необхідні сучасному фахівцю на робочому місці. Розмістіть їх від найважливіших до менш затребуваних, де 1 – не важлива, 5 - найважливіша, необхідна:

8. Оберіть фахові компетентності і навички, необхідні сучасному фахівцю на робочому місці. Розмістіть їх від найважливіших до менш затребуваних, де 1 – не важлива, 5 - найважливіша, необхідна:

8. Оберіть фахові компетентності і навички, необхідні сучасному фахівцю на робочому місці. Розмістіть їх від найважливіших до менш затребуваних, де 1 – не важлива, 5 - найважливіша, необхідна:

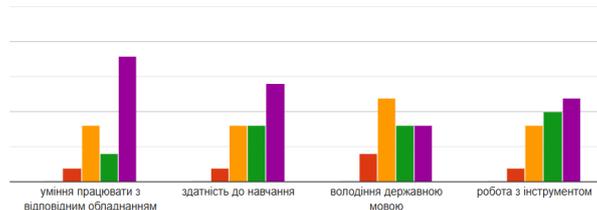

Рис. 4.8 Результати опитування роботодавців щодо фахових компетентностей і навичок, необхідних сучасному фахівцю на робочому місці

Співвідношення фахових компетентностей і навичок, необхідних сучасному фахівцю на робочому місці, розподілено респондентами таким чином (рис. 4.9, 4.10):

- уважність (11)
- орієнтація на результат (11)
- відповідальне ставлення працівника до роботи (9)
- уміння працювати з відповідним обладнанням (9)
- робота в команді (8)
- комунікативні навички (7)
- здатність до навчання (7)
- робота з інструментом (6)
- стресостійкість (5)
- навички роботи з клієнтами (5)
- тактовність (4)
- володіння державною мовою (4)
- знання європейських норм і стандартів (4)
- навички роботи з даними (2)
- інтеграція в робочі процеси систем штучного інтелекту (2)

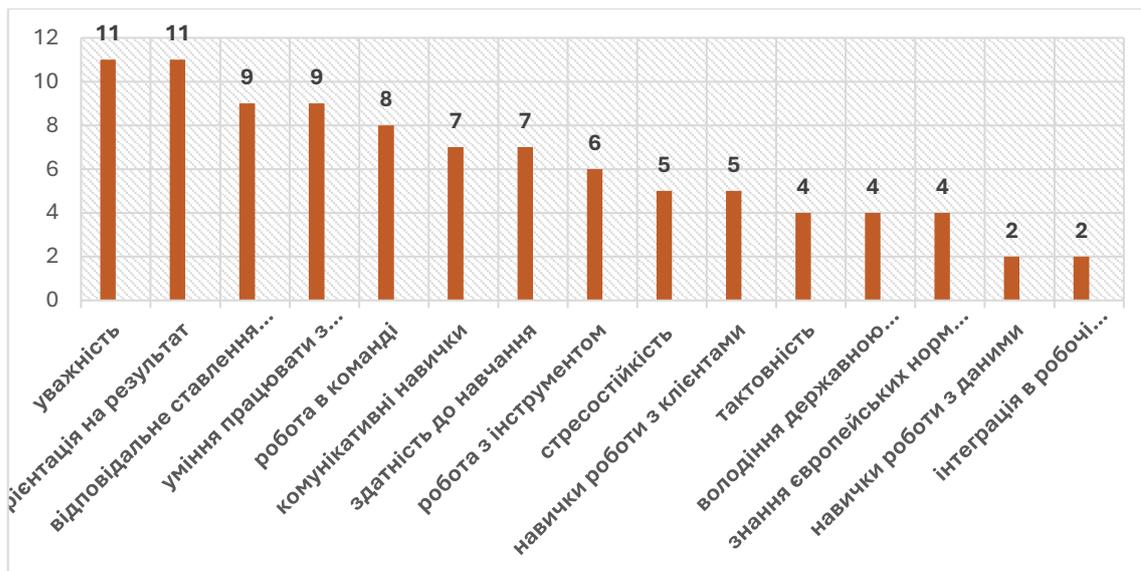

Рис. 4.9 Співвідношення фахових компетентностей і навичок, необхідних сучасному фахівцю на робочому місці

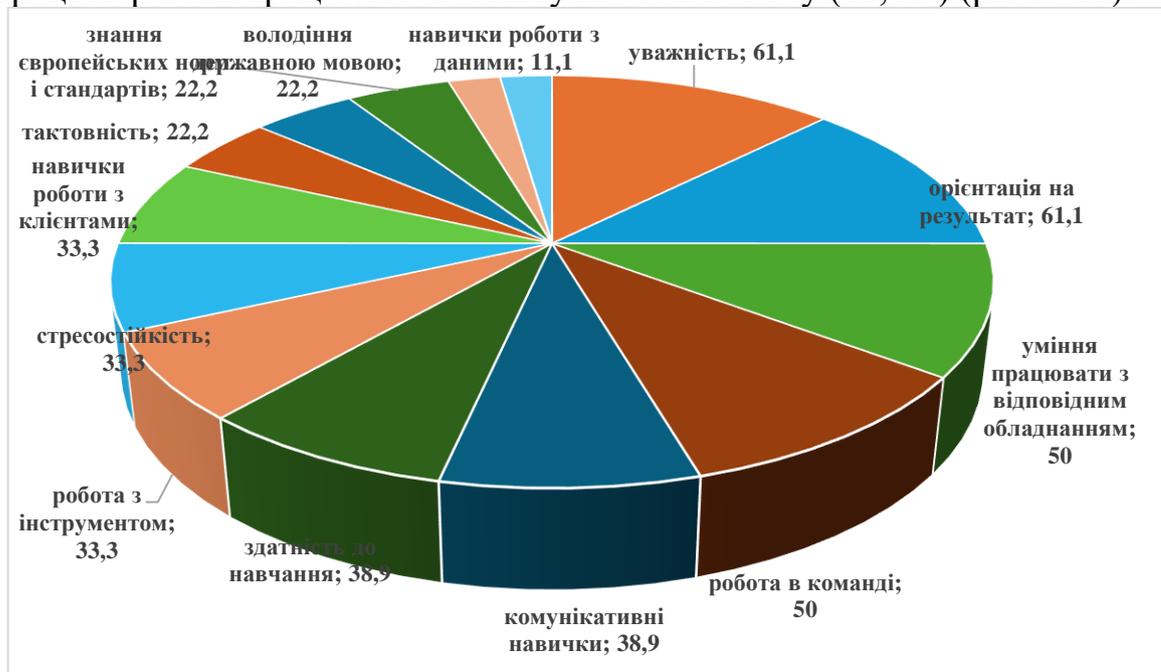

Рис. 4.10 Співвідношення фахових компетентностей і навичок, необхідних сучасному фахівцю на робочому місці

На думку викладачів і здобувачів ЗП (ПТ)О, найбільш затребуваними навичками є «здатність оцінювати ситуацію і самостійно приймати рішення» (56,5% викладачі ЗП(ПТ)О і 65,8% здобувачі), «комунікація, саморегуляція» (57,8% викладачі ЗП(ПТ)О і 44,7% здобувачі), «робота в команді» (51,3% викладачі ЗП(ПТ)О і 63,3% здобувачі), «стесостійкість» (51,6% викладачі ЗП(ПТ)О і 43,7% здобувачі). **Роботодавці ж надають перевагу таким навичкам, як: уважність (61,1 %), орієнтація на результат**

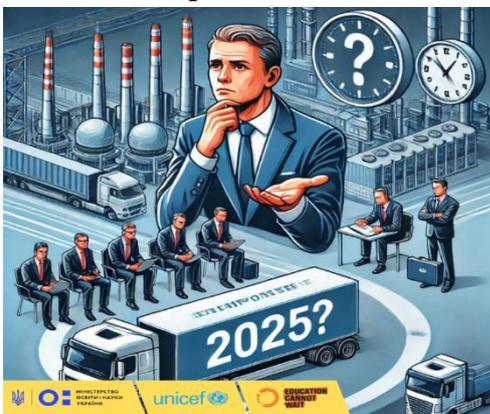
(61,1%), відповідальне ставлення працівника до роботи (50 %), уміння працювати з відповідним обладнанням (50%), робота в команді (44,4%).

Найменш затребувані, на думку роботодавців, є такі навички, як: тактовність (22,2%), володіння державною мовою (22,2%), знання європейських норм і стандартів (22,2%), навички роботи з даними (11,1%), інтеграція в робочі процеси систем штучного інтелекту (11,1%) (рис. 4.11).

Рис. 4.11 Завдання на градацію фахових компетентностей і навичок (від найважливіших до менш затребуваних), необхідних сучасному фахівцю на робочому місці

Отже, опис компетентностей і навичок може конвертуватися у рамки результатів навчання, які можна доповнити відповідними інструментами діагностики, формувального й підсумкового оцінювання та валідації на відповідних рівнях.

На питання анкети «Чи очікуєте ви труднощі з підбором працівників у 2025 році?» роботодавці відповіли таким чином (рис. 4.12):

- однозначно так – 5 (31,3 %)
- важко відповісти – 5 (31,3%)
- скоріше так – 4 (25%)
- однозначно ні – 1 (6,3%)
- скоріше ні – 1 (6,3 %)

10. Чи очікуєте Ви труднощі з підбором працівників у 2025 році?
16 відповідей

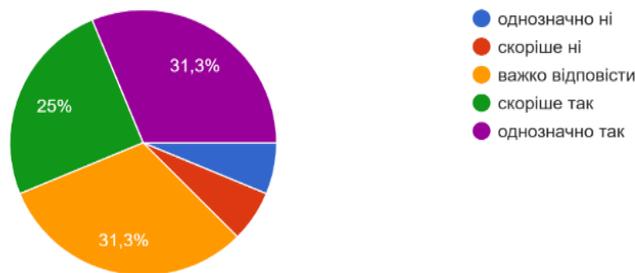
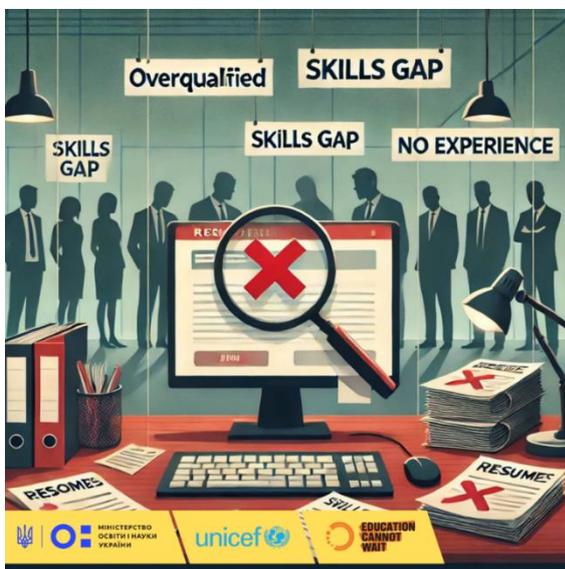

Рис. 4.12 Відповідь на питання анкети «Чи очікуєте ви труднощі з підбором працівників у 2025 році?»

Серед перешкод із підбором працівників роботодавці виокремили такі (рис. 4.):

мобілізація – 10 (62,5 %); наявність / посилення дефіциту кадрів – 9 (56,3 %); недостатня кваліфікація претендентів на посаду – 6 (37,5 %); невідповідність очікувань претендентів щодо розміру заробітної плати – 5 (31,3 %); відсутність у кандидатів необхідних документів (втрачені документи) – 1 (6,3 %); труднощі, пов’язані із місцем

розташування підприємств (загроза особистій безпеці через війну); завищені очікування претендентів щодо соціального пакету – 4 (25 %) (рис.4.13).

11 Серед запропонованих оберть перешкоди із підбором працівників на Вашому підприємстві:
16 відповідей

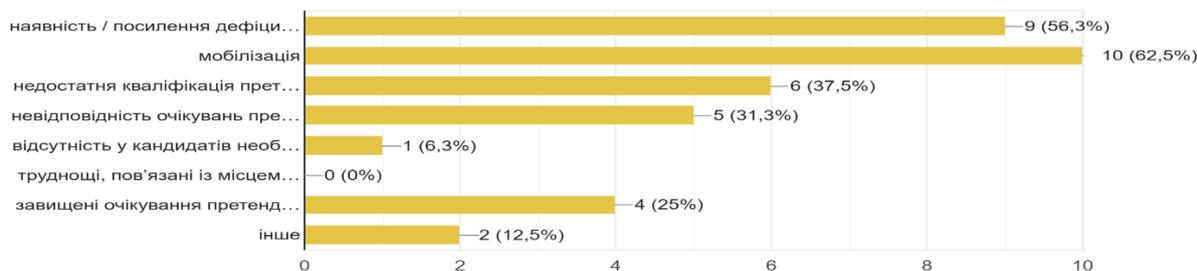
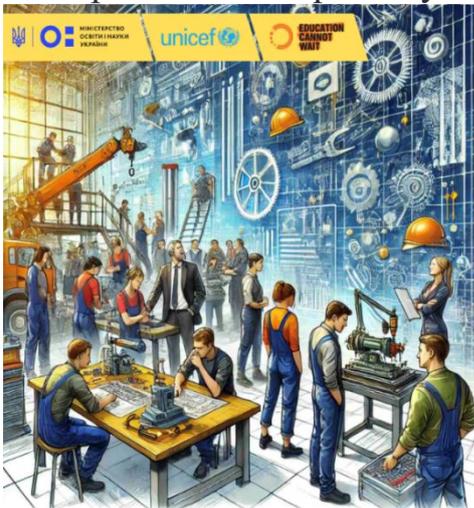

Рис. 4.13 Перешкоди, з якими стикаються роботодавці із підбором працівників на підприємствах

Найбільшою перевагою навчальних програм, за якими навчаються майбутні кваліфіковані робітники в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, роботодавці назвали:

- орієнтація на практику – 10 (62,5 %);

- поєднання теоретичних знань і практичних умінь – 9 (56,3 %);
- навчання на сучасному обладнанні – 9 (56,3 %);
- сучасність змісту – 7 (43,8%);
- опанування цифрових технологій – 6 (37,5 %).

Отже, найбільшими перевагами навчальних програм, на думку роботодавців, є орієнтація на практику, поєднання теорії і практики, навчання на сучасному обладнанні, сучасність їх змісту

(рис. 4.14).

12. Що, на Вашу думку, є найбільшою перевагою навчальних програм, за якими навчаються майбутні кваліфіковані робітники в закладах професійної (професійно-технічної) освіти:

16 відповідей

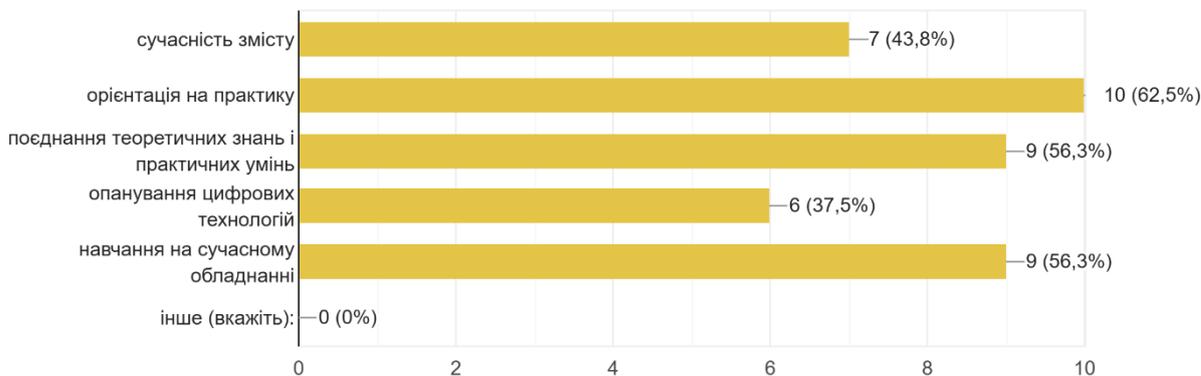
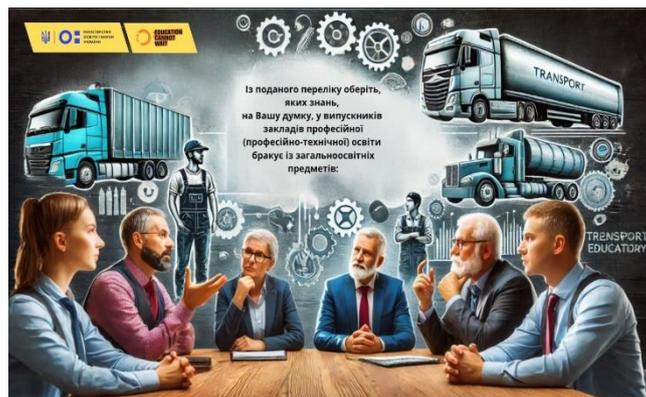

Рис. 4.14 Переваги навчальних програм, за якими навчаються майбутні кваліфіковані робітники в закладах професійної (професійно-технічної) освіти

На думку роботодавців, у випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти бракує із таких загальноосвітніх предметів (рис. 4.15):

- технології – 10 (62,5 %)
- іноземна мова – 5 (31,3 %)
- математика – 4 (25 %)

- фізика і астрономія – 4 (25 %)
- хімія – 4 (25 %)
- інформатика – 4 (25 %)
- географія – 3 (18,8 %)
- громадянська освіта – 3 (18,8 %)
- біологія і екологія – 3 (18,8 %)
- українська мова – 2 (12,5 %)
- українська література – 1 (6,3 %)
- історія України – 1 (6,3 %)
- захист України – 1 (6,3 %)

13. Із поданого переліку оберіть, яких знань, на Вашу думку, у випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти бракує із загальноосвітніх предметів:

16 відповідей

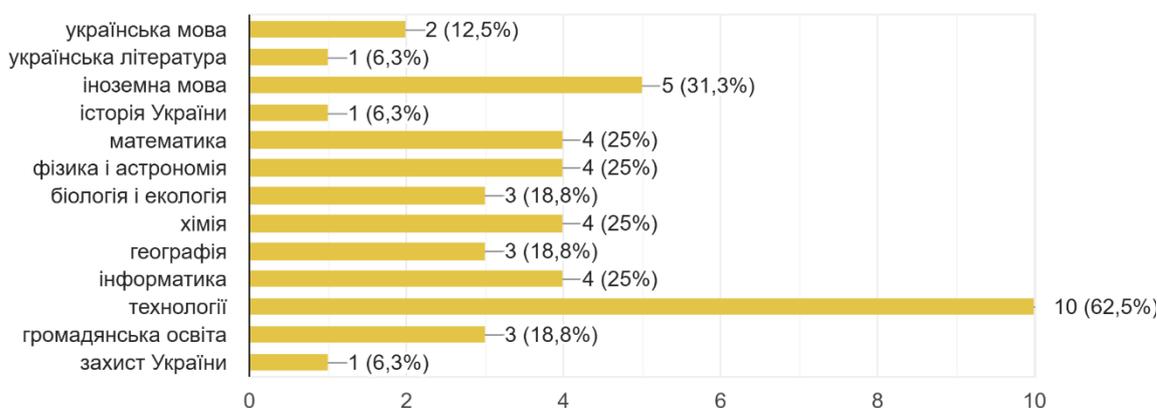

Рис. 4.15 Відповідь роботодавців на питання «Яких знань у випускників ЗП(ПТ)О бракує із загальноосвітніх предметів?»

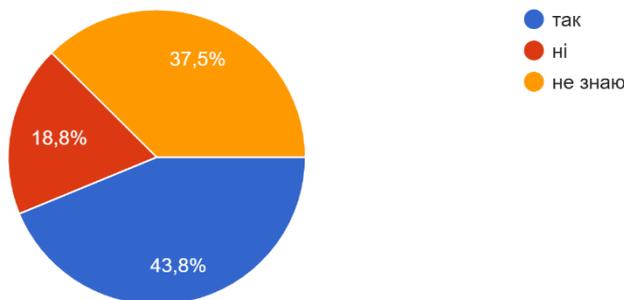

43,8 % опитаних роботодавців готові надати допомогу (консультації, експертизу) у розробленні навчальної програми (навчальних програм) за професійним спрямуванням для транспортної галузі;

18,8% – не готові надати таку допомогу;

37,5 % – не визначились із відповіддю (рис. 4.16).

14. Чи готові Ви надати допомогу (консультації, експертизу) у розробленні навчальної програми (навчальних програм) за професійним спрямуванням для транспортної галузі?
16 відповідей

Рис.4.16 Рівень готовності роботодавців надати допомогу (консультації, експертизу) у розробленні навчальної програми (навчальних програм) за професійним спрямуванням для транспортної галузі

Висновки за результатами онлайн-анкетування роботодавців

Позитивні аспекти:

- Усі опитані підприємства відіграють важливу роль у підвищенні інвестиційної привабливості регіону, підготовці кваліфікованих робітників для повоєнної відбудови економіки України,

- Загальний ступінь задоволення роботодавців професійною підготовкою випускників ЗП(ПТ)О становить 3,88 бали.

- Найбільш поширеними формами співпраці підприємства (організації) із закладами професійної (професійно-технічної) освіти, роботодавці назвали організацію виробничої практики – 15 (93,8 %); стажування – 9 (56,3%); профорієнтацію і кар'єрне консультування – 7 (43,8%); надання обладнання та іншої допомоги – 6 (37,5 %); розроблення освітніх (освітньо-професійних) програм – 5 (31,3 %); підвищення кваліфікації викладачів і майстрів виробничого навчання закладу професійної (професійно-технічної) освіти на підприємстві – 5 (31,3 %).

- Роботодавці надають перевагу таким навичкам, як: уважність (61,1 %), орієнтація на результат (61,1%), відповідальне ставлення працівника до роботи (50 %), уміння працювати з відповідним обладнанням (50%), робота в команді (44,4%).

- Найбільшою перевагою навчальних програм, за якими навчаються майбутні кваліфіковані робітники в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, роботодавці назвали: орієнтація на практику – 10 (62,5 %); поєднання теоретичних знань і практичних умінь –

9 (56,3 %); навчання на сучасному обладнанні – 9 (56,3 %); сучасність змісту – 7 (43,8%); опанування цифрових технологій – 6 (37,5 %).

• У випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти бракує із таких загальноосвітніх предметів: технології – 62,5 %; іноземна мова – 31,3 %; математика – 25 %; фізика і астрономія – 25 %; хімія – 25 %; інформатика – 25 %; географія – 18,8 %; громадянська освіта – 18,8 %; біологія і екологія – 18,8 %.

• 43,8 % опитаних роботодавців готові надати допомогу (консультації, експертизу) у розробленні навчальної програми (навчальних програм) за професійним спрямуванням для транспортної галузі.

Проблемні аспекти:

• 31,3 % опитаних роботодавців очікують ви труднощі з підбором працівників у 2025 році.

• Серед перешкод із підбором працівників роботодавці виокремили такі: мобілізація – 10 (62,5 %); наявність / посилення дефіциту кадрів – 9 (56,3 %); недостатня кваліфікація претендентів на посаду – 6 (37,5 %); невідповідність очікувань претендентів щодо розміру заробітної плати – 5 (31,3 %).

• Серед основних причин відсутності співпраці підприємств із ЗП(ПТ)О, роботодавці назвали: відсутність такої потреби – 9 (56,3 %); заклади ПТО не готують працівників за актуальними для цих підприємств професіями – 4 (25 %); заклади освіти не зацікавлені у співпраці – 2 (12,5 %); негативний досвід співпраці – 1 (6,3 %).

• Найменш затребувані, на думку роботодавців, є такі навички, як: тактовність (22,2%), володіння державною мовою (22,2%), знання європейських норм і стандартів (22,2%), навички роботи з даними (11,1%), інтеграція в робочі процеси систем штучного інтелекту (11,1%).

Рекомендації:

- Найбільшими перевагами навчальних програм, на думку роботодавців, є орієнтація на практику, поєднання теорії і практики, навчання на сучасному обладнанні, сучасність їх змісту.
- Залучення роботодавців у розробленні модельних програм за професійним спрямуванням для транспортної галузі (консультації, експертиза).
- Розширення форм державно-приватного партнерства при підготовці кваліфікованих робітників.
- Розроблення гнучких модельних програм, що враховують запит на практико-орієнтоване, компетентнісне навчання, вміщують підходи до інтеграції та впорядкування змісту навчальних предметів або ж

курсів відповідно до КОРів, видів навчальної діяльності та засобів оцінювання досягнень здобувачів.

- Використання в освітньому процесі професійно орієнтованого змісту, щоб підвищити інтерес і залученість здобувачів, підготувати до майбутньої професії.

